

Täysistunto

Torstai 19.3.2026 klo 16.00—19.36

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.36.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.02) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.02—19.36).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
elinkeinoministeri Sakari Puisto
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

2.1. Suullinen kysymys pitkäaikaistyöttömyydestä (Anette Karlsson sd)

Suullinen kysymys SKT 44/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Hyvä hallitus, te olette olleet vallassa nyt tuhat päivää. Suurista lupauksista huolimatta Suomella on Euroopan korkein työttömyys. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut 50 000:lla tämän hallituskauden aikana.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan analyysin mukaan enemmistö pitkäaikaistyöttömistä on vaikeasti työllistyviä. Mitä iäkkäämmästä ihmisestä on kyse, sitä heikommalla todennäköisyydellä hän työllistyy. Nyt hänen olisi oikea aika opiskella. Hyvä hallitus, te mahdollistatte vain avoimen korkeakouluopintojen suorittamisen työttömyysturvalla. Suuri osa työttömistä ei tästä juuri hyödy. SDP on esittänyt laajaa oikeutta opiskella työttömyysturvalla myös toisella asteella.

Arvoisa työministeri Marttinen: eikö nyt olisi aika ottaa tämä SDP:n esitys toteutukseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.02 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajalle hyvin tärkeän asian esille nostamisesta.

On totta, että hyvin vaikeana talouden aikana nimenomaan työttömyyden ja ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyyden kysymys on noussut entistä voimakkaammin esille, ja näyttää siltä, että nimenomaan Suomessa — johtuen useista eri syistä — työttömyys on rakenteellistumassa, ja se on totta kai tälle kansakunnalle iso, vaikea ja vakava kysymys kaikinensa.

Otatte esille aivan oikein opiskelun ja taitojen kehittämisen edellytykset. Tulemme tosiaan laajentamaan työttömyysturvalla opiskelun mahdollisuuksia, ja haluan muistuttaa teitä, hyvät kansanedustajat, että jo tällä hetkellä työttömillä on varsin laajat mahdollisuudet opiskella, kehittää omaa osaamistaan. Jos ajatellaan vaikka tilannetta, jossa työttömäksi jääneellä henkilöllä on jäänyt vaikka tutkinnon suorittaminen kesken, niin se on hyvin todennäköisesti mahdollista suorittaa loppuun. Samoin myös kohtalaisen laajoja opintokokonaisuuksia jo tällä hetkellä on mahdollista opiskella ja suorittaa valmiiksi, [Puhemies koputtaa] mutta olen teidän kanssa samaa mieltä siitä, että osaamisen kehittämisen kysymys on äärimmäisen tärkeä asia [Puhemies koputtaa] työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden torjunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

16.03 **Anette Karlsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus nojaa työllisyyspolitiikassaan pelkästään talouskasvuun. Toivominen ei ratkaise pitkäaikaistyöttömyyttä. Tuoreen analyysin mukaan merkittävä osa työvoimasta ehtii syrjäytyä ennen kuin talous ehtii elpyä. Viimeksi eilen keskustelin 50-vuotiaan pitkäaikaistyöttömän kanssa. Hän on hakenut satoja työpaikkoja, ja hänellä on vahvaa asiantuntemusta, mutta töitä ei vain löydy.

Arbetslöshet handlar inte bara om siffror. Det handlar om människor som söker jobb varje dag men inte kommer vidare. Ärade minister Marttinen, kan ni lova att långtidsarbetslösa efter ramrian får det stöd de förtjänar?

Arvoisa ministeri, voitteko luvata, että kehysriihen jälkeen pitkäaikaistyötön saa ne tarvitsemansa tukitoimet, jotka hän tarvitsee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.05 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Ja jälleen kiitoksia kysymyksestä. Nyt on tärkeää, hyvät kansanedustajat, muistaa myös se, että nyt toista vuotta työllisyyden hoidon tehtävät ovat meidän kuntien ja kaupunkien vastuulla. Näin ollen tässä kokonaisuudessa on tärkeää muistaa se, että kuntien ja kaupunkien päättäjien täytyy myös kantaa oma vastuunsa tästä tilanteesta: huolehtia siitä, että paikallisella tasolla, missä nyt ollaankaan — ollaan Porvoossa, ollaan Raumalla, ollaan Tampereella, Joensuussa, Kittilässä, missä tahansa muualla — tehdään myös niitä oikeita toimenpiteitä, joilla myös tuetaan sitä, että ihmiset löytävät paremmin työtä, ja ennen kaikkea jotta työttömäksi jääneet saavat ne tarvitsemansa palvelut, jotta taas vastaavasti tukea on sitten saatavilla.

Selvää on se, hyvät kansanedustajat, että minusta tämä työ ei missään tapauksessa jää kiinni. Olen vienyt eteenpäin hyvin määrätietoisesti uudistuksia meidän palvelujärjestelmään ja pitänyt huolta siitä, että työttömyysturvalla opiskelun mahdollisuuksia voidaan taas vastaavasti laajentaa. Olemme ottaneet käyttöön myös nuorille oman työllistymisasetelimen, jotta nuoret työttömäksi jääneet saisivat toivoa siitä, että pääsevät töihin. [Puhemies koputtaa] Me jatkamme tätä työtä, totta kai.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.06 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ministeri Marttinen, te sanoitte, että vastuu on siirtynyt kunnille. Kyllä, mutta kun kunnissa ei ole sitä työtä, mitä hakea, työpaikkoja ei ole. 45-vuotias prosessityöntekijä sai yt-lapun isoissa yt-neuvotteluissa, ja lopputili tuli. Hän hakee aktiivisesti töitä, mutta kun niitä töitä ei yksinkertaisesti ole. Hän yrittää päästä uudelleen koulutukseen, mutta sekin mahdollisuus on kaatunut hallituksen toimien takia.

Tämä on kohtuutonta ja tehotonta politiikkaa. Te sanotte, ministeri, että voi opiskella työttömyyden aikana. Tämä ei päde sellaiseen ihmiseen, joka haluaa opiskella vaikka toisen asteen uuden tutkinnon. Hän voi aloittaa niitä opintoja, tai hän voi suorittaa niitä loppuun, jos ne on aiemmin aloitettu, mutta hän ei voi opiskella kokonaan uutta ammattia tässä ajassa. Eikö nyt, ministeri Marttinen, olisi oikea aika opiskella, kun työtä ei ole, ja

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

valmistautua siihen, kun sitä työtä tulevaisuudessa on, vai haluatteko te, että tämä pitkäaikaistyöttömyys rakenteellistuu entistä enemmän, kun ihmisillä ei ole mitään mahdollisuuksia tehdä yhtään mitään? [Ben Zyskowicz: Kyllä, sitä se Marttinen haluaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.07 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Jos te, edustaja Malm, olette kuunnellut, mitä olen vastannut täällä aikaisemmin, niin eikö se nyt kuitenkin ole kertonut siitä huolesta, mitä varmasti kaikki tässä salissa tuntevat tästä tilanteesta, ja siitä, että toimia on tehty ja toimia tullaan tekemään vielä lisää?

Siis jo tällä hetkellä työttömyysturvalla opiskelun mahdollisuudet ovat varsin laajat Suomessa. Kyllä, erimittaisia kokonaisuuksia on siis mahdollista suorittaa myös työttömyysturvalla opiskellessa, mutta totta kai on selvää, että tässä tilanteessa täytyy arvioida koko ajan sitä, mitä uusia toimia meidän täytyy myös tehdä. Tällä hetkellä me teemme taas valmistelua kehysriiheen ja käymme nyt läpi sen, mitä uusia täsmätoimia voitaisiin myös valmistella. Selvää on, että minun viestini työttömille suomalaisille on kuitenkin se, että me teemme kaiken voitavan, mikä on meidän käsissä, jotta he pääsevät töihin. Me teemme vahvasti töitä sen puolesta, että tulevaisuus on parempi suomalaisille ja että yhä useamman suomalaisen luottamus [Puhemies koputtaa] omaan talouteen ja oman perheen tulevaisuuteen voisi vahvistua. [Aleksi Jännti: Erittäin hyvä vastaus!]

2.2. Suullinen kysymys määräaikaisista työsuhteista (Pia Lohikoski vas)

Suullinen kysymys SKT 45/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.08 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Minna Canthin ja tasa-arvon päivää vietetään ristiriitaisissa tunnelmissa, kun oikeistohallitus askel askeleelta murentaa tasa-arvoa tässä maassa. Pienituloisten, lapsiperheiden ja erityisesti yksinhuoltajien toimeentuloa on leikattu rajusti, työttömiltä ja koulutuksesta on leikattu, hoitajia on irtisanottu tuhansittain ja naisten työmarkkina-asemaa huononnetaan edelleen.

Ministeri Marttinen, teidän esittämänne pätkätyölaki heikentäisi työntekijöiden asemaa ja kasvattaisi raskaus- ja perhevapaasyrjinnän riskiä. Tätä vasemmistoliitto ei voi hyväksyä, eivätkä sitä hyväksy myöskään naisjärjestöt, eivät edes hallituspuolueiden naisjärjestöt. Tämän esityksen perusteluteksti myös paljastaa, että tämä ei lisää työpaikkoja eikä työllisyyttä. Arvoisa hallitus, kun nyt näyttää siltä, että tämä pätkätyölaki ei edes viilaamalla parane, niin eikö olisi järkevintä vetää esitys kokonaan pois?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

16.10 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Ja kiitoksia kysymyksestä, vaikka täytyy kyllä myöntää, että en ole teidän kanssanne samaa mieltä siitä, millaista politiikkaa maan hallitus tekee. Me haluamme, että suomalaisilla on tulevaisuudessa enemmän mahdollisuuksia työntekoon kuin tällä hetkellä.

Hyvät kansanedustajat, kuunnelkaa nyt, mitä teille vastaan. Pyrin aina vastaamaan myös näihin kysymyksiin, mitä te kansanedustajat taas vastaavasti meille esitätte. Tämän lakipaketin keskeisenä tarkoituksena on luoda meidän nuorille lisää mahdollisuuksia päästä työhön. Edustaja Honkasalo, meidän nuorille. Nuorisobarometrissa 70 prosenttia suomalaisista nuorista totesi, että työnsaanti ja epävarmuus sen ympärillä on heidän suurimpia huoliaan. [Pia Lohikoski: Te lisäätte epävarmuutta!] Minä haluan luoda lisää mahdollisuuksia meidän nuorille, jotta he taas vastaavasti pääsevät töihin, kiinni siihen ensimmäiseen työpaikkaan. Ja siinä, kyllä, tämä esitys tulee auttamaan meidän nuoria. Samalla olemme tehneet tähän myös täsmämuutoksia, joilla vastataan myös siihen keskusteluun ja niihin huoliin, [Puhemies koputtaa] joita on noussut esille. Minusta tämä kokonaisuus on varsin tasapainoinen, ja tulemme viemään sitä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.11 Lauri Lyly (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aktiivista työvoimapolitiikkaa ei tällä hallituksella juuri ole ollut, ja ne toimet, joita on ollut, ovat olleet aika pienimuotoisia — ihan oikeita otsikoita, mutta toimet aika pienimuotoisia. ”Nuorisosetelikin” on ihan oikea otsikko, mutta se vaikuttaa siinä kohderyhmässä ehkä vain noin viiteen prosenttiin työttömistä. Se on aika pieni määrä siinä. Eli meidän pitäisi saada enempi aktiivisia toimia. Nyt meillä on pitkäaikaistyöttömiä 140 000, joista puolet ovat olleet yli kaksi vuotta työttöminä. Tämä on se ydinjoukko, joka sulaa todella hitaasti. Nyt tarvittaisiin sosiaalisia palveluja, tarvittaisiin terveyden seuraamista ja tällaisia toimia ja lisäksi sitten osaamisen päivittämistä ja osaamisen nostamista, joilla työllistämiskynnys paranisi. Näihin kaikkiin toimiin pitäisi nyt ryhtyä eikä odotella pitkään, koska nyt on kolme vuotta odoteltu näitä toimia ja niitä tarvittaisiin nyt. Eikö niin, ministeri Marttinen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.12 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Edustaja Lylyn kanssa olemme käyneet paljon keskustelua tässä tämänkin kauden aikana, ja arvostan teidän pitkää kokemusta ja näkemystä työllisyyspolitiikan hoidosta. Olen myös monista näistä johtopäätöksistä aivan samaa mieltä teidän kanssanne. Mutta siinä olen eri mieltä teidän kanssanne, että tämän kauden aikanaan on tehty kyllä koko ajan näitä toimenpiteitä, joilla pyritään auttamaan meidän työttömiä taas vastaavasti siinä, että he voivat kehittää omaa osaamistaan ja että he saisivat myös palveluita, koska ennen kaikkea pidempään työttömänä olleet tarvitsevat enemmän tukea ja apua taas työllisyyspalveluissa. Sen takia tämän vuoden alusta myös lainsäädäntöä on muutettu niin, että kunnissa ja kaupungeissa voidaan kohdistaa enemmän sitä panostusta, enemmän tukea ja apua, pidempään työttömänä olleisiin. Minusta on hyvin perusteltua, että heihin panostetaan, koska he tarvitsevat myös enemmän tukea päästäkseen taas vastaavasti

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

eteenpäin. Vakuutan, että me jatkamme tällä linjalla kyllä eteenpäin, koska myös lisää toimia tarvitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.13 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on tehnyt jo kaksi välikysymystä suurtyöttömyydestä. Miksi kaksi? Koska tilanne on mielestämme sietämättömän huono. Meillä on valitettavasti koko Euroopan unionin pahin työttömyystilanne, ja tähän on aivan uskomattoman huono tilanne. Tähän ei pidä tyytyä, ja siksi haluamme kirittää hallitusta tekemään enemmän työttömyyden painamiseksi laskuun.

Olette sanonut, että uusia työllisyystoimia on suunnitteilla. Millä mallilla tämä valmistelu on tällä hetkellä? Ja ennen muuta peräänkuulutamme nopeasti vaikuttavia toimia. [Juha Mäenpään välihuuto] Kaksi ehdotusta, mitkä olisivat helposti toteutettavissa nopeasti, olisi perua kaksi huonoa päätöstä:

1. Palauttakaa verotuksen hyvin toiminut kotitalousvähennys ennalleen.
2. Palauttakaa työttömyysturvan suojaosa.

Miten suhtaudutte, työministeri, näihin ehdotuksiin? Ja mitä vielä aiotte tehdä nuorisotyöttömyyden suhteen, joka on erityisen vakava työttömyyden muoto? Jotain olette tehneet, mutta valitettavasti ette alkuunkaan vielä riittävästi. Eli, puhemies, onko meillä nyt viimein lupa odottaa nopeasti vaikuttavia [Puhemies koputtaa] työllisyystoimia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.14 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Kumpikaan näistä ehdotuksista, mitä, edustaja Kaikkonen, otitte esille, ei ole omassa salkussani, mutta niistä, suojaosista, taas vastaavasti sitten kollegaministerit vastaavat, ja verokysymykset ovat taas ministeri Purran vastuulla. Mutta tahtotilahan tähän on totta kai meillä yhteinen ja hyvin vahvasti jaettu.

Me näimme jo tuossa loppuvuoden aikana, viimeisen vuosineljänneksen aikana, että tehtyjen työtuntien määrä, työllisten määrä, on lähtenyt oikein hyväänkin kasvuun. Myös viennin luvut ovat olleet jopa rohkaisevan hyviä, ja kyllä tällä hetkellä näyttää siltä, että meidän vientiyritykset pärjäävät kyllä kohtalaisen hyvin. Mutta on pakko sanoa, että tämä Iranin tilanne ja sen muodostama uhka globaaliin talouteen on jälleen uusi, musta pilvi myös Suomelle, ja on totta kai niin, että jos tämä kriisi tulee pidentymään, on sillä valitettavasti myös vaikutukset Suomen taloustilanteeseen, ja tässä tilanteessa me emme tarvitsisi enää yhtään uutta globaalia iskua meidän talouteen. Mutta tämä vain korostaa sitä, että kaikki ne päätökset, mitkä ovat meidän omissa käsissämme, täytyy tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.16 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ollut erittäin aktiivinen siinä, että olemme pyrkineet purkamaan kannustinloukkuja, luomaan uutta kasvua, uusia työpaikkoja, olemme tehneet työmarkkinauudistuksia, olemme tehneet rakenteellisia uudistuksia suomalaisessa

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

yhteiskunnassa. Mutta se, mikä meillä on ongelmana, on tämä toimintaympäristö. Jälleen vaikeuskerroin kasvoi, kun Lähi-idän tilanne kiristyi, ja sillä on väistämättömiä vaikutuksia myöskin Suomen talouteen ja valitettavasti työttömyyteen.

Kun tässä kysyttiin keinoista suojaosien palauttamiseen, niin se on ollut hallitukselle julkisen talouden säästötoimenpide. Eli tässä keskustelussa jälleen unohtuu se asia, että elämme erittäin velkaantuvassa maassa, vaarallisesti velkaantuvassa, [Mikko Savolan välihuuto] onneksi kuitenkin maailman onnellisimmassa maassa, mutta meillä ei ole sitä mahdollisuutta tässä hallituksessa, että voisimme tehdä sitä edustaja Lylyn peräänkuuluttamaa aktiivista työllisyyspolitiikkaa velaksi, koska Suomi ei voi velkaantua enää lisää. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Se on näin. Elikkä ei ole niitä keinoja, että voitaisiin tehdä sen tyyppistä politiikkaa. Suojaosien palauttaminen automaattisesti tarkoittaisi työpaikkojen syntyä, [Anne Kalmarin välihuuto] eikä VATTin tutkimuksen mukaan se myöskään ole romahduttanut osa-aikatyön kannusteita tai suosiota. [Aki Lindén: Yhteisövero ja perintövero!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.17 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, te edellä kuvasitte velkaantumista vaaralliseksi, mutta tiedättekö, mikä on myös vaarallista? Nuorten pitkäaikaistyöttömyys. Kolmessa vuodessa nuorten pitkäaikaistyöttömyys on tässä maassa lähes tuplaantunut. Ja jos pitkäaikaistyöttömyys on kova paikka ihan kenelle tahansa meistä, niin ajatelkaa sitä nuorta, joka ei ole vielä edes saanut jalkaansa työmarkkinoiden ovenrakoon. Miten pitkäaikaisia vaikutuksia sillä on, jos nuorten pitkäaikaistyöttömyyteen ei toden teolla puututa? Te, ministeri Marttinen, olette vastauksissanne yrittänyt kuvata sitä, miten hallitus on jo tehnyt joitakin toimia, mutta täytyy kysyä: kun te katsotte näitä nuorten pitkäaikaistyöttömyyden lohduttomia lukuja, niin riittävätkö ne, vai voidaanko odottaa, että te otatte tämän, sanoisinko, kansallisen kriisin vakavasti ja tuotte välittömästi tänne lisää toimia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.18 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitoksia kysymyksestä. Nyt toki olisin myös mielelläni kuullut, mitä ne lisätoimet taas vastaavasti sitten myös vihreiden mielestä tässä tilanteessa voisivat olla, sillä tämä hallitus on kuitenkin tehnyt hyvin laajasti toimenpiteitä, joilla ensinnäkin tuetaan suomalaisia pk-yrityksiä ennen kaikkea siinä, että he voisivat jatkossa tarjota taas lisää työtä suomalaisille.

Vastaavasti myös sitten työllistämisen edellytyksiä on tuettu sen kautta, että on otettu käyttöön uusi nuorten työllistymiseteli, jonka esittelin hallitukselle viime syksynä, ja nyt nämä tukirahat on jo jaettu kuntiin ja kaupunkeihin. Tämä tarkoittaa tuhansille nuorille apua, tukea siihen, että pääsee... [Välihuuto vasemmalta] — Olisiko se pitänyt, edustaja Harakka, jättää tekemättä? SDP:n puheenvuorosta tuntui jäävän semmoinen kuva, että tässä hyvin vaikeassa tilanteessa kaikki, mitä maan hallitus tekee, on siis väärin sammutettua. Te kritisoitte hyvin laajasti kaikkia näitä toimenpiteitä. Me teemme hyvin vahvasti taas toimenpiteitä, ja minä vakuutan teille, [Puhemies koputtaa] että minä suhtaudun nuorten työttömyyteen äärimmäisen vakavasti ja teen sillä vakavuudella töitä

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

joka päivä, [Puhemies koputtaa] jotta yhä useampi nuori saa vahvemman luottamuksen omaan tulevaisuuteen ja pääsee töihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.19 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä ihailla ministeri Marttisen pokkaa, kun hän perustelee tätä määräaikaisten työsuhteiden lisäämistä nuorilla, joiden elämää ja työelämää tämä nimenomainen esitys tulee vaikeuttamaan. Te olette varmasti, ministeri Marttinen, tutustunut omaan esitykseenne, mutta kun vaikuttaa siltä, että ette sitä vielä osaa, niin muistutan teitä siitä, että tämä esitys ei edes hallituksen oman esityksen mukaan tuo lisää työpaikkoja eikä lisää työtä. Tämä esitys ei tuo lisää uusia määräaikaista työsuhteita työmarkkinoille, vaan niitä syntyy jatkossa toistaiseksi voimassa olevien työsuhteiden kustannuksella. Tämä tarkoittaa sitä, että ne nuoret, jotka tulevat työelämään, saavat kivisemmän alun ja kivisemmän polun kohti työelämää ja toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta.

Te pudistlette päätänne, mutta minä kysyn teiltä: kuinka te kehtaatte perustella nuorilla esitystä, joka heikentää nuorten asemaa? [Ben Zyskowicz: Eiks se ole parempi saada määräaikainen työ kuin työtä ollenkaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.21 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun opposition puheenvuoroja kuuntelee, niin tulee sellainen olo, että ikään kuin tässä olisi kysymys nyt vastaavasti siitä, että sen määräaikaisen työsuhteen vaihtoehto on se vakituinen työsuhde, [Vasemmalta ja keskeltä: Esityksessä lukee niin!] mutta, hyvät kansanedustajat, näin ei ole, vaan [Välihuutoja] — kuunnelkaa nyt, kun vastaan teille — sen määräaikaisen työsuhteen vaihtoehto on usein työttömyys.

Jos kysytään siitä, olenko minä valmis viemään eteenpäin uudistuksia, joilla tuetaan nimenomaan nuorten pääsyä työelämään, jotta he pääsevät kiinni siihen ensimmäiseen oman alan työpaikkaan, niin kyllä olen. Kyllä totisesti olen valmis viemään eteenpäin niitä ehdotuksia, joilla näin taas vastaavasti voidaan tehdä.

Kun katsotaan tilastoja, niin näemme myös sen, että reilusti yli puolet määräaikaisessa työsuhteessa työskennelleistä siirtyy myöhemmin vakituisiin työsuhteisiin, joten kyllä: monelle suomalaiselle se määräaikainen työsuhde on polku vakituisuuteen, parempaan asemaan työelämässä, ja tämä meidän kaikkien kannattaa myös muistaa.

2.3. Suullinen kysymys hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikasta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 46/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Keskustelu

16.22 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies! Talouskasvu on ainoa, joka lisää työllisyyttä. Jos katsomme, mitä muut maat ovat tehneet, niin esimerkiksi Ruotsi on tehnyt päinvastoin: kotitalousvähennystä nostettiin, keskituloisten verotusta kevennettiin, kun täällä taas suurituloisten verotusta kevennettiin, mikä todistettavasti ei lisää kulutusta.

Mitä muuta te olette tehneet? Te laskette yhteisöveroa kahdella prosentilla. Otetaan esimerkiksi OP-ryhmä: se tekee voittoa 2 263 miljoonaa euroa ja saa lisäksi nyt 44 miljoonaa euroa osinkotuloja, yhteisöveroa, lisää — ei varmasti vaikuta mihinkään, ei lisää investointeja. Olette rakentaneet junaratoja. Takaisinmaksu on 36 vuotta. Lisääkö talouskasvua? No, ei lisää talouskasvua.

Kaikki teidän isot toimenne eivät lisää talouskasvua. Te syytätte koko ajan ulkomaailmaa, että se on se, joka vaikuttaa talouskasvuun, [Puhemies koputtaa] mutta miten muissa maissa sitten talous kasvaa koko ajan? Kertokaa se, ministeri Purra.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.23 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies puhemies! Edustaja Harkimo aloitti juuri oikein: vain talouskasvu lisää työllisyyttä. Juuri se on se, minkä vuoksi me teemme toimia niin työmarkkinoilla, niin luvituksessa, niin verotuksessa, jotta meillä olisi tulevaisuudessa paitsi yrityksiä — niitähän Suomeen saa tulla lisää [Anne Kalmari: Kaikki energiainvestoinnit takkuua!] — yrityksiä, jotka kykenevät palkkaamaan ihmisiä ja työllistämään, ja jotta tätä kynnystä voitaisiin laskea.

Vastaavasti ymmärrämme esimerkiksi sosiaalidemokraattien nostaman valtavan huolen nuorisotyöttömyydestä ja pitkäaikaistyöttömyydestä, joka itse asiassa on Suomessa oikein ominaispiirre, valitettavasti. Se on sitä ollut myös teidän hallituskaudellanne, ja siihen pitää puuttua omilla toimillaan.

Mitä sitten tulee näihin edustajan nostamiin verotuksellisiin seikkoihin, tämä hallitus keventää merkittävästi pieni- ja keskituloisten työn verotusta. [Ben Zyskowitz: Just näin!] Sen lisäksi me kyllä alennamme ylimpiä marginaaleja. Tämä on erittäin hyvä kasvutoimi suurimmasta osasta asiantuntijoita ja ekonomisteja. Samaa mieltä on valtiovarainministeriö, samaa mieltä ovat talouspolitiikan arviointineuvosto [Puhemies koputtaa] ja monet muut tahot. Tämä on juuri oikeanlaista politiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.25 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuhat päivää Orpon hallitus on ollut nyt vallassa, ja saldo on kyllä melkoinen: koko Euroopan unionin heikoin työllisyyskehitys, siis ei löydy Euroopan unionista toista hallitusta, jossa kehitys olisi sen aikana ollut niin huono kuin se on ollut Orpon hallituksen aikana; EU:n korkein työttömyys, korkein työttömyys — ei löydy toista maata, jossa on näin raju työttömyystilanne kuin Suomessa; kasvu kehittyneiden maiden heikoimmasta päästä viime vuonna [Sheikki Laakson välihuuto] ja, ministeri Grahn-Laasonen, velkaantuminen koko EU:n nopeinta, ja tähän päälle vielä nämä valtavat veronkevennykset velaksi. [Pia

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Viitanen: Hallituksella on varaa!] Mutta se, mihin teillä ei ole varaa, ovat ne aidot kasvu- ja työllisyystoimet, joita tässä on kaivattu jo pitkään.

Ministeri Marttinen, kun te sanotte, että te aiotte jatkaa nyt sillä linjalla, joka esimerkiksi lisää tätä epävarmuutta, joka vähentää luottamusta ja joka vähentää kasvua, niin kyllä minusta teidän kannattaisi uudelleen miettiä. Teidän oma ministeriöhan katsauksessaan puolitoista vuotta sitten sanoi, että hallituksen toimet heikentävät [Puhemies koputtaa] työllisyystilannetta, [Juha Mäenpää: Pitäisikö lähettää Italiaan rahaa?] joten kysyn nyt: käykö varapuheenjohtaja Malmin malli [Puhemies koputtaa] siitä, että ihminen voi kouluttautua uudelleen työttömyyden aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.26 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Tästä SDP:n puheenvuorosta saa nyt sellaisen kuvan, että tämä tilanne ratkeaisi jollain yhdellä näppärällä, helpolla toimenpiteellä. [Välihuutoja vasemmalta] — Antakaa nyt vastata teille, puhutaan yksi kerrallaan. — Me olemme tehneet hyvin laajasti meidän työmarkkinoille, teollisuuspolitiikkaan, veropolitiikkaan toimenpiteitä, joilla on tuettu nimenomaan kotimaista kulutusta, sitä, että suomalaiset voivat mennä vaikka Raumalla sinne paikalliseen kauppaan Vanhassa Raumassa tai mennä parturiin, käyttää rahaa, mikä taas luo kysyntää ennen kaikkea naisvaltaisten pienten yritysten tilanteeseen, ja tämän päälle olemme vielä tehneet toimia, joilla tuetaan taas vastaavasti julkisia työllisyyspalveluita. Totta kai on niin, että pitää tehdä lisää toimenpiteitä, mutta haluan muistuttaa teitä, hyvät kansanedustajat, että jo tällä hetkellä meidän järjestelmässä työttömillä on hyvin laajat mahdollisuudet tehdä myös opintoja, ja olen aivan vakuuttunut siitä, että myös alueilla, kunnissa ja kaupungeissa [Puhemies koputtaa] katsotaan koko ajan sitä, mitä toimia voidaan tehdä vielä lisää, [Puhemies koputtaa] jotta alueen työttömiä voidaan auttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.27 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eikö tässä taloustilanteessa tulisi nimenomaan kannustaa ihmisiä tekemään itselle tärkeitä asioita, pysymään aktiivisena? Rankaisemiselta se todella tuntuu, jos työttömyysturva uhataan periä takaisin, kun ihminen tekee esimerkiksi vapaaehtoistyötä. Tai onpa uutisoitu myös tapauksesta, jossa työvoimaviranomainen näki näyttelijän työllistyneen, kun tämä näytteli omassa työnhakuvideossa. Tai taksinkuljettaja menetti työttömyystuen, kun latasi harrastuksena tekemäänsä musiikkia muiden kuultavaksi saamatta siitä tuloja.

Vihreät ovat esittäneet rajoitusten purkamista vapaaehtoistyötä ja oman osaamisensa ylläpitämistä koskien sekä määräaikaisena toimenä kaikille työttömille oikeutta opiskella. Erityisesti kun kyse on nuoresta ihmisestä, kaikenlaisen aktiivisena pysymisen tulisi olla kannustettavaa. Omaehtoinen aktiivisuus ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja tulee sitä kautta yhteiskunnalle halvemmaksi. Hyvä ministeri Marttinen, onko teidän mielestä yhteiskunnan kannalta järkevää istuttaa työttömiä kotona vai kannustaa heitä aktiivisuuteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

16.29 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Ja kiitoksia edustajalle erittäin hyvästä puheenvuorosta. Mitä tulee tähän vapaaehtoistyön tekemiseen, niin olen kyllä teidän kanssa täysin samaa mieltä siitä, että meidän järjestelmän täytyy kannustaa ihmisiä omaan aktiivisuuteen, oman osaamisen kehittämiseen, siihen, että sitä omaa työkykyä pystyy ylläpitämään silloin, jos työtä ei ole tarjolla. Olemme käymässä läpi nyt myös lainsäädäntöä ja katsomme tarkemmin näitä kysymyksiä, koska selvästi on myös niin, että eri puolilla Suomea nämä tulkinnat ovat erilaisia. Se kertoo myös siitä, että joissakin tapauksissa... On totta, että vaikkapa nämä kertomanne tarinat ovat aivan kummallisia, ja näin ei tietenkään pitäisi myöskään olla. Mutta vakuutan teille, että tämä asia on meillä ministeriössä kyllä tunnistettu ja katsomme tämän läpi, niin että me saamme myös nykyistä selkeämmät tulkintaohjeet kentälle, jotta ihmiset tietävät myös sen, että vapaaehtoistyön tekeminen ja vapaaehtoistyöhön osallistuminen [Vasemmalta: Hyvä!] on hyvin arvokasta ja tärkeää tässä maassa, ja me haluamme totta kai myös edistää sitä.

2.4. Suullinen kysymys tasa-arvon toteutumisesta peruskoulussa (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 47/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.30 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Näin Minna Canthin päivänä on hyvä muistaa, että hallitus on tehnyt lukuisia tasa-arvoa lisääviä päätöksiä. [Eduskunnasta: Höpö höpö!] Pakkoavioliitot ja silpominen on kriminalisoitu, väkivaltaan puututaan aiempaa tiukemmin, naisten terveyspalveluita on parannettu ja työperäiseen hyväksikäyttöön puututaan.

Työelämän tasa-arvon kivijalka on peruskoulu, johon hallitus on panostanut erityisen paljon: pysyvää lisärahoitusta, työrauhan parantamista, kännykkäkieltoa, lisää aikaa oppimiseen, lisää aikuisia. Oppimistulosten erot ovat kuitenkin pitkään kasvaneet, erityisesti pojat jäävät jälkeen, tyttöjen ahdistuneisuus on lisääntynyt, ja meillä Suomessa koulutuksen alavalinnat eriytyvät sukupuolen mukaan kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellisen vahvasti. Kysyn opetusministeriltä: miten peruskoulu vastaa tulevaisuudessa paremmin näihin tasa-arvohaasteisiin huolehtien [Puhemies koputtaa] sekä tyttöjen että poikien tarpeista nykyistä paremmin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.31 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! [Hälinää — Puhemies koputtaa!] Kiitos äärimmäisen tärkeästä kysymyksestä. Me olemme huomanneet tosiaankin, että oppimistulokset eriytyvät. Tytöt

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

voivat huonommin koulussa mutta pärjäävät paremmin. Pojat ehkä voivat paremmin mutta pärjäävät huonommin. Me olemme tähän tarttuneet tekemällä lukuisia muutoksia kouluun.

Toisaalta olemme yrittäneet työrauhaa parantaa, toisaalta uudistaneet oppimisen tukea, mikä minun mielestäni on oleellinen kysymys tässä, siis on todella tärkeätä, että pystymme hyvissä ajoin tarttumaan näihin haasteisiin, ja se työ tietenkin alkaa jo varhaiskasvatuksessa. Sitten me olemme tuoneet kouluun laajan yhdenvertaisuuden kehittämisohjelman, joka puuttuu tietenkin tällaisiin kysymyksiin mutta myöskin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kokemuksiin haasteisiin, jotka näkyvät herkästi myöskin koulussa.

Puutuitte siihen, että mitä polkuja tarjotaan siitä eteenpäin. Kyllä minä itse ajattelen, että kun saadaan oppimistuloksia parannettua, tasapainotettua, kun saadaan vaikka parannettua poikienkin asemaa koulussa, [Puhemies koputtaa] niin se eroavaisuus — joka tänään on hyvinkin iso siinä, miten pyritään toiselle asteelle [Puhemies koputtaa] — toivottavasti myöskin tasoittuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä. — Pahoittelut. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.33 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikka on keskittynyt kolmeen asiaan: työttömiltä leikkaamiseen, työntekijän työsuhteturvan heikentämiseen, työntekijän ja työttömän koulutusmahdollisuuksien huonontamiseen. Työttömyysturvan leikkauksella hallitus kannusti työttömiä työllistymään. Työttömyysturvan suojaosan poistoa hallitus perusteli niin, että tällä leikkauksella osa-aikatyöntekijää autettiin työllistymään kokoaikaiseksi työntekijäksi. Ja kuinkas on käynyt: työtön ei ole työllistynyt, vaikka hallitus kuinka heiltä on leikannut, koska niitä töitä ei ole.

Arvoisa työministeri, voisiko yksi pitkäaikaistyöttömän työllistämistoimi olla se, että palauttaisitte vuorotteluvapaan? Aikanaan vuorotteluvapaalle jääneen työntekijän tilalle palkattiin pitkäaikaistyötön, ja vuositasolla tämä tarkoitti useitten tuhansien työntekijöitten, siis niiden, jotka olivat pitkäaikaistyöttömiä, palkkaamista ja työllistämistä. Voisiko tällainen toimi olla yksi vaihtoehto?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.34 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvostan sitä, että oppositio tekee tällaisia rakentavia ehdotuksia. Totta kai on minusta hyvä, että käymme hyvin avoimesti tätä keskustelua, vaikka en voi tässä nyt tietenkään luvata, että vuorotteluvapaajärjestelmää palautettaisiin, [Krista Kiuru: Teillä oli kuitenkin lupaus, että jonkunlainen tulee!] mutta totta kai on hyvä arvioida eri kokonaisuuksia ja katsoa taas vastaavasti tässä nyt sitten, kun teemme omaa valmistelua, mitkä päätökset ovat perusteltuja. Haluan kuitenkin, hyvät kansanedustajat, muistuttaa teitä siitä, että kun puhumme pitkäaikaistyöttömyydestä, niin tällä hetkellä jo meillä on myös hyvin toimivia julkisen työllisyyspolitiikan välineitä, kuten palkkatuki, jota olen parhaillaan uudistamassa, ja sen tavoitteena on nimenomaan myös madaltaa kynnystä yrityksissä, vaikka Porissa, että Porissa sitten yhä useampi yritys voisi saada sitä palkkatukea ja sen kautta taas vastaavasti sitten myös tarjota työtä yhä useammalle työntekijälle. Eli teemme

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

myös julkisen työllisyyspolitiikan taustalla useita päätöksiä, joilla nimenomaan pyritään myös parantamaan tätä palvelujärjestelmää, [Puhemies koputtaa] ja tämän osalta tulen palaamaan tämän talon suuntaan vielä tämän kevään aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.35 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotutkijana sattuu sieluun joka kerta, kun kuulen, kuinka Orpon hallituksen ministerit perustelevat omia päätöksiään nuorilla ja nuorten aseman vahvistamisella, kun samaan aikaan se ryhmä, jolta te leikkaatte kaikkein eniten, on 18—24-vuotiaat nuoret. Te leikkaatte heidän toimeentulostaan, te leikkaatte heidän koulutuksestaan. Te teette päätöksiä, jotka nostavat lapsiperheköyhyyttä tässä maassa. Te leikkaatte sote-palveluista, joita nuoret käyttävät.

Ministeri Marttinen, aivan niin kuin edustaja Tynkkynen täällä sanoi, meillä on tässä maassa hätätilanne nuorisotyöttömyyden suhteen. Nyt haluan kuulla teiltä niistä konkreettisista toimenpiteistä, joita te aiotte tehdä, jotta tähän tartutaan. Missä ovat ne konkreettiset toimet? Työllistymisaseteli on hyvä, mutta sen ulkopuolelle jää tosiaan 95 prosenttia työttömistä nuorista. [Puhemies koputtaa] Työllisyysrahoja te leikkaatte. Missä ovat konkreettiset toimet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.36 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Täytyy nyt kuitenkin todeta se, kun puhuitte näistä palveluista, että tämä hallitus on kuitenkin toteuttanut nuorten terapia-alueen, mitä taas vastaavasti aiempi hallitus ei tehnyt. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Jos ajatellaan sitä, että jos nuoren mieli järkkyy, niin totta kai on niin, että myöskin opinnoissa eteneminen tai vaikka työnhaku tai työllistyminen kaikki taas vastaavasti saavat osun. Siksi on tärkeää pitää huolta myös siitä, että nuorten palvelut pysyvät kunnossa. Se on meille erittäin tärkeä asia, ja tätä työtä me vastaavasti myös jatkamme.

Samoin koulutuksen puolella meillä on edelleen erittäin paljon koulutusvolyymia käytössä niin ammatillisen koulutuksen puolella kuin korkeakoulutuksen puolella, jonne maan hallitus on myös lisäämässä aloituspaikkoja. Me haluamme pitää huolen siitä, että jokainen nuori löytää sen oman paikkansa meidän koulutusjärjestelmästä ja sen jälkeen taas vastaavasti pääsee töihin. Kuten totesin, nuorten työllistymisaseteli on juuri otettu käyttöön. Uskon ja odotan, että tämän kevään aikana tämä tarkoittaa [Puhemies koputtaa] tuhansille suomalaisille nuorille toivoa paremmasta ja siitä, että pääsee siihen ensimmäiseen oman alan työpaikkaan kiinni.

2.5. Suullinen kysymys lapsiperheiden tukemisesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 48/2026 vp

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.38 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Suomen valtiontalouden haasteista huolimatta ja opposition synkistä tilannekuvista huolimatta Suomi on yhdeksättä kertaa rankattu maailman onnellisimmaksi maaksi — yhdeksättä kertaa rankattu maailman onnellisimmaksi maaksi. Yksi selittävä tekijä on, että meillä perhe- ja työelämä on varsin tasa-arvoista, mutta edelleen tehtävää on.

Meille kristillisdemokraateille perheiden tukeminen ja lapsitoiveiden toteutuminen on keskeinen tavoite, jonka edistämiseksi olemme esittäneet muun muassa opiskelijavanhempien tilanteen helpottamista, perheverotuksen kehittämistä, valinnanvapauden ja joustavuuden edistämistä päivähoidossa ja niin edespäin. Kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta perheen perustamista harkitsevien nuorten parien luottamus tulevaisuuteen vahvistuu ja lapsihaaveet toteutuvat? Entä koska saamme väestöpoliittisen selonteon eduskunnan käsiteltäväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Varmasti yksi syy siihen, että Suomi on maailman onnellisin maa jo yhdeksättä kertaa, on se, että Suomi on panostanut lapsiperheisiin ja vauvoihin ja lapsiin [Välihuutoja vasemmalta] ja luonut järjestelmän, jota kansainvälisesti ihaillaan. Meillä on erinomaiset lasten palvelut ja myös terveydenhuolto, joka on esimerkiksi saanut maailman mitassa käytännössä vietyä lapsikuolleisuuden Suomessa aivan maailman pienimmälle tasolle. Näitä palveluja me olemme luoneet kaikkina vuosikymmeninä.

Tälläkin hallituskaudella on muun muassa parannettu äitiyspakkausta, on panostettu opiskelijavanhempien lapsilisään, on tuotu työtulovähennykseen lapsikorotukset ihan merkittävänä lapsiperheiden tukena, palkansaaajien työn verotusta on kevennetty [Sofia Virran välihuuto] ja pyritty luomaan niitä edellytyksiä Suomessa. Meillä on lisäksi tehty täsmätoimia myöskin lapsihaaveiden ja -toiveiden toteutumisen puolesta muun muassa palauttamalla Marinin hallituksen leikkaamat Kela-korvaukset hedelmöityshoitoihin ja korottamalla niitä tuntuvasti. Monia muitakin toimia tässä on tehty sen eteen, että Suomi on myöskin maailman onnellisin ja paras maa toivoa ja toteuttaa lapsihaaveita. [Puhemies koputtaa] Jatketaan tätä työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Bensarahaa tulee!]

16.40 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Marttinen haastoi minua siitä, etteikö hänen setelinsä ole hyvä, siis se, joka jättää 95 prosenttia nuorista työttömistä ulos. Kyllä minä sanon, kauniisti sanottuna, että se on riittämätön. [Perussuomalaisten ryhmästä: Bensasetelit jäi tulematta!]

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Tänä päivänä pitkäaikaistyöttömiä on yhtä paljon kuin 90-luvun laman synkimpinä hetkinä, 140 000. Heillä on perheet, heillä on lapsia, jotka elävät vaikeissa oloissa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tankkaamaton auto!] Me emme saa toistaa 90-luvun laman syrjäytymisen kierrettä. Syrjäytymistä, joka siirtyi vanhemmilta lapsille ja joka näkyy tänä päivänäkin. Meidän tehtävämme on siis tehdä pikaisia täsmätoimia, jotta ihmisiä nostetaan toivon piiriin, ja niitähän SDP on esittänyt monia. Nuorten lisäksi yli 30-vuotiaiden on voitava täydentää osaamistaan työttömyysturvalla. Lakkautitte aikuiskoulutustuen ja lupasitte tilalle uuden mallin. Sitä on puolitoista vuotta odotettu. Mitä sille kuuluu? Kertokaa, ministeri Marttinen, yksi täsmäkeino viisikymppisen pitkäaikaistyöttömän puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.42 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Palkkatuen uudistaminen — koska se nimenomaan madaltaa myös sitä kynnystä, sitä hallinnollista työtä taas vastaavasti siinä, että yhä useampi yritys ajattelisi, että meidän voisimme myös käyttää palkkatukea apuna. Ja taas mitä enemmän palkkatukea tässä maassa käytetään, niin se kohdistuu nimenomaan juuri heihin, joiden työmarkkina-asema on kaikista heikoin, kuten vaikka pitkäaikaistyöttömiin. Tämä työ on meillä parhaillaan käynnissä ministeriössä.

Mutta totta kai on niin, että tilanne on hyvin vaikea, hyvin haastava. Totta kai myönnän sen, että on tehtävä vielä paljon, paljon lisää päätöksiä. Se on aivan selvä asia. Pidän hyvänä, että eduskunta käy tätä keskustelua, jotta taas voidaan nostaa esille erilaisia ehdotuksia, ja totta kai katsomme myös läpi sen, mitä muuta voidaan vastaavasti tehdä. Olen teidän kanssanne samaa mieltä siitä, että tarvitaan nimenomaan täsmäkeinoja. Oikeastaan täsmäkoulutukset on ehkä se oikea sana, ja tiedän, että niitä eri alueilla on käytetty jo tällä hetkellä hyvin paljon. Tällä hetkellä näitä koulutuksia pitää saada vastaavasti liikkeelle enemmän, jotta taas sitten tulevien vuosien [Puhemies koputtaa] työvoiman tarpeeseen voidaan nykyistä paremmin vastata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.43 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hallitukselta massiivinen epäonnistuminen ja virhe, että pitkäaikaistyöttömyyden on annettu kasvaa. 140 000 yli vuoden työttömänä ollutta, ja kasvua tämän hallituksen aikana 50 000, mikä on keskikokoisen kaupungin asukasluvun verran. Se, että on työtön, ei vie keneltäkään ihmisarvoa, mutta se vie monelta toimeentulon, ja se on inhimillinen tragedia sen vuoksi. Se on myös taloudellinen ongelma, koska kun se kasvu jonain päivänä käynnistyy, nämä nyt pitkään työttömänä olleet eivät itsestään työllisty, vaan he tarvitsevat tukitoimia, aktiivisia toimenpiteitä, joita, ministeri Marttinen, te ette ole riittävällä tavalla tarjonnut. SDP on esittänyt lukuisia toimia: muun muassa suojaosien käyttöönoton, yli 30-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille työllisyysseteliä, ja nyt viimeisimpänä olemme esittäneet varapuheenjohtaja Malmin mallin, jotta työttömyysturvalla voisi opiskella myös ammatillisessa oppilaitoksessa. [Puhemies koputtaa] Ministeri Marttinen: kun te lupasitte

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

nyt paljon, paljon päätöksiä ja lupasitte arvioida uusia toimia, voisitteko te arvioida tätä Malmin mallia, jotta myös ammatillista osaamista voisi päivittää työttömyysturvalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.44 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Ainakin te olette onnistuneet brändäämään tämän ehdotuksen oikein, niin että varmasti jää kyllä mieleen, mistä tässä on ollut kysymys.

Kuten olen todennut jo aikaisemmin, niin työttömyysturvalla opiskelumahdollisuuksia ollaan nyt laajentamassa. Tämä totta kai kohdistuu nyt ennen kaikkea korkeammin koulutettuihin henkilöihin, mutta pidän sitä perusteltuna, että... [Hälinää] — Malttakaa kuunnella. — Pidän perusteltuna, että heille kuitenkin avautuu nyt entistä laajemmat mahdollisuudet opiskella, ja samalla myös se hallinnollinen työ vähenee työllisyyspalveluissa. Se on ihan oikea suunta, minne meidän kuuluu mennä. Samaan aikaan tiedämme myös sen, että jo tällä hetkellä työttömäksi jääneillä henkilöillä on laajat mahdollisuudet — jo tällä hetkellä — opiskella työttömyysturvalla. Haluan korostaa sitä, että alueilla, kunnissa ja kaupungeissa on työkalut käytössä myös siinä, että he voivat tarjota myös täsmäkoulutusta ja katsoa, mikä on se kasvava yritysten työvoiman tarve, ja räätälöidä taas siihen liittyen uusia koulutuksia. Minä vakuutan kyllä teille, hyvät SDP:n kansanedustajat, että me emme jätä kyllä pitkäaikaistyöttömiä [Puhemies koputtaa] tai yhtään työttömäksi jäänyttä yksin tässä tilanteessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys aluehallinnon toimipisteiden lakkauttamisesta (Vesa Kallio kesk)

Suullinen kysymys SKT 49/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.46 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Noin 240 valtion aluehallinnon toimipaikkaa on lakkautettu tai ollaan lakkauttamassa: poliisiasemia, ajokorttikoepaikkoja, oikeusaputoimistoja, maanmittaustoimistoja, maistraatin palveluja ja ulosottotoimistoja — siis 240 toimipaikkaa. [Juho Eerola: Mikä poliisiasema lakkautetaan!] Tämä on hallituksen valinta, vaikka Suomen turvallisuutta tulisi luoda yhdessä valtion, hyvinvointialueiden, kuntien, viranomaisten, kansalaisyhteiskunnan ja paikallisten yhteisöjen voimin. Julkisen vallan tehtävä on turvata yhteiskunnan toimintaedellytykset koko maassa. Tämä on välttämätöntä kaikissa strategioissa, suunnitelmissa ja erityisesti lainsäädäntöhankkeissa.

Arvoisa puhemies! Kysymys pääministerin sijaiselle: Kun hallituksen jo tehdyillä ja tulossa olevilla päätöksillä valtio on keskittämässä palvelunsa suurimpiin kaupunkeihin ja vetäytymässä suuresta osasta maata, niin mitä teillä on sanoa niille lukemattomille

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

ihmisille, jotka tuntevat olonsa hylätyksi ja turvattomaksi teidän politiikkanne seurauksena?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.47 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymyksessä käsiteltiin erityisesti tätä Poliisihallituksen käynnissä olevaa selvitystä, joka on viime päivinä ollut julkisuudessa. Poliisihallitus ja erityisesti ylin poliisijohtaja ovat perustelleet tätä tarvetta sillä, että tällä saadaan paitsi lisää kustannustehokkuutta myös erityisesti poliisin toimintaa tehokkaammaksi ympäri maan, myös siellä harva-alueilla.

Tällä selvityksellä ei poliisi ole poistumassa miltään paikkakunnalta, henkilöstöä ei olla vähentämässä, päinvastoin hallituksen tekemät lisäpanostukset poliisitoimeen näkyvät jatkuvasti. Tämä hallitus kantaa ehdottomasti merkittävää huolta sisäisestä turvallisuudesta, kuten ulkoisestakin, ja olemme tehneet sinne panostuksia. Vastaavasti on hyvä huomata, että myös näissä valtiontalouden laajoissa sopeutustoimissa turvasektorit ovat säästyneet paljon vähemmällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei mennyt perille!]

16.48 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Purra, tällä vaalikaudella käytännössä valtion aluehallinto on poistettu täysin tai poistuu seutukaupungeista tai pienemmistä kunnista. Erityisesti 10 000—20 000 asukkaan kunnista lähtivät viimeisetkin valtionhallinnon toimipisteet.

Oma kotikaupunkini Kauhava, vajaat 15 000 asukasta, on tyypillinen esimerkki. Kerrataanpa, mitä kaikkea Orpon hallitus on tällä kaudella Kauhavalta poistanut: Metsäkeskuksen toimipiste on lakkautettu, käräjäoikeuden istuntopaikka, oikeusapu ja velkaneuvonta, nyt sitten Traficom ja mahdollisuus suorittaa ajokortti. Nyt olette aloittaneet myöskin poliisilaitosten keskittämisen. Alajärvi Etelä-Pohjanmaalla on toinen esimerkki seutukaupungista, josta samantyyppisiä palveluita on poistettu, myös Maanmittauslaitoksen toimipiste.

Arvoisa puhemies! Ministeri Purra, olette myös puhunut voimakkaasti etätyötä vastaan, ettekä halua, että valtion virkamiehet ja työntekijät tekevät etätöitä maaseudulta. Kysynkin teiltä, pääministerin sijainen: Miksi hallitus keskittää ja miksi erityisesti perussuomalaiset ministerit ovat keskittäneet toimipisteitä? [Puhemies koputtaa] Laskin: 211 toimipistettä 240:stä [Puhemies koputtaa] perussuomalainen ministeri keskittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.49 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Seinät eivät tuo turvallisuutta, seinät eivät tuo palveluita. [Mikko Savola: Käsittämätöntä!] Tervetuloa, keskusta, tähän nykymaailmaan. Kerron, minkälainen se on. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Yksi asia on se, että tämä hallitus tekee merkittäviä säästötoimia, ja kyllä, niitä kohdistuu myös valtionhallintoon ja koko virastorakenteeseen. Me olemme tehneet yli 600:lla miljoonalla erilaisia toimintamenosäästöjä. Ne kohdistuvat kaikkiin ministeriöihin ja kaikkiin virastoihin siinä alla.

Samaan aikaan palveluita kehitetään jatkuvasti. Ne kuuluvat erityisesti muiden ministerien sektoreille, mutta sen verran osaan asiaan vastata. Me olemme keskittäneet toimintoja esimerkiksi sinne digitaaliselle puolelle, sähköisiin.

Kuten sanoin edellisessä vastauksessani, poliisi ei ole poistumassa yhdeltäkään paikkakunnalta. Totta kai asioita pitää tehdä järkevämminkin. Samaan aikaan me huolehdimme, että koko maassa on riittävät palvelut, myös siellä, missä asuu huomattavasti vähemmän ihmisiä, mutta on hyvä ymmärtää se, että mikäli tietyiltä alueilta ihmisiä koko ajan vähenee ja siellä ikääntyminen on merkittävä ominaispiirre, niin ei valtiolla ole mitään hopealuotia, [Puhemies koputtaa] jolla tämä kehitys voitaisiin kääntää. Meillä on tiukat resurssit, [Puhemies koputtaa] joiden puitteissa me pyrimme toimimaan niin, että kansalaisilla on palvelut ja turvallista. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.51 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Purra, ymmärrätekö te, että kaikki teidän keskittämänne asiat osuvat — kuten edustaja Kurvinen sanoi — samoille paikkakunnille? Jos samalta paikkakunnalta viedään Maanmittauslaitos, sieltä viedään poliisi, sieltä viedään Traficomien toimipisteet, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja eläintarhatkin!] niin ne ovat kaikki samojen alueitten työpaikoista pois, [Juho Eerola: Pandatkin vietiin!] ja tällä on suuret kerrannaisvaikutukset. Meinasin kysyä, eivätkö teidän ministerinne halua ohjata alaisiaan virastoja, mutta he eivät selvästikään tee sitä. Etelä-Pohjanmaan liitosta tänään kysyimme Traficomien perään ja kirjelmöimme, miksi ajokorttipalvelut pitää keskittää. Välitön vastaus tuli: pitkä litania syitä, minkä takia ajokorttipalvelut keskitetään. Jakelussa oli myös teidän ministerinne. Miksi teidän ministerinne eivät ohjaa alaisiaan virastoja siihen, että palvelut myös maaseudulla säilyisivät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.52 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tällä hallituskaudella ensinnäkin tehneet aluehallinnon uudistuksen, ja siinä meidän lähtökohtamme oli alueellinen läsnäolo, eli siinä pysyttiin läsnä kaikissa maakunnissa.

Sitten kun nyt kysymykset oikeastaan koskevat näitä viranomaisten asiointitoimipisteitä, niin niiden osalta meidän linjamme on, että taataan ihmisille kohtuullinen asiointietäisyys erilaisiin palveluihin. Tätä varten me toimimme tämän vuoden alusta esityksen: tuli voimaan tämä laki valtion palveluitten saatavuudesta ja toimintojen sijoittamisen perusteista, joka velvoittaa kymmenen keskeistä viranomaista tuottamaan näitä palveluita Suomi-pisteissä. Näitä rakennetaan vuoteen 2030 mennessä. Näissä ovat mukana Lupa- ja valvontavirasto, DVV, väestötietovirasto, elinvoimakeskus, Maahanmuuttovirasto, Maanmittauslaitos, Oikeuspalveluvirasto, poliisin lupahallinto, Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamusvirasto, Ulosottolaitos ja Verohallinto, ja

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

samalla tuodaan mukaan myöskin Kelan, kuntien ja hyvinvointialueitten palveluita. Nämä tavallaan tuovat helpommaksi ihmisten asioinnin, niin että mahdollisimman läheltä voi asioida useamman viranomaisen kanssa yhtä aikaa. Näiden rinnalla säilyy vielä [Puhemies koputtaa] viranomaisten omaa toimipisteverkkoa, ja sitten on vielä näitä vanhoja sopimuksiin perustuvia [Puhemies koputtaa] yhteispalvelupisteitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

16.53 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on, voi sanoa, kaikkien aikojen keskittäjähallitus. Minua kyllä kovasti kummastuttaa, kun puhutaan, että saadaan säästöjä. Keskittäminenhan maksaa. Sen maksaa aina joku, ja se on yleensä se ihminen siellä harvaan asutulla alueella, joka joutuu tankkaamaan sitä euron bensaa — ei kun korjaan, sehän on kahden euron bensaa nykyisin — että pääsee hakemaan palveluita kauempaa. [Juha Mäenpään välihuuto]

Nostan yhden esimerkin todella kalliista keskittävästä uudistuksesta. Se on hankintalakiuudistus, jossa nyt käytännössä pakotetaan pienet kunnat rakentamaan uudelleen järjestelmänsä. Se maksaa näille kunnille ja niiden kuntien veronmaksajille puoli miljardia euroa. Minä kysynkin, arvoisa valtiovarainministeri: miten on niin, että talouskuri kyllä pitää, mutta kun keskittää saa, niin sitten on aivan sama, vaikka se maksaakin puoli miljardia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.54 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka olen moneen kertaan keskustan vaihtoehtobudjetin käynyt läpi, niin nyt en muista, peruutatteko te siellä hallituksen tekemät toimintamenosäästöt. Arvaisin, että ette, mutta ehkä odotamme seuraavaan vaihtoehtobudjettiin sitten yli 600 miljoonan lisäpanostuksia. [Mikko Savolan välihuuto]

Te ymmärrätte hyvin, edustaja Riipi, että me joudumme tekemään toimet, jotka kohdistuvat eri sektoreille. Samaan aikaan teidän hankintalakiin kohdistamanne kritiikki: Me pyrimme lisäämään kilpailua, me pyrimme lisäämään yritysten mahdollisuuksia toimia. Hyvistä kilpailullisista asetelmista syntyy usein myös säästöjä, ja tämä on tämän hallituksen linja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys järjestöjä koskevista leikkauksista (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 50/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Keskustelu

16.55 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Rydman, kun te puhutte tehottomista sotejärjestöistä, viittaatte täikampoihin ja suojatyöpaikkoihin, niin tiedättekö todella, mistä puhutte? Puhuttko silloin niistä suomalaisista ammattilaisista, jotka auttavat tänäänkin päihdeongelman kanssa kamppailevaa nuorta? Puhuttko te kenties niistä suomalaisista ammattilaisista, jotka tekevät väkivallan vastaista työtä? Entä niistä lapsiperheitä kriisin keskellä auttavista henkilöistä tai vaikka omaishoitajien ja vammaisten ääntä pitävistä toimijoista? Tämä kun on se kenttä, josta puhutte, kun puhutte sotejärjestöistä.

Ja mistä taikurin hatusta te olette repäissyt tämän väitteen tehottomuudesta? Siis teidän mukaanne alle yksi prosentti, alle yksi prosentti, järjestöistä sai heikon arvion. Tehottomuudesta kun puhutaan, niin kannattaa katsoa sinne aitioon ja miettiä niitä tehottomia yhteisöveroalennuksia, jotka tulevat todella kalliiksi velalla.

Ilmottelen ylipäätään sitä, että kun te olette sosiaali- ja terveysministeri, teihin luottavat suomalaiset sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset niin järjestöissä, julkisella kuin yksityisellä, he katsovat teidän suuntaanne, niin se tapa, jolla te puhutte, tuntuu vähättelevältä, se tuntuu halveksuvalta. Miksi niin? Näin tasa-arvon päivänä kysynkin teiltä: oletteko ministerinä nyt valmis pyytämään [Puhemies koputtaa] näiltä ammattilaisilta anteeksi — Teitä naurattaa. Minua ei naurata, siellä ovat minunkin entiset kollegani töissä. — ja rakentamaan luottamusta siihen kenttään, [Puhemies koputtaa] jota teidän tässä salissa pitäisi puolustaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.— Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.56 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun olen puhunut näistä järjestöistä, niin ei, en ole puhunut niistä järjestöistä, jotka tekevät aidosti arvokasta työtä, niistä, joita te mainitsitte, [Hälinää — Puhemies koputtaa] sellaisista järjestöistä, jotka tekevät työtä esimerkiksi ensikotien ja turvakotien piirissä, jotka ovat erittäin arvokas osa tätä yhteiskuntaa.

Sen sijaan olen puhunut senkaltaisista järjestöistä, jotka ovat niin sanottuja järjestöjen järjestöjä, joiden tehtävä on lähinnä lobata omalle sektorilleen lisää rahaa, työllistää kovapalkkaisia, poliittisesti sidoksissa olevia henkilöitä, jotka kieltämättä ovat lähellä useita oppositiopuolueita, ja joiden tehtävät eivät siten ole tämän yhteiskunnan ydintoimintoja. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kun meidän on joka tapauksessa sopeutettava valtion menoja, niin minä kysyn teiltä: leikkaatteko te mieluummin peruspalveluista vai poliittisesti sitoutuneiden entisten politrukkien erityisavustajien työllistämistä [Välihuutoja] erinäköisistä edunvalvonta- ja lobbarijärjestöistä? Minun valintani on selvä: minä haluan turvata peruspalvelut ja leikata mieluummin tämänkaltaisista rönsyistä. [Vasemmalta: Vakavia väitteitä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kyselytunnilla edustajat esittävät ministereille kysymyksiä. Olisi suotavaa, että edustajat myös malttaisivat kuunnella ministereiden vastauksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys kasvojen peittämisen kieltämisestä kouluissa (Sara Seppänen ps)
Suullinen kysymys SKT 51/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Tänään vietetään kirjailijan ja tasa-arvon uranuurtajan Minna Canthin päivää. Suomi on ollut edelläkävijä naisten tasa-arvon edistämisessä aina eduskuntaudistuksesta 1906 lähtien.

Valitettavasti Suomeen on maahanmuuton seurauksena tullut tasa-arvoajatteluamme haastavia ilmiöitä. Näihin lukeutuu erityisesti konservatiivinen islamin traditio, jossa naista vaaditaan peittämään koko vartalonsa silmiä myöten hunnulla. Jopa tyttölapsia saatetaan hunnuttaa. Julkisilla paikoilla kasvot peittävää huntua koskevia rajoituksia ja täyskieltoja on suurimmassa osassa Länsi-Euroopan maita, myös Pohjoismaissa. Vantaan kaupunki on linjannut, että peruskouluissa oppilaiden on oltava tunnistettavissa koko koulupäivän ajan. Myös Turussa ja Tampereella on tehty samankaltainen linjaus. Perussuomalaiset näkevät, että täyshunnuille ei saa antaa sijaa Suomessa. Kysyn opetusministeriltä: olisiko kasvot peittävien huntujen kiellosta ainakin kouluissa syytä säätää kansallisesti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.59 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on asia, josta on ollut jonkun verran keskustelua viime aikoina, ei niinkään ehkä koulun toimesta. OAJ ei ole tuonut tätä asiaa esille. OAJ on todennut, että heihin ei ole tästä asiasta otettu yhteyttä, mutta kuitenkin tämä on ollut muuten julkisuudessa.

Meillä on Vantaan tapaukset, nyt Tampereen ja Turun tapaukset. Vantaalla on todettu, että on ilmeisesti yhden käden sormilla laskettavissa oleva määrä tapauksia, joissa on käytetty joko hiihtomaskia tai kasvot peittävää huntua. Puhuttiin äärimmäisen harvasta tapauksesta. Ei ole tiedossa, onko Tampereella ollut tapauksia. Käsitykseni mukaan ehkä ennen kaikkea ennaltaehkäisevässä merkityksessä ollaan säädetty kiellosta.

Itse ajattelen, että jos asiasta voidaan säätää järjestyssäännöissä, jos se hoituu Wilma-viestillä, niin lainsäädäntöön ehkä ei kannata mennä tapauksessa, jossa kuitenkin puhutaan siitä, että vaatetusta ikään kuin rajoitetaan. Toinen ongelma on se, minkä nostitte esille, että jos joku pakottaa jotain henkilöä käyttämään jotain asua, niin se on kieltämättä tasa-arvo-ongelma. Siksi pitäisin tärkeänä, [Puhemies koputtaa] että pohdinta pakottavan kontrollin kriminalisoinnista [Puhemies koputtaa] saataisiin selvityksestä vietyä eteenpäin. [Vasemmalta: Hyvä vastaus oli!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

3. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2024

Kertomus K 5/2025 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. Totean, että paikalla on myös oikeuskansleri Janne Salminen. — Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan perustuslakivaliokunnan mietintö valtioneuvoston oikeuskanslerin vuoden 2024 kertomuksesta. Mietintö on yksimielinen.

Hyvin vakiintuneen käytännön mukaisesti perustuslakivaliokunta ei ole kertomusta käsitellessään erikseen arvioinut oikeuskanslerin yksittäisiä ratkaisuja tai kannanottoja. Valiokunta on painottanut laillisuusvalvonnan riippumattomuutta eikä ole siten pitänyt myöskään valtiosääntöisesti aivan asianmukaisena, että eduskunnan erikoisvaliokunnat käsittelevät perustuslakivaliokunnalle antamissaan lausunnoissa yksittäisiä kanteluratkaisuja.

Kertomukseen sisältyvät oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin puheenvuorot. Oikeuskansleri Pöysti käsittelee puheenvuorossaan digitalisaation vaatimuksia lainsäädännölle. Puheenvuorossa kuvataan muun muassa digitalisaatioon ja digitaalisen teknologian sääntelyyn liittyviä kysymyksiä ja sitä, miten voidaan sekä edistää teknologian käyttöä että turvata oikeuksia.

Apulaisoikeuskansleri Puumalainen käsittelee puheenvuorossaan ylimmän laillisuusvalvonnan itsenäisyyttä ja asemaa. Puheenvuoro liittyy julkiseen keskusteluun, jonka aiheena on ollut lainmukaisuuden valvonta sekä perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen ylimmässä laillisuusvalvonnassa.

Puhemies! Kertomuksessa käsitellään myös lainvalmisteluun kohdistuvaa laillisuusvalvontaa. Kertomukseen sisältyy teema-artikkeli, jossa käsitellään kysymystä siitä, milloin hallituksen esityksessä on suotavaa pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto ja miten oikeuskansleri tätä valvoo.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hallituksen esitysten laatimisohjeden mukaan perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisen tehtävän johdosta jakso esityksen suhteesta perustuslakiin on kirjoitettava, jos lakiehdotus sisältää yhden tai useamman säännöksen, jonka perustuslainmukaisuutta tai suhdetta ihmisoikeusvelvoitteeseen on tarpeen arvioida. Arviossa on tuotava selkeästi esiin ja yksilöitävä ehdotukseen liittyvät säännökset, jotka perustuslain tai oikeuskäytännön valossa vaikuttavat tulkinnanvaraisilta tai periaatteellisesti merkityksellisiltä. Valiokunta on joutunut viime aikoinakin kiinnittämään huomion muun muassa lakiehdotusten epäselvyyteen ja säätämisyjärjestysperustelujen puutteisiin. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt tältä osin huomiota hallituksen esitysten laatimisohjeisiin. Näiden ohjeiden mukaan, jos lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä, esityksen suhdetta perustuslakiin koskevaan jaksoon on otettava säätämisjärjestysarvion jälkeen omaksi kappaleekseen nimenomainen lausuma, jonka mukaan on suotavaa, että esitys saatetaan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Lausumaa ei ohjeiden mukaan kirjoiteta, ellei esityksen arviointi perustuslakivaliokunnassa ole aidosti tarpeen tulkintaongelman takia. Valiokunta on edelleen korostanut, että muissa kuin ohjeissa mainituissa epäselvyystilanteissa tällaista lausumaa ei tulisi sisällyttää perusteluihin.

Arvoisa puhemies! Kertomukseen sisältyvässä tuomioistuinharjoittelua koskevassa teema-artikkelissa käsitellään niin sanottua auskultointia, jossa oikeustieteen maisterin tutkinnon jälkeen tehdään työtä tuomioistuimessa vuoden ajan. Artikkelissa kuvataan, että tuomioistuinharjoitteluun kuluu kaksi kuuden kuukauden pituista harjoittelujaksoa. Ensimmäinen jakso suoritetaan käräjäoikeudessa ja toinen käräjäoikeudessa, hovioikeudessa tai hallinto-oikeudessa. Tämän jälkeen nykyisin tuomarinkoulutuslautakunta myöntää varatuomarinarvonimen tuomioistuinharjoittelun suorittaneelle. Artikkelin mukaan teema on noussut laillisuusvalvontaan osana niin sanottua rakenteellista laillisuusvalvontaa. Apulaisoikeuskansleri on kiinnittänyt valvonnassaan erityistä huomiota käräjäoikeuksissa tapahtuvaan tuomioistuinharjoitteluun. Apulaisoikeuskansleri on tuonut esiin tarvetta tehdä tuomioistuinharjoittelun toimivuudesta kriittinen arviointi, jotta auskultointi houkuttelisi tuomarin uralle ja antaisi siihen valmiuksia. Perustuslakivaliokunta pitää teema-artikkelin aihetta tärkeänä. Valiokunta yhtyy apulaisoikeuskanslerin esittämään käsitykseen tuomioistuinharjoittelun kehittämisen merkityksellisyydestä.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan kannanottoehdotuksena on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Vestman. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä. [Aki Lindén: Käsitelkää, Hänninen, sitä Oulun yhteispäivystystä! — Juha Hänninen: Joo, otetaan just se!]

17.06 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Toivotan teille kaikille erinomaista Minna Canthin päivää ja tasa-arvon päivää. Lisäksi onnittelen kaikkia maailman onnellisimman maan, jälleen kerran Suomen, asukkaita.

Varsinaiseen asiaan. Tänään käsittelemme oikeuskanslerin kertomusta vuodelta 2024. Haluan korostaa sen merkitystä paitsi lain noudattamisen ja hyvän hallinnon toteutumisen myös koko yhteiskunnan vakauden ja kansalaisten luottamuksen näkökulmasta. Oikeuskanslerin tehtävänä on varmistaa, että julkinen valta toimii lainmukaisesti. Se on keskeinen osa oikeusvaltiota, osa sitä kivijalkaa, jolle luottamus kansalaisyhteiskuntaamme kohtaan rakentuu. Tässä ajassa, jossa turvallisuustilanne on jännittynyt ja yhteiskunnalliset paineet ovat suuret, tarvitsemme riippumattomia, vastuullisia ja johdonmukaisesti toimivia valvojia enemmän kuin koskaan. Kertomus osoittaa, että Oikeuskanslerinviraston työmäärä kasvoi jälleen. Silti työtä tehtiin tehokkaasti ja esimerkiksi kanteluiden käsittelyajat lyhenivät. Tämä kertoo vastuullisesta, hyvin johdetusta toiminnasta. On tärkeää, että myös kansalainen kokee, että oikeus toteutuu ja että epäkohtiin puututaan.

Arvoisa puhemies! Kertomuksessa tuodaan ansiokkaasti esiin digitalisaation haasteita mutta myös mahdollisuuksia. Oikeuskanslerin ennakollinen säädösvalvonta esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

tekoälyä, automaatiota ja tietojärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä on tärkeää, jotta järjestelmät palvelevat oikeudenmukaisesti. Virheellinen tieto digitaalisessa rekisterissä voi vaarantaa yksilön oikeusturvan. Siksi oikeellisuuteen ja korjattavuuteen on panostettava. Samalla on huomioitava kansainvälisen yhteistyön merkitys. Suomen aktiivinen rooli Pohjoismaiden ja Baltian oikeusasiamiesten yhteistyössä osoittaa, että oikeusvaltioajattelua rakennetaan yhteisesti. Yhteistyö on tärkeää paitsi tietojärjestelmien valvonnassa myös esimerkiksi hybridiuhkien ja sananvapauden turvaamisessa.

Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin laillisuusvalvonta on paitsi hallinnon sisäistä ohjausta myös kansalaisten oikeuksien puolustamista. Se on kansanvaltaisen järjestelmän tukipilari. Siksi oikeuskanslerin riippumattomuutta ja asemaa tulee vaalia ja kehittää. Haluan lopuksi kiittää oikeuskansleri Tuomas Pöystiä ja apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalaista sekä heidän koko työyhteisöään tarkasta, vastuullisesta ja yhteiskunnan kannalta erittäin tärkeästä ja arvokkaasta työstä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvää Minna Canthin päivää kaikille! ”Kaikkea muuta, kunhan ei vaan nukkuvaa, puolikuollutta elämää.” Se on yksi kuuluisimpia sitaatteja Minna Canthilta ja kuvastaa hänen intohimoaan elämään, tasa-arvoon ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Arvoisa puhemies! ”Viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnassa kanteluita tuli vuonna 2024 vireille 1 987. Tarkempaan laillisuusvalvonnalliseen arviointiin otettiin näistä 1 411 kantelua. Omia aloitteita tuli vireille 43, ja laillisuusvalvontakäyntejä tehtiin 17.” Tämä on tästä perustuslakivaliokunnan mietinnöstä suoraan tekstiä, eli laillisuusvalvonta-asioiden lukumäärästä on kyse.

Nostan esille laillisuusvalvontakäynnit ja erityisesti apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalaisen laillisuusvalvontakäynnit hyvinvointialueille ja niiden toimintaa valvoviin aluehallintovirastoihin — tässä kertomuksessa käytetään vielä nimitystä aluehallintovirasto. Nythän vuoden alusta nimitykset muuttuivat, ja puhumme Lupa- ja valvontavirastosta.

Vuoden 24 alussa voimaan tulleen sosiaali- ja terveystalvelujen valvontaa koskevan lain tarkoituksena on vahvistaa palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan omaa vastuuta palvelujen laadusta, turvallisuudesta ja asianmukaisuudesta. Hyvinvointialueiden pitää valvoa sekä omien että hankkimiansa yksityisten palvelujen toiminnan laatua ja lainmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumista. Usein ja erityisesti viime päivinä olemme kuulleet useita epäkohtia esimerkiksi vanhustenhoidosta. Siellä on ollut väärinkäytöksiä, ja asioita on jopa rikostutkinnassa. Siksikin on äärettömän tärkeää, että valvontaa tehdään.

Soteuudistuksen ja uuden valvontalain myötä aluehallintovirastojen — eli siis Lupa- ja valvontaviraston, tällä hetkellä on se nimitys käytössä — valvonnan painopiste on järjestämisvastuun täyttymisen valvonnassa. Tärkeää on myös omavalvonnan valvonta. Valvontaviranomaiset valvovat hyvinvointialueiden omavalvontaa ohjaamalla ja edistämällä muun muassa koulutuksin ja keskusteluin sekä puuttumalla epäkohtiin, jos omavalvonta ei riitä. Näitä asioita kerrotaan tässä oikeuskanslerin kertomuksessa. On kuitenkin niin, että hyvinvointialueet kokevat, että ne tarvitsisivat enemmän neuvontaa

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

liittyen valvontaan ja myös ohjausta. No, viranomaiset ovat lähettäneet muun muassa ohjauskirjeitä, ja siellä käydään myös keskusteluja.

Tässä oikeuskanslerin kirjasessa todetaan hienosti, että apulaisoikeuskanslerin laillisuusvalvontakäynneillä käytiin keskustelua siitä, miten omavalvonta voisi olla uskottavaa ja riippumatonta. Tämä on aika hyvä lausahdus, kun mietitään sitä vanhaa sanontaa, että kun kissa on pois talosta, niin hiiret ovat pöydällä. On vaikeaa joskus valvoa omaa toimintaa ja tehdä siitä aukotonta, nähdä epäkohdat ja puuttua niihin ja tehdä muutoksia siinä omassa toiminnassa. Siksi näillä laillisuusvalvontakäynneillä on äärettömän suuri merkitys mielestäni. Tässä kirjassa todetaankin, että apulaisoikeuskansleri otti laillisuusvalvontakäynneillä saatujen tietojen ja tehtyjen havaintojen perusteella omana aloitteenaan tutkittavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan hyvinvointialueella.

Pidän äärettömän tärkeänä, että valvontaa on, ja korostan omavalvonnan merkitystä. Toivon myös, että hyvinvointialueille lähetetään paljon tietoa siitä, mitä omavalvonta on ja miten sitä tehdään, jotta epäkohtiin voidaan sillä tavalla myös puuttua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.14 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on tosiaan oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2024. Kertomukseen sisältyy vakiintuneen käytännön mukaisesti sekä oikeuskanslerin että apulaisoikeuskanslerin puheenvuoro. Oikeuskansleri Pöysti käsittelee muun muassa digitalisaation vaatimuksia lainsäädännölle, kun taas apulaisoikeuskansleri Puumalainen keskittyy puheenvuorossaan ylimmän laillisuusvalvonnan itsenäisyyttä ja asemaa koskevaan osuuteen. Haluaisin kiinnittää kansanedustajien erityistä huomiota siihen, että vaatimukset hallitukselle lainvalmistelun laatua ja tasoa koskien ovat varsin tiukat, ja selkeitä tulee olla menettelytapojen myös täällä eduskunnassa, kun erilaisten päätösten perustuslainmukaisuutta arvioidaan.

Koko tämän kuluneen kauden valiokunnissa on ollut käsiteltävänä monia sellaisia esityksiä, joissa vaikutuksia kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen on ollut välttämätöntä arvioida. Näin siksi, että monet esityksistä ovat olleet niin sanottuja leikkauslakeja, joiden vaikutukset kansalaisiin ja heidän hyvinvointiinsa ovat suoria, siis välittömiä. Perustuslakivaliokunta on selvyiden vuoksi todennut, että lainvalmistelun laatua kehitettäessä huomion tulisi ensisijaisesti keskittyä itse säädökseen ja sitten säädösehdotusten perusteluihin ja ehdotuksen valtiosääntöoikeudelliseen arviointiin. Tässä yhteydessä on todettava, että vastuullinen lainsäädäntötyö tässä talossa lähtee ensisijaisesti siitä, että ne hallituksen esitykset, jotka tähän taloon tuodaan, ovat jo itsessään asiallisesti ja laadukkaasti valmisteltuja. Ei voi olla niinkään, että valiokunnat joutuvat toistuvasti tilanteisiin, joissa nämä lähtökohdat ovat puutteellisia. Se johtaa siihen, että valiokunnat itsessään ylikuormittuvat, tämän talon henkilökunta kuormittuu, ja se johtaa myös siihen, että perustuslakivaliokunta kuormittuu.

Kertomukseen sisältyy tosiaan tema-artikkeli, jossa käsitellään kysymystä siitä, milloin hallituksen esityksessä on suotavaa pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa, ja siitä, miten oikeuskansleri tätä valvoo. Kuten perustuslakivaliokunnan mietinnössä todetaan, se pitää artikkelin teemaa tärkeänä, ja valiokunta kiinnittää huomiota seuraaviin artikkelin teemaan liittyviin näkökohtiin: Lainsäädäntö tulee ensinnäkin valmistella perustuslain mukaiseksi ja muuhun oikeusjärjestykseen sopivaksi sekä selkeäksi että

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

ymmärrettäväksi. Perustuslakivaliokunta on joutunut viime aikoinakin kiinnittämään huomion muun muassa lakiehdotusten epäselvyyteen ja säätämisyjärjestysperustelujen puutteeseen, ja tätä voidaan ihan aiheellisesti pitää huolestuttavana. Oikeuskansleri on lainvalmisteluun kohdistuvassa laillisuusvalvonnassa tuonut esiin myös, että perustuslakivaliokunnan käsittelyn tarpeellisuutta arvioitaessa on samalla tarpeen nostaa esille ne perustuslain tulkintakysymykset, joihin perustuslakivaliokunnan kannanotto olisi aikaisempi tulkintakäytäntö huomioon ottaen tarpeellista.

Arvoisa puhemies! Nämä eivät ole merkitykseltään vähäpätöisiä asioita. Se, että tässä maassa tehtävä lainsäädäntötyö on laadukasta ja täyttää sille asetetut kriteerit, on asia, joka meidän yksinkertaisesti on pidettävä kunnossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Perustuslakivaliokunta käsitteli oikeuskanslerin kertomusta ihan perinteisesti ja hyvästi asianosaisia kuunnellen, ja kiitoksia oikeuskanslerille selvityksestä valiokunnan kokouksen aikana.

Voi todella sanoa, että nyt oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen työnjako on näin uutena aikana lainsäädännön nojalla saatu uomiinsa, ja molemmilla valvovilla viranomaisilla on tarkat tehtävät ja yhteistyö toimii. Elikkä jos joku kansalainen valittaa vaikka oikeuskanslerille ja se menisikin oikeusasiamiehelle — sitäkin tapahtuu, että ei ole mitään kynnystä siinä välissä — niin kummallakin viranomaisella on omat tehtävänsä. Hyvä näin.

Tärkeää on huomata myös se, että ylin laillisuusvalvonta, joka koskee maan hallitusta, ministereitä, korkeimpia virkamiehiä yleensä ja tietenkin tasavallan presidenttiä ja tasavallan presidentin kansliaa, harvemmin näkyy tavallisen ihmisen elämässä. Tietenkin jos lukee lehtiä paljon ja perehtyy syvällisesti asioihin, niin varmaan sitten jotakin löytää. Tärkein kansalaisen kannalta on mahdollisuus tehdä oikeuskanslerille kantelu siitä, onko viranomainen toiminut tehtävissään sillä keinoin, että on syytä kanteluun olemassa. Tämän takia tämä tavallisen kansalaisen näkökulma oikeuskanslerin työhön on nimenomaan tämä kanteluntekomahdollisuus. Jos jonkun kansalaisen mielestä joku viranomainen ei ole täyttänyt oikein lainmukaista tehtäväänsä, niin siitä voi tehdä kanteluja. Oikeuskansleri antaa siihen vastauksen, ja jos oikein muistan, niin kantelun vastausaika on noin yksi vuosi. Viimeistään vuoden sisällä tulee vastaus siitä, miten asia on käsitelty ja ratkaistu.

Oikeastaan minua perustuslakivaliokunnan pitkäaikaisena jäsenenä on hieman huvittanut joskus, että kun perustuslakivaliokunnan jäsenille tulee aina puheluita, että pitäisi johonkin asiaan ottaa kantaa, niin kyllä minä olen heidät ohjannut siihen ihan normaaliin menettelyyn, että tämä ei ole mikään valitustie. Lainsäätäjä ei ota tuomioistuimiin kantaa eikä viranomaisiin kantaa. Jos me halutaan jotakin tehdä, niin säädämme lakeja.

Kiitoksia edustaja Kaarisalolle, joka oli huolissaan siitä, onko perustuslakivaliokunnassa työruuhkaa. Voin vakuuttaa, että nykyisilläkin työmäärillä on ihan valtavasti ruuhkaa. Jos sinne vielä lisää tulee, niin voi olla, että sitten perustuslakivaliokunnan työ hieman venyy, koska nyt jo nykyisillä työmäärillä katsottuna voi sanoa, että kokousaikataulut ovat kohtuullisen pitkiä ja kokouksetkin ovat pitkiä, mutta eihän urakatöihin lähtenyt voi valittaa pitkiä työpäiviä. Se kuuluu siihen samaan palkkaan, mitä on alun perin ollutkin.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Kiitoksia oikeuskanslerille hyvästä työstä, ja toivotan parhainta menestystä kaikille meille näin Minna Canthin päivänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.22 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos oikeuskansleri Tuomas Pöystille ja koko oikeuskanslerin toimistolle tästä kertomuksesta, jota saan kunnian kommentoida jo itse asiassa seitsemäntenä vuonna perätysten.

Ajattelen, että tämän raportin keskeisin sisältö itselleni on tämä kappale, mikä koskee digitalisaatiomyönteisyyttä ja digitalisaation kehittämistä, erityisesti digimyoenteisen lainsäädännön kehittämistä, ja se on erittäin ansiokas kooste tässä kertomuksessa. Me kaikki käytämme etäyhteyksiä yhteydenpitoon, opiskeluun, kaupassakäyntiin, työn tekemiseen, erilaisiin asioihin. Etäyhteyksin me pystytään myös hoitamaan vanhuksiamme, opettamaan lapsiamme, tekemään monia sellaisia asioita, jotka ovat keskeinen osa oikeusvaltiota ja joita pitää tietenkin tarkastella myös lainsäädännön perusoikeuksien valossa. Kun istuin perustuslakivaliokunnassa viime kaudella, tein havainnon, että Suomen perustuslaki lähtökohtaisesti on aika nihkeä automatisaation ja digitalisaation kehittämiseksi. Syy oli tietenkin esimerkiksi automatisoidun turvapaikkahakuprosessin osalta siinä ongelmassa, voidaanko katsoa, että viranhaltija voi olla vastuussa vaikka 300 päätöksestä tunnissa, että hän pystyisi käymään noin ison massan läpi ja sitä kautta vastaamaan myös virkavastuulla päätösten tekemisestä. Samaan pohdintaan olen törmännyt muun muassa opiskelija- ja oppilasterveydenhuollon kysymyksissä: minkälaista automatisaatiota, kenelle tiedot luovutetaan, tarvitseeko aina tehdä päätös ja niin edelleen. Ja nyt eduskunnassa on käsitteillä ikäihmisten teknologiaa koskeva lakiesitys HE 113, jonka yhteydessä jälleen kerran julkisuudessa on keskusteltu siitä, mikä on perustuslakivaliokunnan rooli tällaista teknologiaa, automatisaatiota, eteenpäin viedessämme.

Me kaikki olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että teknologiaa pitää edistää, ja ajattelen, että lainsäädännön pitää olla digi-, teknologia- ja automatisaatiomyönteinen. Aivan kuten oikeuskansleri täällä raportissa kertoo, esimerkiksi Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa on tämäntyyppistä keskustelua ja lainsäädännön perkaamista tehty. Tämä raportti antaa kuitenkin hyviä työkaluja. Me tarvitsemme selkeää sääntelyä, ehkä oikaisuvaatimusmenettelyä, ennakollista valvontaa. Tietenkin myös ministeriön tekemä pohjatyö lainsäädännölle on erittäin kriittinen. Vaikkapa nyt tämän hetken teknologialain osalta olisin toivonut, että ministeriö olisi jo sinne hallituksen esityksen perusteluihin kyennyt kuvaamaan, minkälaista erilaista teknologiaa me käytämme hoivapalveluissa, että esimerkiksi [Puhemies koputtaa] hoidon tarpeen itsearviointi ja raskas hälytysjärjestelmä ovat eri asioita kuin automaattinen kirjaaminen tai niin edelleen.

Toivoisin, [Puhemies koputtaa] että oikeuskansleri ottaisi vielä kantaa siihen, ollaanko tässä menossa parempaan suuntaan digimyoenteisen lainsäädännön kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.25 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Otan tässä puheenvuoroni aluksi heti sitaatin, se on teknisesti helpompaa tällä tavalla. Täällä kertomuksen sivulla 120 todetaan näin: ”Käynneillä” — siis apulaisoikeusasiamiehen käynneillä — ”hyvinvointialueilla tuli

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

esiin, että järjestämisvastuun valvonta koettiin vaikeaksi, ja hyvinvointialueilla pohdittiin, miten se tulisi järjestää. Varsinkin yksityistä palvelutuotantoa oli toki valvottu aiemminkin. Hyvinvointialueet toivoivat sosiaali- ja terveysministeriöstä ja valvontaviranomaisilta ohjausta järjestämisvastuun valvontaan ja myös muuhun omavalvontaan.” Otin tuon sitaatin vain tuossa, ja sitten jatkan tässä omilla kannanotoillani.

Nämä valvontakysymykset ovat itselleni hyvin tärkeitä. Varmaan johtuu osittain aiemmista virkatehtävistä, mutta myös täällä eduskunnassa olen pyrkinyt olemaan salissa, kun näistä keskustellaan, niin oikeuskanslerin kuin sitten oikeusasiamiehen kertomuksesta ja niistä laadituista mietinnöistä. Kuten täällä jo aiemmissa puheenvuoroissa todettiin, tässä valvontaviranomaisten välinen työnjako on selvästi selkiytynyt. Se on hyvä asia. Eri vuosina tässä oikeuskanslerin kertomuksessa otetaan tiettyjä teemoja esille. Tässä on erityisesti nyt käytetty puheenvuoroja digitalisaatioteemasta, ja vaikka lähtökohtana aiemman oikeuskansleri Pöystin kirjoituksessa on juuri tämä digitalisaatiomyönteisen lainsäädännön kehittäminen ja sille asetettavat vaatimukset, niin aivan viime päivinä täällä salissa on ollut esillä muutama laki, joissa ihan oikeasti on syytä huolestua siitä, että aiheuttaako se sitten sivuvaikutuksenaan ehkä puolenkin miljoonan suomalaisen syrjäytymisen. Me usein toteamme täällä, että meidän täytyy huolehtia myös niistä ihmisistä, jotka eivät ole taitavia digitaalisten välineiden käytössä, mutta meillä ei tunnu olevan konkreettisia ratkaisuja, miten se tehdään. Toivon, että tähän jatkossa voitaisiin täälläkin vielä lisää keskustella, ottaa kantaa.

Hyvinvointialueista tuossa käsitellään pari konkreettista tapausta, ja siinä mielessä tein sen välihuutoni, että kun tässä oululaistaustainen kollega meni käyttämään puheenvuoroa, niin toinen niistä käsitteli Oulun yhteispäivystyksen tilannetta ja toinen myös muulla tavalla mielenterveystyötä. Mutta siellä kentällä tällä hetkellä ihan oikeasti ehkä se suurin tilanne on hoitopääsyn haasteellisuus. Tiedotusvälineissä oli juuri esimerkkejä siitä, että leikkausjonot eivät tule Valviran asettamista uhkasakoista huolimatta näköjään kuntoon. Myös hoitopääsy perusterveydenhuoltoon on heikentynyt THL:n tilastojen mukaan. Toivon, että jatkossakin näihin tärkeisiin ja vakaviin asioihin myös sen olemassa olevan työnjaon puitteissa oikeuskansleri ottaa riittävästi huomiota. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

17.28 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Suomi on demokratia ja oikeusvaltio, ja tähän on erittäin hyvä asia. Meillä on siis perustuslaki, joka rajoittaa sitä, mitä kukin hallinto kulloinkin voi säätää, minkälaisia lakiesityksiä hallitus voi antaa. Perustuslaki suojaa yksilöä kulloisenkin hallinnon mielivallalta. Siinä on tärkeätä, että tätä oikeusvaltioperiaatetta... Se on aika hauras periaate. Me ollaan nähty Euroopassa, miten helppoa se on romuttaa ihan demokratiassa. Demokraattisesti jos saa määränemmistön parlamenttiin, voidaan tehdä kaikenlaisia sellaisia tekoja, jotka ovat lainmukaisia mutta silti romuttavat oikeusvaltioperiaatetta.

Ylin laillisuusvalvoja, oikeuskansleri, tekee erittäin tärkeätä työtä siinä, että valvotaan sitä, että hallituksen, siis valtioneuvoston, toiminta on laillista. Toki meillä on perustuslakivaliokunta, joka myös osaltaan osallistuu tähän oikeusvaltioperiaatteen vaalimiseen, mutta se on sellainen periaate, jota ei voi suojella pelkästään tässä salissa eikä pelkästään lain mukaan, vaan sen täytyy olla meille kaikille kirkkaana mielessä, millä

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

tavalla me suojelemme oikeusvaltioperiaatetta. Tässä kun katsotaan, niin minun mielestäni on erittäin tärkeää se työ, mitä oikeuskansleri, apulaisoikeuskansleri ja heidän toimistonsa samoin kuin toinen ylin laillisuusvalvoja, eduskunnan oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamiehet, tekevät. Tämä on hyvin tärkeää.

Joskus tässä tämmöisen politiikanteon huumassa ehkä vähän unohtuu se, minkä takia esimerkiksi perustuslakivaliokunta siellä kokouksissaan istuu, minkä takia meillä oikeuskansleri on olemassa ja minkä takia tämä työ on niin tärkeää. Eli kiitoksia teille, oikeuskansleri, tekemästänne työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

17.30 Markku Siponen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia omasta puolestanikin tästä oikeuskanslerin kertomuksesta. — Ajattelin nyt keskittyä yhteen teemaan, tähän digitalisaatioon, josta tässä kertomuksessakin on paljon asioita. Tässä kertomuksen alussa on tietysti heti sitaatti tähän liittyen: ”Parhaimmillaan julkisen hallinnon digitalisaatio tuottaa sujuvaa arkea ja asioiden hoitoa sekä virheettömämpää päätöksentekoa.” Näinhän se juuri on. Paljon on mahdollisuuksia. On mahdollisuus saada säästöjä, on mahdollisuus saada helppoutta, tehokkuutta, kun tämä hoidetaan hyvin. Toki on tähän liittyen myöskin uhkia. Täällä muun muassa edustaja Lindén nosti esille kansalaisten taidot, että löytyykö riittäviä digitaitoja ja kuinka isolta osalta kansalaisista, tai oikeastaan niin päin, että kuinka monelta niitä ei löydy, esimerkiksi liittyen ikäihmisiin. Tämä tietysti aiheuttaa huolta, ja meidän täytyisi myöskin tässä talossa omalta osaltamme huolehtia siitä, että kansalaisilla, tavallisilla suomalaisilla ja ikäihmisillä, on mahdollisuuksia nämä taidot hankkia.

Toinen edellytys digitalisaatiolle ja sen toimivuudelle ovat tietysti nämä riittävät yhteydet eri puolilla Suomea. Siinäkin on edelleen parannettavaa ja tietenkin siinä, mikä liittyy myöskin oikeuskanslerin työhön ja eduskunnan työhön, että kaikessa huolehditaan myöskin siitä riittävästä turvallisuudesta niin, että niin päätöksenteko kuin myöskin ihmisten asiointi onnistuu turvallisesti toimien.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.32 Heikki Vestman kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Minunkin puolestani kiitos, oikeuskansleri Salminen, että olette tänään täällä salissa paikalla keskustelemassa kansanedustajien kanssa ja kuulemassa tätä tärkeää, tärkeää keskustelua. Yhdyn niihin edellisiin puheenvuoroihin, joissa on korostettu laillisuusvalvonnan tärkeyttä suomalaisen oikeusvaltion kannalta ja myös yksilönsuojan kannalta.

Edellisissä puheenvuoroissa on käsitelty myös lainvalmistelun laatua, joka tuntuu olevan tällainen suomalaisen yhteiskunnan ikuisuusteema. Siitä keskustellaan joka ikinen vaalikausi, ja sen parantamiseksi on tietenkin tehtävä jatkuvaa työtä. Julkisessa keskustelussa lainvalmistelun laatu tunnutaan aika yksipuolisesti yhdistettävän vain kysymyksen vaikutustenarvioinnista, siis lain vaikutusten arvioinnista. Tältä osin on tosiaan hyvä kiinnittää huomiota tähän perustuslakivaliokunnan mietintöön, jossa valiokunta nostaa esille sen aiemminkin esiin tuomansa seikan, että lainvalmistelussa tulisi ensisijaisesti keskittyä itse säädökseen, siis säädökseen, niihin pykäliin, siihen lakiesitykseen, siihen pykälätekstiin, ja sitten säädösehdotusten perusteluihin ja ehdotuksen valtiosääntöoikeudelliseen arviointiin. Ajattelen, että tämä ydinkysymys eli

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

sen säädöstekstin laatu, esimerkiksi sen selkeys, ovat semmoisia seikkoja, jotka julkisessa keskustelussa ehkä vähemmän noin ajan oloon ovat näkyneet. Tässä valtioneuvoston valmistelussahan korostuu, totta kai, oikeuskanslerin työ. Tästä olisikin hyvä kuulla oikeuskanslerilta ajatuksia: millä tavalla näette, millaisissa prosesseissa valtioneuvostossa voitaisiin tätä lainvalmistelun laatua tältä osin parantaa — ja nyt en siis viittaa niihin vaikutusarviointeihin.

Valiokunta on viitannut myös oikeusministeriön rooliin ja nimenomaan sen perinteisen laintarkastuksen rooliin tässä. Ajattelen itse niin, että on tosi sääli, että oikeusministeriöllä ei ole enää laintarkastukseen voimavaroja siinä määrin kuin aikoinaan. Tämä on varmaan semmoinen seikka, johon on hyvä kiinnittää huomiota ja pyrkiä niitä voimavaroja lisäämään, jotta muissa ministeriöissä voidaan sitten tarvittaessa turvautua oikeusministeriön asiantuntijoiden apuun. Se on parempi siinä vaiheessa, siis lakiehdotuksen valmisteluvaiheessa, kuin sitten täällä eduskunnan käsittelyvaiheessa — ja sellaistaikin on viime aikoina nähty.

Lopuksi, lainvalmistelusta: Se on demokraattinen prosessi. Tämänkin itse asiassa perustuslakivaliokunta on vastikään todennut, valtioneuvostolain muuttamista koskevassa mietinnössään. Tämäkin on minusta syytä tässä julkisessa keskustelussa muistaa. Lainvalmistelun perimmäinen tavoite ja se, mistä kulloinenkin lakihanke johtuu, on se, että eduskunnan enemmistön luottamusta nauttiva hallitus pyrkii viemään niitä yhteiskunnallisia tavoitteita eteenpäin. Tässä ei ole mitään väärää. Se on se syy, minkä takia sitä lainvalmistelua [Puhemies koputtaa] tässä Suomen demokratiassa tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.36 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2024. Kertomuksen sivulla 104 puututaan sellaiseen kuin ”Rikosylikonstaapelin sivutoimi yhdistyksen hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana. Apulaisoikeuskansleri saattoi käsityksensä sivutoimiluvan tarpeellisuudesta Helsingin poliisilaitoksen rikosylikonstaapelin tietoon. Rikosylikonstaapelin olisi tullut pyytää sivutoimilupa toimintaansa yhdistyksen hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana.”

Nostan tämän asian sen takia esille, että itsekkin ennen eduskuntaa olin todellakin rikosylikonstaapelin virassa ja melko monessa reserviläisten hallituksessa, taloyhtiöitten hallituksissa puheenjohtajana ynnä muuta, sitten tietysti myöskin valtuustossa kunnanhallituksessa ja monissa ylikunnallisissa tehtävissä. Olisiko tässä nyt sitten syytä ohjeistaa poliisilaitoksia näitten sivutoimilupien tekemiseksi, ettei tule semmoisia ikäviä tilanteita, että henkilö on jossakin tällaisessa tehtävässä ja yllättäen nousee esille se, että ei olekaan hakenut johonkin tällaiseen tehtävään sivutoimilupaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeuskansleri Salminen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.37 Valtioneuvoston oikeuskansleri Janne Salminen: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitän kunnioittavasti edustajia tästä keskustelusta ja siinä esitetyistä huomioista sekä ennen kaikkea perustuslakivaliokuntaa sen informatiivisesta mietinnöstä, jonka otamme tietysti huomioon omassa toiminnassamme.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Kuten kertomuksesta ja tästä keskustelusta käy hyvin ilmi, työkenttä on erittäin laaja, mikä on mielestäni itse asiassa positiivinen asia. Kytken sen tässäkin keskustelussa useaan otteeseen esiin tulleeseen oikeusvaltioperiaatteeseen. Lähdän siitä, että demokraattisessa oikeusvaltiossa mikään julkisen vallan käyttö ei voi olla ulkopuolella sen itsensä ulkopuolisen valvonnan. Tämä koskee mielestäni myös oikeuskanslerin toimintaa, ja siksi en koe mitenkään erikoiseksi sitä, että eduskunnassa keskustellaan oikeuskanslerin kertomuksesta ja että oikeuskansleri antaa kertomuksensa eduskunnalle ja perustuslakivaliokunta käsittelee niitä vakiintuneiden valtiosääntöisten käytänteiden mukaisesti. Sellaiset käsitykset, joissa oikeuskansleri voitaisiin asettaa tällaisen tarkastelun ulkopuolelle, ovat minulle vieraita, enkä koe, että käsittely täällä valtiopäiville kokoontuneessa eduskunnassa mitenkään laillisuusvalvonnan integriteettiä uhkaisi.

Tässä keskustelussa tuli useita erilaisia teemoja esille. Edustaja Hänninen painotti yksityistä luottamusta viranomaistoimintaan ja sen näkökulmaa tässä toiminnassa. Itse ajattelen aivan samalla tavalla. Oikeuskanslerin toiminnassa — kuten tässä viitattiin suoraan myös edustaja Hoskosen puheenvuorossa siihen — on tärkeitä, että yksityisillä on mahdollisuus suoraan ilman esteitä lähestyä ylintä laillisuusvalvontaa myös kanteluin. Se vahvistaa kansalaisten luottamusta julkiseen vallankäyttöön, mikä on tietysti kaikkina aikoina mutta myös tällaisina aikoina erityisen tärkeää.

Edustaja Juvonen otti esille hyvinvointialueiden ja niitä valvovien viranomaisten toiminnan ja valvonnan ja myös hyvinvointialueiden omavalvonnan. En käy tähän problematiikkaan enempää sisään, mutta totean, että tämä on sen tyyppistä riskiperusteista ja rakenteellista laillisuusvalvontaa, johon tässä keskustelussakin viitattu — edustaja Hoskosen erityisesti viittaama — laillisuusvalvojien keskinäisen työnjaon tarkistaminen nyt vapauttaa nimenomaan oikeuskanslerin tekemään tällaista rakenteellista valvontaa, nousemaan ikään kuin näiden yksittäisten kanteluiden yläpuolelle, muotoilemaan osin uudelleen niissä tehtyjä havaintoja ja kysymyksenasetteluja ja vastaamaan tältä pohjalta kansalaisille. Yhden tärkeän ulottuvuuden tässä muodostavat, kuten tässä keskustelussa tuli myös esiin, laillisuusvalvontakäynnit, joilla tehdään suoraan havaintoja siitä, miten nämä viranomaiset toimivat. Kuten tässä apulaisoikeuskansleri Puumalaisen kertomuspuheenvuorossa tulee esiin, ne toimivat myöskin sitten pohjana oikeuskanslerin omille aloitteille, jotka jälleen kerran mahdollistavat riskiperusteisesti tällaisiin rakenteellisiin seikkoihin huomioon kiinnittämisen.

Useat edustajat, Kemppi muun muassa, kiinnittivät huomiota digitalisaatioon ja siihen, mitä oikeuskansleri Pöysti puheenvuorossaan on siitä lausunut. Se on juuri sillä tavalla kuin tässä puheenvuoroissa tuotiin esiin: näihin uusiin teknologioihin sisältyy paljon mahdollisuuksia, mutta kiistatta niihin liittyy myöskin perus- ja ihmisoikeushaasteita. Nyt on itse asiassa lainsäädännön ja lainvalmistelun tehtävä luoda puitteet sille, että se uusi sääntely, joka tätä koskee, turvaa myös perus- ja ihmisoikeudet ja ottaa huomioon sen, että ihmiset ovat eri asemassa ja kyvyiltään erilaisia tässä suhteessa.

Haluan kiinnittää tässä lopuksi huomiota siihen, mitä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman toi esiin lainvalmistelusta. Tässä muutkin viittasivat lainvalmistelun laatuun ja sen ongelmiin. Tämä kysymys ei ole missään tapauksessa uusi. Olen pidellyt tässä nyt useita aikaisempia oikeuskanslerin kertomuksia käsissäni. Viimeksi tarkastelin oikeuskansleri Jonkan kertomusta eduskunnalle 2010-luvun puolivälistä. Siellä keskustellaan lainvalmistelun laadusta juuri tällä samalla äänensävyllä ja huolella ja sitä

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

moittien: lainvalmistelu on paitsi huonoa, se myös koko ajan huononee tässä keskustelussa.

Lainvalmistelua on oikeastaan kovin monenlaista. On varmasti itse asiassa — kuten tässä omassa työssänne huomaa, arvot edustajat — erittäin hyvin ja laadukkaasti valmistettuja lakeja, jotka nimenomaan itse lainsäädännön tekstissä, yksityiskohtaisissa perusteluissa ja siinä koko kokonaisuudessa ovat hyvin laadukkaita, mutta on myös sellaisia, jotka eivät ansaitse tällaista mainesanaa laadun osalta. Siinä ehkä keskeisesti ainakin kaikkien tutkimusten ja itse asiassa juuri tänään oikeusministeriön julkistaman laatuindikaattorien toteutumista koskevan tutkimuksen perusteella aikaresurssi on se keskeinen ongelma. Elikkä ne ongelmat, joita lainvalmistelussa on, merkittävästi johtuvat itse asiassa aikaresurssin puutteesta.

Kuten edustaja Vestmankin toi esiin, lainvalmistelu on paitsi poliittinen myös tietysti oikeudellisesti rajattu prosessi. Siinä ovat nämä tietyt menettelylliset reunaehdot ja oikeudelliset sisällöt, joiden valvontaan myös oikeuskansleri sitten osallistuu. Oikeuskansleri ei kuitenkaan voi asettua näitten demokraattisten prosessien ikään kuin esteeksi. Me pyrimme huolehtimaan siitä, että edustajille ja tänne eduskuntaan toimitettava lakiehdotus täyttäisi vähintäänkin vähimmäiskriteerit sille, mitä eduskunta ja myös sen perustuslakivaliokunta ovat edellyttäneet.

Vuoden 2025 kertomuspuheenvuorossani, jonka nyt olen juuri valmistellut, käsittelem tätä teemaa, ja voimme palata siihen sitten siinä yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Tahdon tässä yhteydessä vielä kiittää edustajia tästä keskustelusta ja valiokunnan mietinnöstä. Kätkemme nämä sanat sydämeemme, ja pyrimme ottamaan ne huomioon omassa toiminnassamme. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, oikeuskansleri Salminen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 5/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 24/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ympäristö- ja ilmastoministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.45 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tänään käsittelemme yhtä pääministeri Orpon hallituksen merkittävintä uudistusta ja, voisi sanoa, jopa merkittävintä energiapolitiikan uudistusta tällä hallituskaudella: hallituksen esitystä uudistetuksi ydinenergialaiksi. Tämä uudistus on myös Suomen energiapolitiikan kannalta merkittävä ja on samalla myös keskeinen lainsäädännön modernisointi. Ydinenergialain kokonaisuudistuksen tarkoituksena on varmistaa, että Suomi pystyy rakentamaan puhtaan, varman ja kohtuuhintaisen energian perustaa myös tulevana vuosikymmeninä.

Me olemme Suomessa onnistuneet hyvin energiantuotantomme muuttamisessa lähes fossiilivapaaksi nopeasti toimitusvarmuudesta huolta pitäen. Tästä suuri kiitos kuuluu myös aiempien vuosikymmenten päättäjille, jotka ovat pitäneet ydinvoiman keskeisenä sähköntuotantomuotonaamme huolehtien samalla sen käytön turvallisuudesta. Tällä hetkellä ydinvoimalla tuotetaan noin 40 prosenttia Suomen sähköntuotannosta. Me tiedämme, että Suomen sähkönkulutus tulee kasvamaan huomattavasti, kun koko yhteiskunta ja teollisuus sähköistyvät sekä uusia investointeja syntyy. Tämä on myös, totta kai, tavoitteemme. Haluamme tehdä Suomesta puhtaan energian suurvalan, jossa puhtaan energian toimitusvarma saatavuus on keskeinen kilpailukykytekijämme. Hallituksen keskeisenä tavoitteena onkin moninkertaistaa sähköntuotantomme. Tämän tavoitteen toteuttaminen ei onnistu ilman lisäydinvoimaa. Puhdas, vakaa ja huoltovarma energia tukee Suomen teollisuuden kilpailukykyä mutta ennen kaikkea on edellytys sille, että suomalaisten arki sujuu saumattomasti.

Arvoisa puhemies! Suomi on edelläkävijä ydinenergiaratkaisuissa. Suomi on maailmalla tunnettu huippuluokan osaamisesta ydinenergian turvallisen käytön ja ydinjätehuollon aloilla. Tätä osaamista myös viedään jo ulkomaille, ja kasvupotentiaali on huomattava. Suomi tulee hyvin todennäköisesti myös olemaan ensimmäinen maa, joka avaa käytetyn ydinpolttoaineen pysyvän loppusijoituslaitoksen — myöhemmin tämän vuoden aikana. Meillä kehitetään nykyisin myös reaktoriteknologiaa sekä monia muita ydinenergiateknologioita, joilla voi olla jopa miljardien vientipotentiaali tulevaisuudessa. Tästäkin näkökulmasta on tärkeää, että lainsäädäntömme on ajan tasalla.

Suomessa on erittäin hyvä pohja lisätä ydinenergian tuotantoa, sillä suomalaiset suhtautuvat ydinvoimaan hyvin myönteisesti. Energiateollisuuden kyselyissä yli 70 prosenttia ihmisistä suhtautui ydinvoimaan viime vuosina myönteisesti ja vain noin 10 prosenttia vastustaa sitä. Jatkossakin on tietysti tärkeää, että ydinenergian yhteiskunnallinen hyväksyttävyys pysyy korkealla tasolla.

Ydinenergialain kokonaisuudistuksen keskeisenä periaatteena on se, että ydinenergian käyttö on jatkossakin turvallista ihmisille ja ympäristölle ja että ydinjätteistä huolehditaan asianmukaisesti. Ydinjätehuollosta ja sen kustannuksiin varautumisesta vastaa ydinjätteet tuottanut energiayhtiö. Nämä periaatteet eivät muutu. Samalla laki mahdollistaa uuden teknologian hyödyntämisen. Pienydinreaktorit eli niin kutsutut SMR-laitokset sekä muut uudet teknologiaratkaisut ja toimintamallit edellyttävät ajantasaista ja joustavaa sääntelyä, joka varmistaa ydinenergian käytön olevan turvallista mutta ei tarpeettoman raskasta. Nykyinen lainsäädäntö on rakennettu maailmaan, jossa ydinvoimalaitokset olivat aina suuria ja harvoja sekä jossa muuta toiminnan turvallisuuden tai osallistumisen kannalta

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

keskeistä lainsäädäntöä oli vähän. Nyt tarvitsemme järjestelmän, joka mahdollistaa modulaarisen rakentamisen ja vähentää samojen asioiden tekemistä moneen kertaan.

Arvoisa puhemies! Esitän seuraavaksi joitakin uudistuksen tuomia keskeisiä muutoksia suhteessa nykytilaan:

Ensinnäkin, periaatepäätöksestä tulee nykyistä yleisluontoisempi. Yhteiskunnan kokonaisedun arviointi tehtäisiin varhaisessa vaiheessa, mutta rakentamislupa ja tekninen valvonta toteutettaisiin myöhemmissä vaiheissa Säteilyturvakeskuksen toimesta. Tämä tekee luvituksesta sujuvamman ja ennakoitavamman ilman, että turvallisuudesta tingitään.

Toiseksi, olemassa olevien ydinlaitosten käyttö lupien jatkaminen helpottuu. Käyttöluvan jatkaminen voidaan tehdä säädettyjen edellytysten täyttyessä kevennetyllä menettelyllä. Tämä on tärkeää Suomen nykyisen ydinvoimakapasiteetin ylläpidon kannalta.

Kolmanneksi, ydinenergialaki mahdollistaa modulaarisen rakentamisen ja tunnistaa uudet teknologiat. Periaatepäätös on jatkossa mahdollista tehdä usean pienemmän reaktorin kokonaisuudelle, jotka voidaan rakentaa vaiheittain joko samalle tai eri laitospaikoille tai paikkakunnille.

Neljänneksi, ydinjätehuollon peruseriaatteet säilyvät. Suomessa syntyneet ydinjätteet loppusijoitetaan edelleen Suomessa, ja vastuu ydinjätehuollon kustannuksista säilyy nykyisenä. Samalla tietyt ydinjätehuollon palvelut, kuten ulkomaisen käytetyn polttoaineen kapselointi palveluna, voidaan mahdollistaa ennen loppusijoitusta ja uudelleenkäsitelyä.

Viimeiseksi, kaivostoiminnan ja uraanin talteenoton sääntely selkeytyy. Uraanikaivosten mahdollinen lupaprosessi perustuisi jatkossa kaivos- ja ympäristölainsäädäntöön, ei ydinenergialakiin, ja säteilyturvallisuus säteilylakiin. Talteenottolaitoksen rakentaminen ja käyttö edellyttäisivät ydinenergialain mukaista lupaa. Ydinenergialain uudistuksen rinnalla uudistetaan myös Säteilyturvakeskuksen määräykset. Tarkoituksena on rakentaa sääntelykokonaisuus, joka säilyttää korkean turvallisuustason mutta vähentää tarpeetonta yksityiskohtaisuutta. Tämä on tärkeää, jotta Suomi ei joudu suunnittelemaan ydinlaitoksia alusta alkaen vain suomalaisia määräyksiä varten, mikä on nykyisellään merkittävä kustannus- ja aikatauluriski.

Kokonaisuudessaan tämä merkittävä ydinenergialain uudistus on valmisteltu huolellisesti. Olemme saaneet yli 70 lausuntoa, ja palautteen perusteella lakia ja sen perusteluita on täydennetty, täsmennetty ja tasapainotettu. Kuntien roolia on vahvistettu, yritysten esiin nostamia epäselvyyksiä on korjattu ja ydinjätteiden tuontiin ja vientiin liittyvää sääntelyä on tarkennettu. Myös useat viranomaistahot, kuten Oikeuskanslerinvirasto ja lainsäädännön arviointineuvosto, ovat käsitelleet lakia ja todenneet valmistelun perusteelliseksi.

Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävä ydinenergialaki koskee energiantuotantoa yhteiskunnan käyttöön. Ydinenergialaki ei jatkossakaan edistä ydinaseiden leviämistä. Tämä varmistetaan ydinmateriaalivalvonnalla. Ydinräjähdekiello on esityksessä ennallaan suhteessa nykytilaan. Puolustusministeriössä valmisteltu erillinen ehdotus koskee ydinräjähdekielloa koskevan pykälän poistamista. Tämä ehdotus on parhaillaan lausunnolla. Mikäli molemmat esitykset ovat aikanaan eduskunnassa yhtä aikaa käsitellyssä, eduskunta voi harkintansa mukaan yhteensovittaa lainsäädännön sisältöä. Asiaina nämä liittyvät kuitenkin eri kokonaisuuksiin: toinen energiantuotantoon, toinen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Selvyyden vuoksi totean, että ydinräjähdeitä koskevan

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

pykälän mahdollinen poistaminen ei mahdollista ydinaseiden leviämisen edistämistä ydinvoiman tuotannon yhteydessä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Uudistettu ydinenergialaki antaa Suomelle mahdollisuuden rakentaa tulevaisuuden puhdasta energiajärjestelmää, houkutellessa investointeja ja varmistaa energian saatavuus sekä hinnan ennustettavuus. Tämä laki luo perustan suomalaiselle ydinenergian käytölle seuraaville vuosikymmenille turvallisesti, vastuullisesti ja tulevaisuuteen katsoen. Kiitän arvoisia edustajia. Toivon rakentavaa keskustelua ja sujuvaa lain käsittelyä eduskunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

17.54 Tere Sammallahti kok: Arvon puhemies! Ydinenergialain uudistuksesta tulee yksi Suomen historian tärkeimmistä ympäristöteoista, ellei jopa niistä kaikkein tärkein. Tämän lain päivitys mahdollistaa ydinvoiman nopeamman ja poliittisesti riskittömämmän luvittamisen, ylläpidon sekä rakentamisen, turvallisuudesta tinkimättä. Ydinvoiman takaaman halvemman ja vakaamman energiantuotannon myötä Suomi-neidon teollinen selkäranka vahvistuu ja maamme muuttuu houkuttelevammaksi investoinneille. Koska energia on yhteiskunnan tärkein tukipilari ja tarvitsemme sitä kaikkialla arjessa, vaikeuttavat muun muassa pörssisähkön rajut hintavaihtelut niin yritysten kuin kansalaistenkin elämää tarpeettomasti. Energiantuotannon ja hinnan tulee olla paremmin ennakoitavissa, turvallista, kohtuuhintaista ja mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja aiheuttavaa. Siksi onkin äärimmäisen tärkeätä purkaa esteitä myös ydinvoiman tieltä.

Arvon puhemies! Olennainen osa ydinenergiapolitiikkaa on tietysti ydinpolttoainehuolto sekä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus. Se on tällä hetkellä maailmanlaajuisesti arviolta lähes 500 miljardin euron lähes korkkaamaton teollisuudenala, johon Suomella ainoana maana maailmassa on kehitetty niin kapselointi- kuin muutkin loppusijoittamiseen tarvittavat tekniikat. Toistan: käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittaminen on noin 500 miljardin euron maailmanlaajuinen ja alati kasvava neitseellinen teollisuudenala, johon Suomella ainoana maana maailmassa on tarvittava osaaminen. Näin ollen olisikin suurta viisautta mahdollistaa käytetyn ydinpolttoaineen kaupallinen loppusijoittaminen purkamalla käytetyn ydinpolttoaineen tuonti- ja vientikielto ydinenergialaista mahdollisimman pian, miksei jo tällä hallituskaudella. Myös tämä uudistus takaisi Suomelle uusia investointeja, roolin kansainvälisenä edelläkävijänä, korkean lisäarvon työpaikkoja, kaivattua talouskasvua sekä valmista polttoainetta uuden sukupolven ydinreaktoreihin, jotka kykenevät muuttamaan käytettyä ydinpolttoainetta energiaksi ja vähemmän vaaralliseksi loppusijoitustuotteeksi.

Arvon puhemies! Kokoomuksen jo pitkään ajama ydinvoimamyönteinen energiapolitiikka on tuottanut toivottua tulosta. Toisaalta ydinvoimapelottelijoiden kauhukuviin ja epärealistiseen energia-ajatteluun langenneissa maissa energian hinnat ovat nousseet, ilmastopäästöt ovat lähes ennallaan ja teollisuus ongelmissa. Niinpä meidän suomalaisten onkin syytä ylpeästi jatkaa menestyksestä sinivalloista, ydinvoimamyönteistä energiapoliittista linjaa.

Kiitän ex-ministeri Kai Mykkästä esikuntineen ydinenergialain uudistamisen aloittamisesta ja ministeri Sari Multalaa esikuntineen esityksen eduskuntaan tuomisesta. Samoin kiitän meidän titteläistä Venlaa, joka kirjoitti rungon tälle, ainakin minun omasta mielestäni, suorastaan oivalle puheelle. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.57 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kiitän aluksi ministeri Multalaa tämän erinomaisen lain eteenpäin viemisestä. Ydinenergiain uudistusta on valmisteltu laajassa viranomais- ja asiantuntijayhteistyössä. Tällaisessa asiassa emme voi seurata mielikuvia, meidän on luotettava asian ammattilaisiin. Kyse on merkittävästä säädöskokonaisuudesta, joka vaikuttaa sekä Suomen energiajärjestelmän tulevaisuuteen että koko yhteiskunnan turvallisuuteen. Suomen tavoitteena on moninkertaistaa kotimainen puhtaan sähkön tuotanto. Tarvitsemme lisää päästötöntä, vakaata ja sään vaihteluista riippumatonta energiaa. Tämän esityksen tarkoitus on luoda sujuvat ja ajantasaiset puitteet sille, että uusia ydinvoimaloita voidaan suunnitella, luvittaa ja toteuttaa tehokkaammin tinkimättä turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee energiaa, joka on kohtuuhintaista, toimitusvarmaa ja kestävä. Kaikista väännoistä huolimatta ydinvoima täyttää nämä kriteerit. Se on energiamuoto, johon me suomalaiset voimme luottaa. Se on ollut pitkään maamme suurin yksittäinen sähköntuotantomuoto, ja osaamisemme on kansainvälisesti tunnustettua.

Tässä esityksessä tehdään ennen kaikkea kahta asiaa: lupaprosessit nykyaikaistetaan ja uusien teknologioiden käyttöä mahdollistetaan. Uudistus poistaa päällekkäistä sääntelyä, selkeyttää viranomaisten työnjakoa ja tekee hankkeiden etenemisestä ennustettavampia. Tämä parantaa riskien hallintaa sekä hankkeiden toteutusmahdollisuuksia koko niiden elinkaaren ajan. Teknologian kehittyessä emme myöskään saa jämähtää uudistamisessa. Puhtaan siirtymän näkökulmasta on tärkeää, että tässä uudistuksessa mahdollistetaan uusien teknologioiden, erityisesti pienydinvoimaloiden, käyttöönottoa nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on tärkeää todeta, että ydinturvallisuuden tasosta ei tingitä millään tavalla. Turvallisuusvaatimukset perustuvat jatkossakin kansainvälisiin sopimuksiin ja velvoitteisiin.

Tämän uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä investointikohteena, parantaa energiaomavaraisuuttamme ja antaa edellytykset modernin ydinenergiateknologian hyödyntämiselle. Samalla se luo ennakoitavuutta yrityksille ja varmistaa, että turvallisuus pysyy kaikessa tärkeimpänä asiana. Se antaa Suomelle työkalut olla jatkossakin vakaata, puhdasta ja investointeja houkuttelevaa energiajärjestelmää rakentava maa.

Aivan lopuksi haluan muistuttaa, että meillä pohjoisessa Pyhäjoen Hanhikivenniemellä on tontti valmiina, eli luvat ovat kunnossa seuraavaan ydinvoimahankkeeseen ja sitä varten. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

18.01 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Olen odottanut tätä päivää pitkään. Syksyllä 2017 teimme Petrus Pennasen ja edustaja Kalevan kanssa käsittääkseni Suomen ensimmäisen virallisen poliittisen aloitteen pienydinvoimaan liittyen helsinkiläisinä kaupunginvaltuutettuina. Toki jo 80-luvulla tällaista teknologiaa Helsinkiin sovitettiin, mutta silloin jäi tekemättä.

Vuonna 2019 jätimme edustaja Vestmanin kanssa toimenpidealoitteen ydinenergiain päivittämiseksi erityisesti huomioimaan paremmin modulaarisen pienydinvoiman mahdollisuudet. Lain valmistelu alkoi sitten viime hallituskaudella, ja nyt se on täällä

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

vihdoin meillä käsiteltävänä tämän hallituksen viimeistelemänä. Haluan kiittää siitä paitsi valmistelijoita ja kollegoita myös asian parissa työskennelleitä tutkijoita, asiantuntijoita ja yrityksiä sekä asian puolesta ääntä pitäneitä aktiiveja ja järjestöjä, sellaisia kuin Suomen Ekomodernistit, joka kulkee nykyään nimellä WePlanet Suomi, ja Viite eli Tieteen ja teknologian vihreät. — Kiitos teille.

Arvoisa puhemies! Fossiilienergiasta on päästävä irti. Se on välttämätöntä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi. Se on välttämätöntä talouden vahvistamiseksi ja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Tämä on selvää, luki uutisia tai lehteä sitten tiedesivujen tai maailmanpolitiikan sivujen kohdalta.

Se ei valitettavasti onnistu yksin uusiutuvilla. Tuuli ja aurinko ovat erinomaisia tapoja tuottaa energiaa, mutta niiden haasteena on heikko energiatiheys ja siitä seuraava suuri raaka-aineiden ja maa-alan tarve suhteessa tuotettuun energiaan sekä tuotannon vaihtelevuus. Virtavesiekosysteemimme eivät kestä enää lisää vesivoimaa, ja käytämme jo nyt enemmän bioenergiaa kuin luonto kestää.

Ydinvoima on siksi ratkaisevan tärkeä työkalu. Se ei tuota päästöjä, se on todella energiatiheää, ja se on turvallista, kun se tehdään vastuullisesti. Sillä voi lisäksi tuottaa sekä sähköä että korkeita lämpötiloja, ja molempia tarvitaan.

Ydinvoiman haasteena on ollut hinta ja hitaus. Ne eivät kuitenkaan ole seurausta luonnonlaeista vaan politiikasta ja projektinhallinnasta. Juuri siksi tätä ydinenenergialain uudistusta tarvitaan: mahdollistamaan ydinvoiman entistä sujuvampi ja modulaarinen rakentaminen sekä uudet käyttökohteet.

Uusista käyttökohteista kaukolämpö on erityisen kiinnostava. Ydinkaukolämpö mahdollistaa laaja-alaisesta polttamisesta luopumisen kokonaan suurissa kaukolämpöverkoissa. Se on erittäin lupaava keino edetä ekologisesti kestäväan, päästöttömään ja huoltovarmaan lämmitykseen.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen myötä Suomi saa modernin ydinenenergialainsäädännön, joka vahvistaa rooliamme ydinvoiman edelläkävijänä. Suomessa on ydinvoimaosaamista uusista teknologioista rakentamiseen, turvallisuuteen ja jätehuoltoon, ja ydinvoimalla on vankka kannatus kansan ja puolueiden parissa. Ydinvoimaosaamista tulisikin viedä maailmalle määrätietoisemmin ja järjestelmällisemmin ja valtion ottaa siinä roolia ovien avaajana. Ydinvoima on ala, jossa valtion rooli on uskottavuuden, markkinoille pääsyn ja rahoituskanavien avaajana keskeinen. Globaalisti päästöttömän energian tarve on valtava, kun fossiiliset polttoaineet on korvattava päästöttömällä samalla, kun väestö vielä kasvaa ja nousee köyhyydestä. Tässä savotassa Suomi voi siis auttaa.

Osaamisen viennin ohella voisimme myös auttaa suoraan käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksessa. Suomessa on loppusijoituksille suotuisa geologia, ja maailman ensimmäinen loppusijoituslaitos aloittaa pian toimintansa Olkiluodon Onkalossa. Osaamista on.

Ydinjätteen tuonti ja vienti on kielletty nykyisessä ydinenenergialaissa, eikä hallituksen esitys tuo asiaan periaatteellista muutosta. Itse olen tässä samoilla linjoilla edustaja Sammallahden kanssa. Minusta sitä tulisi vielä harkita. Muualla syntyneen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus Suomessa olisi konkreettinen ympäristötoimien mahdollisuus tehdä sekä tiliä että hyvää. Kiinnostuneita ja maksukykyisiä asiakkaita voisi hyvinkin olla. Halvaksi kaatopaikaksi ei tietenkään pidä ruveta, ja toiminnalla on oltava

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

paikallinen hyväksyntä. Mutta toivon, että talousvaliokunta punnitsee tätäkin kysymystä vielä käsitellessään esitystä.

Arvoisa puhemies! Puhdas energia on avain kestäväan tulevaisuuteen. Uusi ydinenergi laki on tervetullut askel kohti fossiilitonta, ekologisesti kestäväa energiataloutta. Kannatan lämpimästi tämän esityksen hyväksymistä ja odotan mielenkiinnolla talousvaliokunnan huolellista käsittelyä ja mietintöä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

18.06 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys on iso, tärkeä ja kauan odotettu, ja kauan odotettu se ei ole siksi, että hallitus olisi jotenkin viivytellyt, vaan sen takia, että kyseessä on erittäin iso urakka ja on vaatinut paljon vaivaa ja perehtyneisyyttä saada tämä esitys valmiiksi. Esityksessä on monta monessa, mutta varmastikin se aihe, joka meitä monia täällä erityisesti kiinnostaa, koskee pieniä modulaarisia ydinreaktoreita eli SMR:iä, joissa on kehittyvää teknologiaa ja markkinat. Potentiaalia näen itse Suomen olosuhteissa erityisesti lämmöntuotannossa, joko yhdyskuntien kaukolämmöntuotannossa tai teollisuuden prosessilämmöntuotannossa. Toki aika näyttää, voiko SMR:illä olla jokin rooli myös sähköntuotannon puolella.

Erityisesti SMR:t ovat kiinnostava vaihtoehto sen takia, että siinä missä Suomen sähköntuotanto on jo nyt yli 95-prosenttisen päästötöntä, lämmöntuotannon puolella tekemistä riittää vielä enemmän. Vaikka sinänsä yhdyskuntien kaukolämmön tuotannossa fossiilisten polttoaineiden ja turpeen käyttöä on onnistuttu vähentämään merkittävästi, niin toistaiseksi aika iso osa siitä korvaamisesta on tapahtunut hyödyntämällä biomassaa, johon liittyy omat kestävyys haasteensa. Teollisuuden prosessilämmön puolella taas ne tarvittavat lämpötilat ovat sen verran korkeita, että se rajoittaa vielä ainakin nykyään joitakin sähköistämisen mahdollisuuksia, ja silloin tarvitaan ainakin jonkin aikaa vielä muita kilpailukykyisiä teknologioita. On myös ihan uskottavia perusteluja sille, että SMR:t voivat ratkaista osan isomman kokoluokan ydinvoimaloihin liittyvistä haasteista, joihin muun muassa edustaja Harjanne edellisessä puheenvuorossa viittasi.

On siis itse ydinvoimasta mitä mieltä tahansa, niin itse näen, että lainsäädännön pitää olla teknologianeutraalia, ajantasaista ja mahdollistavaa, ja koska meillä on luonnollisesti Suomessa ydinenergi laki, joka lähtee siitä, että Suomeen voidaan ydinvoimaa rakentaa, niin sen pitää olla sellainen, että se ei aseta uusia tekniikoita heikompaan asemaan tai estä niitten edistämistä, jos yrityksillä on kiinnostusta niitä viedä eteenpäin.

Itselläni tässä vaiheessa, kun vielä ihan jokaista hallituksen esityksen 556 sivusta en kai ole lukenut, isoin kysymys liittyy päätöksenteon tasoihin. Hallitushan esittää nyt, että periaatepäätös siirtyisi eduskunnan käsistä valtioneuvostoon. Valtioneuvosto toisi edelleen selontekona asian tänne eduskuntaan, jolloin eduskunnalla olisi mahdollisuus käydä keskustelua, mikä on nähdäkseni ihan arvokasta demokratiassa, mutta pohtisin edelleen sitä, takaako itse asiassa ydinvoiman hyväksyttävyyden paremmin nykyisen kaltainen menettely, jossa eduskunta myös lopulta päättää periaatepäätöksestä. Voiko itse asiassa olla ydinvoiman edistämisen kannalta eduksi se, että tämä aika perusteellinen ja joskus vähän aikaakin vievä prosessi täällä eduskunnassa käydään.

Ymmärrän, että osa ehkä ajattelee, että tällä hallituksen esityksellä pystytään nopeuttamaan käsittelyä tai vähentämään poliittista riskiä, mutta sitten on kuitenkin niin, että Suomessahan eivät periaatepäätökset ole kaatuneet eduskuntaan. Vuonna 1992 Matti

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Vanhasen kuuluisa ponsi sinänsä linjasi, että ydinvoimaa ei haluta rakentaa, mutta kaikki ne ydinvoimahankkeet, jotka tässä maassa ovat kaatuneet, ovat kaatuneet joko valtioneuvostossa tai markkinoilla, koska yhtiöt ovat päättäneet, että niitä hankkeita ei kannata myönteisestä periaatepäätöksestä huolimatta viedä eteenpäin, joten sitä poliittista riskiä, jota eduskunnan harteille tässä sälytetään, pidän Suomen oloissa minimaalisen pienenä.

Ajattelen, että myös sillä perusteellisella käsittelyllä, jonka nykyisen kaltainen periaatepäätöksen päätösprosessi eduskunnassa takaa, on ehkä hieman paremmat edellytykset myös punnita sitä ydinenergialain perinteistä ajatusta yhteiskunnan kokonaisedusta. Ajattelen nyt vaikka sitä keskustelua, mitä käytiin Fennovoiman eli toisin sanoen Rosatomin ydinvoimahankkeen ympärillä, jossa huolet eivät niinkään liittyneet ydinvoimateknologiaan tai ydinvoimaan ratkaisuna, vaan niihin geopolitiittisiin riippuvuuksiin, mitä se hanke olisi toteutuessaan Suomelle aiheuttanut.

Toinen päätöksenteon muutoksen taso, joka itseäni mietityttää, on hallituksen esityksen ajatus siitä, että uraanin louhinnan kaivoslupa siirtyisi valtioneuvostolta viranomaiselle. Jälleen kerran ajattelen, että valtioneuvosto on kuitenkin se paikka, jossa pystytään laajemmin ja kattavammin pohtimaan yhteiskunnan etua kuin ehkä viranomaisen käsissä. Nämä ovat erityisesti sellaisia kysymyksiä, joita toivon, että myös sitten talousvaliokunnan käsittelyssä voidaan vielä pohtia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! 49 vuotta sitten helmikuussa Loviisan ydinvoimalaitos laitettiin valtakunnan verkkoon, eli vuonna 1977. Olin silloin töissä ja paikalla, kun näin tapahtui. Siinä mielessä tämä on minulle aika tuttu aihe, josta tässä puhutaan. Voi sanoa, että sen jälkeen on aika paljon tapahtunut ydinvoiman osalta. Se ei ole ollut aina näin suosittua kuin se tällä hetkellä on. Tšernobyl 1986 huhtikuussa toi siihen aika lailla oman sävynsä, ja nyt sitten kun katsotaan näitä Pyhäjoen Hanhikiven tilanteita, mitä tässä on tapahtunut, niin tämä ympäristö on tässä paljon muuttunut.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä 564-sivuinen lakiesityspaketti on todella merkittävä, ja sanoisin, että hyvä päivitys nykyaikaan siitä, mitä ydinenergia meille merkitsee. Siinä mielessä on hyvä, että tämä hallituksen esitys on täällä meillä käsittelyssä.

Sitten kun katsotaan tätä ydinenergian historiaa vielä taaksepäin, niin täällä on viitattu siihen tilanteeseen, että jo silloin tehtiin meidän jätteitten osalta se päätös, että ne ydinpolttoaineet, mitä Suomessa käytetään, pitää sijoittaa tänne Suomeen. Se oli aika ennakkoluuloton päätös, ja se on ollut erittäin hyvä päätös. Nyt tällä hetkellä meillä on ydinjätteen sijoittaminen maailman huippua tästä syystä, että sitä on jouduttu koko ajan tekemään. Ja sitten tällä ydinjätteeseen liittyvällä rahastoinnilla, joka kerätään näitten ydinvoimayhtiöitten tuotoista ja ydinvoimalla tuotetusta sähköstä, on myöskin varmistettu, että se pystytään myöskin tekemään. Tätä ei ole monessa maassa. Me ollaan tässä mielessä oltu aika ennakkoluulottomia.

Sitten jos katsotaan näitä ydinvoimalaitoksia, niin me ollaan hyvin iso ydinvoimatoimi. Meillä on viisi ydinvoimalaitosta, ja meidän sähköntuotannosta noin 40 prosenttia tulee ydinvoimalla, mikä antaa meille myös valtavasti osaamista näitten ydinvoimaloitten käytön osalta. Historia on osoittanut, että meidän ydinvoimalaitosten käyttöasteet ovat

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

maailman huippuluokkaa, verrataan niitä mihin maahan vain, jotka maailmassa ydinvoimaa käyttävät.

Tämä on hyvä jatkumo siihen, että me voidaan viedä tätä eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Nämä ydinvoimalapäätökset ovat aina erittäin pitkiä prosesseja. Se, kun tässä nyt on tätä päätöksentekoprosessia jonkin verran joustavoitettu, siinä mielessä varmaan nopeuttaa sitä. Sitten niihin tiettyihin kysymyksiin, mitä täällä edustaja Tynkkynen toi esiin, kannattaa varmaan hakea nyt vastauksia, koska itse uskon, että tämä perustamispäätös ja perustamislupa on tässä sellainen, joka on se merkittävin asia siinä vaiheessa, ja sitten se lähtee menemään kyllä aika hyvin siitä eteenpäin.

Sitten näissä keskusteluissa aika useasti sekoittuu nyt tämä iso ydinvoimalaitos... Me varmaan tarvitaan tähän perusenergiantuotantoon yksi iso ydinvoimalaitos lähivuosisikymmenenä, ainakin rakentamisen osalta, jos siihen on taloudelliset edellytykset. Itse en näe, että valtio jotenkin lähtisi tukemaan ydinvoiman tuotantoa niin kuin tuotantona, vaan ehkä valtion rooli on sitten enempi näissä modulaarisissa voimaloissa sen tutkimuspanostuksen ja sen kehittämisen osalta, mutta ei enää sitten, kun sitä tuotantoa tehdään. Se on sen verran kallista tukemista sitten, jos tähän lähdetään. Meidän sähkömarkkina on semmoinen, että se toimii ilman tukia tällä hetkellä kohtuullisen hyvin. Tilanne isojen ydinvoimalaitosten osalta on se, että me tarvitaan niitä.

Nyt tämä modulaarinen puoli on erittäin hyvä ajatus. Tässä käytännössä puhutaan nyt lämpövoimalaitosten osalta, koska lähtökohtaisesti vielä kaikki tämä modulaarinen puoli on tehty vain lämmöntuotantoon. Se on yksinkertaisempi toteuttaa kuin sitten se, jos siinä on sähköä ja muuta.

Isojen ydinvoimalaitosten osalta meillä on ollut semmoinen ongelma, että se lämmöntuotanto, mikä siitä tulee nyt, menee käytännössä kaikissa näissä mereen. Niiden voimaloiden olisi pitänyt olla jonkin verran lähempänä näitä lämmönkäyttäjiä. Jossain vaiheessa puuhattiin, että Loviisastakin tuotaisiin kaukolämpöputki tänne Helsinkiin, mutta täällä Helsingin päässä ei oltu oikein innokkaita siihen, vaikka se olisi hyvin voitu tuottaa sieltä. Siellä on paljon hukkaan mennyt energiaa, joten kyllä tässäkin mielessä tätäkin pitää sitten miettiä jossain vaiheessa, kun sitten mietitään sitä isomman ydinvoiman tuloa.

Eli me tarvitaan näitä voimalaitosratkaisuja, jotka liittyvät tähän meidän perustuotantoon. Ydinvoimalaitoslämmöntuotannossa nämä pienydinvoimalaitokset korvaavat polttolämmöntuotantoa, eli sieltä puun polttaminen varmaan jonkin verran poistuu ja niin pois päin, ja se tulee vielä enemmän puhtaaksi. Tämä sopii meidän tähän isoon sähköntuotantokokonaisuuteen. Meillä on 95—96 prosenttia sähköntuotannosta jo puhdasta.

Sitten meidän erityisen iso ongelma on tällä hetkellä se, että meidän sähköntuotanto on aikaisempaan verrattuna enempi sääriippuvaista kuin se on ollut. Meillä on aurinkoa ja erityisesti tuulta paljon, ja sitä ei ollut aikaisemmin, vaan meillä oli käytännössä ydinvoimaa ja hiilivoimaa ja sitten vesivoimaa, ja se oli aika semmoista stabiilia. Nyt meillä on tuotantopuolikin tullut erittäin heiluvaksi, ja sen takia tämmöistä perusvoimaa tarvitaan niin tänne sähköntuotannon puolelle kuin sitten lämmöntuotantoon, jolla me tätä pystytään korvaamaan. Me tarvitaan ennustettavaa sähkön hintaa kilpaillessamme teollisuudesta, datakeskuksista ja muista, ja tämä malli on tässä hyvä.

Minulla olisi niin paljon muutakin asiaa, mutta taidan jatkaa vielä seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

18.19 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ydinenergialain muutoksesta on valmisteltu huolellisesti, ja lausuntopalautetta on huomioitu melko kattavasti, ja hyvä näin.

Tämä esitys ei käsittele ydinaseita. Ydinräjähteitä koskevat pykälät ovat tässä esityksessä ennallaan. Ministeri Multala on väläyttänyt mahdollisuutta yhdistää tämä esitys ja myöhemmin annettava ydinräjähteitä koskeva esitys. Pidän tätä erittäin huonona ideana, ja on tämän esityksen kannalta harmillista, mikäli se yhdistetään ydinräjähdeseasiaan eduskuntakäsittelyssä. Se toinen esitys on ytimeltään ja luonteeltaan aivan erilainen asia, ja se jakaa eduskuntaa voimakkaasti, eli toivon ja oikeastaan pyydänkin, että esitysten käsittelyä ei eduskunnassa yhdistetä.

Arvoisa puhemies! Pienydinvoimat ovat kehittyvää teknologiaa, johon liittyy paljon toiveita ja odotuksia sähköntuotannon ja kaukolämmön tuotannon näkökulmasta. Aika näyttää, missä määrin nämä odotukset toteutuvat. On hyvä, että tällä lakimuutoksella virtaviivaistetaan ja mahdollistetaan pienydinvoimaloiden arviointia ja luvitusta. Pienydinvoimat ovat erilaisia kuin suuren mittakaavan voimat, joten on perusteltua, että ne huomioidaan laissa selkeästi erikseen.

Ydinvoiman etu on tietenkin sen päästöttömyys. Haasteena taas ovat potentiaaliset turvallisuusriskit. Pidän itse pienydinvoimaloita lupaavana teknologiana, kunhan turvallisuus- ja vastuullisuuskysymykset otetaan hyvin ja kattavasti huomioon. Siksi on hyvä, että pienydinvoimaloiden luvitusta kehitetään mahdollistamaan tekniikan käyttöönottoa turvallisuus tietenkin huomioiden.

Vaikka en siis vastusta ydinvoimaa, niin suhtaudun skeptisesti suurten ydinvoimaloiden lisärakennusedellytyksiin Suomessa, sillä vaikuttaa epätodennäköiseltä, että suuren mittaluokan uudet ydinvoimat olisivat taloudellisesti kannattavia ilman valtiontukea, enkä näe perustelluksi pumpata verorahoja suuriin ydinvoimahankkeisiin. Katseet kääntyvät siis erityisesti pienvoimaloihin erityisesti niiden kaukolämmön tuotantopotentiaalin vuoksi.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskunta käsittelee esityksen huolellisesti ja tekee tarvittaessa viilauksia esitykseen. Näen, että isojen ydinvoimaloiden periaatepäätösten olisi perusteltua pysyä eduskunnan päätösvallassa, jotta yhteiskunnan kokonaisuus tulee arvioitua riittävän laajasti. Vaikka luvitusprosesseja voi olla perustellusti tarvetta kehittää, niin lupaprosessien joustavoittamisen ja keventämisen kanssa täytyy aina olla tarkkana, koska ydinvoimalla on aina merkittäviä vaikutuksia koko elinkaarensa aikana.

Kiitos ministerille tämän esityksen huolellisesta valmistelusta. Toivon lakiesitykselle laadukasta eduskuntakäsittelyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.22 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! On kaksi asiaa, joita olen kannattanut ennen kuin lähdin politiikkaan mukaan noin parikymmentä vuotta sitten: Suomen Nato-jäsenyys ja ydinvoima. Nyt kun edeltäjäni ovat hoitaneet tässä hienossa salissa Suomen Nato-jäsenyyden, niin on suorastaan ilo olla itse mukana prosessissa, joka on varmasti Suomen elinkeinoelämän, työllisyyden, ilmastopolitiikan ja huoltovarmuuden kannalta erittäin kauaskantoinen ratkaisu nyt tämän lakiesityksen myötä. Täytyy jo tässä vaiheessa kiittää

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

hallitusta siitä, että tammikuussa, kun lainsäädännön arviointineuvosto antoi arvion ydinenergiain valmisteluun liittyen, siinä todetaan, että se on kokonaisuudessaan hyvin valmisteltu, joten kiitokset jo tässä vaiheessa.

On helppo yhtyä niihin puheenvuoroihin, joita tässä salissa on jo pidetty nimenomaan siitä, miten ydinenergiain uudistus mahdollistaa suomalaisen ydinenergiaosaamisen kaupallisen hyödyntämisen entistä paremmin, varsinkin mitä tulee näihin pieniin niin sanottuihin SMR-reaktoreihin, joita voidaan käyttää erittäin tehokkaasti muun muassa kaukolämmön hyödyntämisessä ja tuomaan niitä reaktoreita lähemmäs muun muassa kaukolämmön käyttäjiä. On myös hyvä, että meillä olisi teknologianeutraali ja riskitietoinen sääntelykehikko, joka huomioi nimenomaan nämä erilaisten ydinlaitosten ominaisuudet, sijaintivaihtoehdot ja riskitasot oikeasuhtaisesti. Sekin olisi hienoa, jos katsoo erityisesti näihin pienreaktoreihin liittyviä kysymyksiä, että käytössä olisivat joustavat hyväksymis-, lupa- ja lausuntomenettelyprosessit, jotka sitten jouduttaisivat investointeja siinä vaiheessa, kun ne on todettu teknologialtaan turvallisiksi.

Mitä tulee näihin isoihin ydinvoimahankkeisiin, olemme nähneet Olkiluodossa, että varsinkin niiden rakentamisen suunnittelussa — jos ei ole rakennuttajalla ihan ehkä täyttä varmuutta siitä, minkälainen sääntelykehikko Suomessa on — saattaa tulla viivästyksiä ja ongelmia, joten ehkä tässä suhteessa onkin hyvä, jos kyetään erottamaan näiden isojen hankkeiden ja sitten näiden pienoisreaktoreiden mahdolliset tuotannot toisistaan. Erityisesti jos pienoisreaktoreiden kohdalla saadaan sarjatuotantoa lisättyä, niin se olisi aina vain parempi.

On hienoa, että edustaja Harjanne sekä edustaja Sammallahti nostivat esille ydinjätteen loppusijoituksen. Olen heidän kanssaan samaa mieltä siitä, että olisi syytä keskustella ja pohtia, minkälaisia mahdollisuuksia meillä olisi olla laajemmassakin mittakaavassa ei pelkästään Suomesta tulevalle ydinjätteelle ja käytetylle polttoaineelle varastointia, vaan että voisimmeko olla jopa eurooppalaisessa mittakaavassa tässä etunajassa. Sanotaanko, että jos meillä on yksi maailman vakaimmista kallioperistä, niin ainakin minä itse nukkuisin yöni paremmin, kun tietäisin, että muun muassa vaikka ranskalaisten tai muiden eurooppalaisten ydinenergiamaiden jätteet olisivat meidän kallioperässämme asianmukaisesti varastoituna, kuin jos ne olisivat ehkä jossain maanpäällisessä varastossa huomattavasti epävakaaammassa ympäristössä muualla Euroopassa. Tämä olisi varmasti sellainen hanke, jossa, kuten edustaja Harjannekin hyvin nosti esille, ei pelkästään halvalla hinnalla oteta tänne ydinjätteitä, vaan oikeasti kykenemme sillä rahastamaan ja nostamaan myös tämän puolen esille.

Mutta olen suorastaan jopa vähän harmissani, että en ole talousvaliokunnassa, joka pääsee tästä asiasta keskustelemaan. Meille puolustusvaliokunnassa tulee varmasti hieman ikävämmät asiat tästä ydinenergiain uudistamisesta, jossa ei ehkä välttämättä ole yksimielisyyttä, mutta toivon, että tässä asiassa eduskunnassa meillä on se yhteinen tahtotila saada suomalaisen teollisuuden pyörät pyörimään ydinenergialla, myös tuotettua lämpöä ihmisille, torjuttua ilmastonmuutosta ja myös vahvistettua Suomen huoltovarmuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koulumies.

18.26 Terhi Koulumies kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos paljon, tämä on hieno laki. Ajatelkaa: jos kaikki maailman maat olisivat siirtyneet ydinvoimaan jo kauan aikaa

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

sitten sen sijaan, että ovat käyttäneet fossiilisia polttoaineita, niin eihän meillä olisi ollenkaan tällaista ilmastomuutosta kuin nyt ollaan nähty.

Tämä pienydinvoimamahdollisuus on erityisen mielenkiintoinen. Helsinki ja Helen ovat jo valmistelleetkin sellaista hanketta aika pitkälle, ja nyt jo konkreettisesti puhutaan siitä, mihin se sijoitetaan, esimerkiksi Salmisaareen. Toivon, että tämä mahdollistaa myös kunnan energiatarjonnan Suomessa tulevaisuudessa. Jos oikeasti meille tulee niin paljon datakeskuksia kuin on esimerkiksi julkisuudessa väläytelty, niin meillä ei sitten sähkö lopu kesken. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman. — Tässä vaiheessa totean, että se on nyt tällä erää viimeinen puheenvuoro. Sitten joudumme keskeyttämään ja käymään seuraavan kohdan, ja sitten palaamme tähän asiaan. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

18.27 Heikki Vestman kok: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri Multala, tämän äärimmäisen tärkeän lakiesityksen esittelystä täällä salille. Tosiaan käsittelemme ydinenergialain kokonaisuudistusta, jota siis perustellusti voidaan pitää tämän vuosikymmenen merkittävimpanä yksittäisenä energiapoliittisena päätöksenä Suomessa. Tämä uudistus edistää varmaa ja kohtuuhintaista — painotan itse näitä kahta ensimmäistä — sekä tietysti puhdasta sähköntuotantoa Suomeen. Suomalaiset kodit ja teollisuus kiittävät tästä uudistuksesta aivan varmasti tulevaisuudessa.

Nykyinen ydinenergialaki on siis yli 35 vuotta vanha. Sitä on vuosien varrella paikattu sieltä täältä, ja nyt on aika tehdä perusteellinen uudistus. Hallitus siis päivittää ydinenergialainsäädännön vastaamaan nykypäivän teknologiaa, turvallisuusvaatimuksia ja suomalaisen yhteiskunnan tarpeita. Kuten edustaja Harjanne tuossa aiemmassa puheenvuorossa toi esille, vuonna 2019 teimme ensimmäisenä valtiopäivätoimenamme toimenpideohjelman ydinenergialain uudistamisesta ja SMR-teknologian edistämisestä. Todella, olen tyytyväinen, että tämä pitkään ajettu tavoite on nyt, kiitos Orpon hallituksen, toteutumassa.

Suomihan tarvitsee lisää puhdasta, kohtuuhintaista ja ennen kaikkea säävarmaa sähköä. Tänä talvena tuli jälleen muistutus siitä, että täällä pimeässä, kylmässä Pohjolassa emme voi laskea tulevaisuuden energiajärjestelmää ainoastaan tuulen ja auringon varaan. Tuuleton pakkasjakso nosti sähkön hinnan kohtuuttoman korkeaksi joiksikin viikoiksi. Eli tämän sääriippuvaisen uusiutuvan energiantuotannon rinnalle tarvitaan aivan välttämättä lisää vakaata perusvoimaa eli ydinvoimaa, ja tämä lakiuudistus mahdollistaa tätä.

No, ydinvoimallahan on Suomessa maailmanlaajuisesti vertailtuna hyvin korkea hyväksyttävyyys. Energiateollisuuden tuoreimpien kyselytutkimusten mukaan yli puolet suomalaisista haluaa lisätä ydinvoiman käyttöä Suomessa. Lähes 70 prosenttia suhtautuu ydinvoimaan myönteisesti. Myös täällä eduskunnassa on kansainvälisesti verraten poikkeuksellisen laaja parlamentaarinen tuki ydinvoimalle. Näin ei ole aina ollut, kuten kollegat ovat edellisissä puheenvuoroissa viitanneet. Käykääpä lukemassa esimerkiksi talousvaliokunnan 2000-luvun alun ja 2010-luvun alun mietintöjen eriäviä mielipiteitä, kun periaatepäätöksiä on täällä eduskunnassa viimeksi käsitelty. Mutta järki voitti, ja on todella arvokasta, että tämä lakiuudistus näyttää nauttivan näin laajaa tukea täällä.

Puhemies! Uudistuksen keskeinen tavoite on siis sujuvoittaa ydinenergiahankkeiden luvitusta samalla pitäen kiinni turvallisuudesta ja ydinjätteen vastuullisesta hoitamisesta. Suomen ydinturvallisuushan on maailman huipputasoa, eikä siitä tule tinkiä. Tämä korkea

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

turvallisuustaso on varmasti yksi syy sille, että ydinvoima nauttii Suomessa niin korkeaa hyväksyttävyyttä.

Eduskunnan sijaan valtioneuvosto tulee tämän esityksen mukaan tosiaan päättämään uusista ydinenergiահankkeista, ja pienempien laitosten osalta päätösvalta olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä, siis periaatepäätöksen osalta, ja eduskunta saa edelleen tosiaan selonteon tehdyistä ratkaisuista.

Tämä uusi luvitusmalli kaikinensa sujuvoittaa ydinvoiman rakentamista ja mahdollistaa esimerkiksi useamman pienydinreaktorin periaatepäätöksen kerralla. Ajattelen, että kaikkein tärkein periaatepäätös tässä salissa luonnollisesti annetaan itse tällä lailla. Sillä annetaan ydinvoimalle se tarvittava yhteiskunnallinen hyväksyttävyys. Pitäisin myös erittäin tärkeänä sitä, että tulevatkin hallitukset tekevät vastaavanlaisen poliittisen lupauksen, jonka Orpon hallitus on tehnyt hallitusohjelmassaan eli minimoinut sitä poliittista riskiä lupaamalla, että kaikki vaatimukset täyttävät hankkeet tulevat saamaan hallitukselta myönteisen vastaanoton. Tietysti erityisen tärkeää on, kuten aiemmissa puheenvuoroissakin on tuotu esille, se, että tämä laki luo edellytykset SMR-reaktoreiden rakentamiselle Suomeen. Nämä uudet modulaariset ratkaisut voivat mullistaa energiantuotannon, niitä voidaan massatuottaa, ne ovat kustannustehokkaita, ja ne soveltuvat erinomaisesti myös lämmöntuotantoon.

Puhemies! Seuraava askel on edistää ydinvoiman luvituksen standardointia Euroopan unionin tasolla. Tavoitteena tulee olla, että yhdessä jäsenmaassa hyväksytty reaktori voidaan ottaa käyttöön myös muissa jäsenmaissa ilman tarpeetonta päällekkäistä prosessia. Näin mahdollistetaan sarjatuotantoa paremmin, alennetaan entistä enemmän kustannuksia ja vahvistetaan eurooppalaista energiaturvaa. Toiseksi odotan innolla hallituksen selvitystä lisäydinvoiman taloudellisista edellytyksistä. Pidän nimenomaan suomalaisen sähkönkäyttäjän edun mukaisena sitä, että Suomessa tehdään kaikki tarvittavat päätökset sen eteen, että lisäydinvoimaa, myös suuren mittaluokan lisäydinvoimaa, syntyy Suomeen. Suomi ei voi olla Ruotsia heikompi investointiympäristö ydinvoimalle myöskään taloudellisten edellytysten osalta, ja nostan tässä esille sen, että Ruotsin hallitus on antanut ja tehnyt poliittisia päätöksiä ja lainsäädäntöäkin jo siitä, miten uuden ydinvoiman syntymistä Ruotsiin myös taloudellisesti edistetään.

Puhemies! Lisäydinvoiman ja myöskin sääriippumattoman säätövoiman lisääminen ovat ratkaisevan tärkeitä tosiaan suomalaisille kodeille ja yritysten kilpailukyvyille. Sähkön pitää Suomessa riittää, ja sen pitää olla aina kohtuuhintaista, myös tuulettomilla pakkasjaksoilla. Tämä lakiuudistus edesauttaa tämän tavoitteen toteutumista. Tämän myötä jo nykyisellään vahva ydinvoimamaa Suomi on entistä vahvempi ydinvoimamaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministerille valitettavasti vain kaksi minuuttia, koska olemme jo nyt vähän yliajalla tämän asian suhteen. — Olkaa hyvä.

18.34 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos kovasti edustajille positiivisesta vastaanotosta tälle lainsäädännölle, ja kiitos myös siitä, että kiititte valmistelun huolellisuudesta, sillä todellakin tästä itsekin haluan kiittää tämän lain valmistelijoita. Tätä on todella tehty huolella ja myöskin sitten korjattu niitä tarvittavia kohtia.

Muutama kommentti tähän. Todellakin on niin, että Suomessa on vahva hyväksyttävyys ydinenergian tuotannolle, myös lisätuotannolle, ja se on tietysti tärkeä asia. Siinä asiassa

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

tietenkin yksi keskeinen kysymys on nimenomaan tämä, että me olemme päättäneet, että ydinjätteet myös loppusijoitetaan turvallisesti Suomessa. Itse asiassa nämä päätökset, jotka tänä vuonna toivottavasti näemme tämän loppusijoituslaitoksen käyttöönotosta, kantautuvat jopa sieltä 80-luvulta. Se kertoo siitä, että nämä ovat erittäin pitkiä prosesseja. Suomi on tässä ensimmäinen maa sen vuoksi, että meillä on tehty alun perin päätökset siitä, että me haluamme näin toimia, rahoitus on kerätty toimijoilta, ja sen lisäksi myöskin paikan valinnassa on onnistuttu ja pidetty kiinni niistä päätöksistä. Esimerkiksi tämä erottaa meidät tässä nyt monista muista maista, joissa kyllä on ikään kuin päätös siitä, että samalla tavalla tultaisiin toimimaan, mutta eivät ole päässeet prosessissa eteenpäin.

Kyllä ymmärrän tämän toiveen tästä laajemmastakin käytöstä, sen mahdollistamisesta, ja se on totta kai kuultu myös valmistelun aikana. Kuitenkin kysymys on moninaisesta ja monitahoisesta asiasta, mitä tulee vaikka kansainväliseen sääntelyyn ja esimerkiksi siihen lopulliseen vastuuseen näistä ydinjätteistä. Eli tällä hetkellä kansainvälisen sääntelyn mukaan vastuu kuuluu aina sille maalle, missä ne jätteet on tuotettu. Sitten lisäksi, totta kai, erilaiset vakuusvastuut ja muut on perusteellisesti selvitettävä ennen kuin mahdollistetaan nämä tässä lainsäädännössä. Tämä selvitystyö on itse asiassa jo meillä ministeriössä käynnissä, eli varmasti sitä voidaan tulevaisuudessa hyödyntää, mutta epäilenpä, että tähän lainsäädäntöön vielä ehtisi. Mutta hyvä, jos eduskunta tätäkin asiaa pohtii.

Vielä nopeasti totean, että rahoitus selvitys todella tulee lähiaikoina, ja toivottavasti pääsemme myös siinä eteenpäin. Sitten totean vielä tästä päätöksentekoprosessista sen, että sen tavoitteena on nimenomaan tuoda joustavuutta hankekehittäjien näkökulmasta, ei suinkaan ikään kuin poliittisen riskin näkökulmasta vältellä sitä keskustelua. Kuitenkin se lopullinen huolehtiminen ja valvonta, että tämä on turvallista ja käyttöön otettavissa, kuuluu viranomaiselle, Säteilyturvakeskukselle, joka sitten huolehtii siitä puolesta. Siinä mielessä tässä on haluttu hakea nimenomaan joustavuutta ja poistettu sitä yksityiskohtaisuutta myös siitä periaatepäätöksestä, joka on osaltaan aiheuttanut sen, että nämä prosessit ovat voineet olla hyvinkin pitkiä, katsotaan vaikka tätä edellistä ydinenergialaitosta, joka avattiin, Olkiluoto kolmosta. Eli tätä on haluttu nimenomaan sujuvoittaa, ja sen vuoksi on siirrytty tällaiseen menettelyyn.

Eduskunnalle toivon hyvää käsittelyä, tietenkin myös huolellista käsittelyä eduskunnassa tämän osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.37.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.08.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeyttynyttä asiakohtaa 4 ja siihen liittyvää keskustelua. — Edustaja Kaleva.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

19.08 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esityshän tästä ydinenergialaista ja sen päivitys on erittäin hyvä juttu. Nyt puhutaan siitä, että erityisesti näiden SMR:ien, näiden pienten modulaaristen reaktoreiden, luvittamista ja rakentamista helpotettaisiin. Tämähän on hyvä asia, koska näistä SMR:istä — toisin kuin näistä tämmöisistä paikalle rakennettavista isoista ydinvoimaloista, vaikka nämä SMR:t eivät välttämättä ole teholtaan ihan niin pieniä kuin mitä voisi kuvitella, niitä on nimittäin aika isokokoisiaakin, mutta osa on pieniä — saadaan kustannushyötyä sillä, että tarkoitus olisi se, että ne valmistetaan näissä tehtaissa — se yksikkö on ihan muutaman merikontin kokoinen, vähän riippuen siitä koosta — ikään kuin liukuhinnalla jo valmiiksi. Tämä sarjatuotanto takaa sen, että ne yksikkökustannukset laskevat, jolloin ne eivät ole niin kalliita rakentaa kuin nämä isot ydinvoimalat.

On tärkeää myös huomata, että ne voidaan tämän nyt annetun esityksen perusteella rakentaa kaupunkeihin, siis ihan keskustaan, lähelle asutusta, mikä on hirveän tärkeätä sen takia, niin kuin täällä aikaisemmin puhuttiin keskustelussa, että jos ne ovat kaukana, niin lämmön siirtäminen, esim. kuuman veden siirtäminen, ei ole kovin helppoa. Sitä ei kannata kovin kaukaa tehdä, mutta jos kaukolämpöverkkoa tuotetaan siinä lähellä, niin silloin se on kannattavaa. On olemassa myös sekä lämpöä että sähköä tuottavia SMR:iä. Jos tällainen rakennetaan kaupunkiin, niin silloinhan saadaan lähes 100 prosentin hyötysuhde. Nyt tällä hetkellä näissä isoissa voimaloissa se lämpö ajetaan Itämereen hukkalämpönä ja siis lämmitetään Itämeren, ja tässä voitaisiin tehdä niin, että lämmitetään sitä kaukolämpöverkkoa ja sitten saadaan myös sitä sähköä. Olisi huoltovarmuuden kannalta erittäin tärkeätä, että sähköä tuotettaisiin myös siellä, missä sitä kulutetaan, eikä vain siellä meidän länsirannikolla taikka sitten Loviisassa.

No, nythän on niin, että meillä on tätä tuulivoimaa tosi paljon, voisi sanoa ehkä hiukan liikaakin. Se ei ollut ongelma niin kauan, kun me saatiin ostettua Venäjältä sitä säätövoimaa, joka oli hyvin likaista sähköä, mutta sitä saatettiin käytännössä ostaa määrättömästi eli kompensoida silloin, kun oli kylmä talvipäivä eikä tuule. Nyt kun ei sitä Venäjältä enää voida ostaa, niin tietenkin tässä tulee ongelmaksi se, mitä me tehdään silloin, ja siihen me tarvitaan tätä niin sanottua perusvoimaa eli sääriippumatonta sähköntuotantoa. En näe järkeväksi — tässä olen samaa mieltä kuin arvostamani edustaja Lyly — sitä, että valtio rupeaisi tukemaan sähkön tuotantoa ydinvoimalla, koska silloin me disrupitoitaisiin tätä sähkömarkkinaa, ja siihen meidän ei pidä lähteä. Me annettaisiin markkinoiden hoitaa sekä kysyntäjousto että tarjontajousto. Mutta sen sijaan sillä, että jollakin tavalla helpotettaisiin tätä investointien tekemistä — nämä ovat kuitenkin aika isoja investointeja — poistettaisiin sitä riskiä näiltä energiayhtiöiltä jonkin verran. Tämmöinen tukimuoto saattaa tulla kyseeseen. Mutta se, että jotain syöttötariffia tai jotain tämmöistä jokaista tuotettua kilowattituntia tai megawattituntia kohden annettaisiin jotakin tukea sinne ydinvoimalalle, ei minun mielestäni kyllä ole kannatettavaa eikä siihen kannata ryhtyä. Olen tässä samoilla linjoilla. Muutenhan tästä näyttää vallitsevan erittäin hyvä konsensus tässä salissa. Se on kyllä hienoa, kun välillä tuntuu siltä, että tämä politiikka on semmoista riitelyä ja saattaa kyselytuntia seuraaville katsojille näyttää siltä, että täällä vain tapellaan, ja eihän se niin ole. Kyllä täällä voidaan asiakysymyksistä olla ihan samaakin mieltä. Kiitos siitä koko salille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

19.12 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Tänä talvena saimme muistutuksen siitä, että Suomi ei ole energian suhteen vielä lähellekään riittävällä tavalla omavarainen. Erityisesti lämpöenergian osalta on vielä tekemistä ilman fossiilisia polttoaineita. Vuodenkierron mitassa kyllä pärjäämme hyvin, mutta kovien pakkasten aikaan sähkön hinta nousee aivan kohtuuttomalla tavalla. Se kertoo siitä, että tuotantoa ei ole riittävästi pakkaspäiville. Siksi on hyvä ja oikein, että tänään käsittelemme ydinenenergialain muuttamista. Sivuhuomiona mainitsen, että tätä ei pidä sekoittaa paljon puhuttuun ydinaselakiin.

Muutamia pääkohtia, joissa uusi laki poikkeaa nykyisestä, yli 35 vuotta vanhasta ydinenenergialaista:

Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi lupajärjestelmä uudistuu. Tilalle tulee modulaarinen lupamalli. Perinteinen raskas ja hyvin keskitetty lupajärjestelmä puretaan osin, ja se vaikuttaa lupien käsittelyn nopeuteen ja hankekehitys joustavoituu.

Toiseksi periaatepäätöksen uudistamisesta tulee yleisluontoisempi ja kevyempi. Miten se muuttuu vanhaan lakiin nähden, niin periaatepäätös sisältää jatkossa vain yhteiskunnan kokonaisedun arvioinnin nykyistä yleisluonteisemmin. Periaatepäätös ei enää sisällä teknisiä tai yksityiskohtaisia selvityksiä, ja pienten laitosten periaatepäätös tehdään työ- ja elinkeinoministeriössä ja suurten edelleen valtioneuvostossa. Periaatepäätös annetaan eduskunnalle selontekona, ei enää päätöksenä. Tämä vaikuttaa hankkeitten nopeutumiseen alkumetreillä, ja myös kustannukset pienenevät, koska raskaat tekniset selvitykset siirtyvät myöhempään vaiheeseen.

Sitten kolmantena Säteilyturvakeskuksen rooli muuttuu, ja siinä siirrytään tämmöiseen riskitietoiseen sääntelyyn, jossa vaatimukset kohdistuvat olennaisesti turvallisuustekijöihin. Samoin siinä lisätään joustavuutta uuden teknologian, muun muassa näiden SMR:ien, käyttöönottoon, samaten kuin otetaan käyttöön uudet reaktorikonseptit, lämpöreaktorit ja laivareaktorit.

Neljäntenä tehdään käyttöluvut joustavammiksi, ja se vaikuttaa sillä tavalla, että niiden voimassaoloa voidaan jatkossa jatkaa kevyemmillä prosesseilla, jos edellytykset täyttyvät. Ydinvoimaloitten käyttöä jatkaminen siis helpottuu.

No, oikeastaan tärkein yksittäinen asia, minkä tästä 550-sivuisesta ydinenenergialain aineistosta nostan esille, on tämä, että mahdollistetaan paremmin näitten pienydinvoimaloitten, SMR:ien, rakentamiset. Näitten osalta lupaprosessit kevenevät ja selkiytyvät, ja näitä ensimmäisiä SMR-laitoksia odotetaan Suomeen 2030-luvulla. Tapasimme Fortumin pääjohtajan toissa aamuna, ja tällä hetkellähän Kanadassa on valmistumassa ensimmäinen teollinen SMR-laitos. Vaikutus on se, että näitten hankkeitten toteutus nopeutuu ja investointiriskit siten pienenevät.

Sitten viimeisenä, kuudentena kohtana nostan esille vielä ydinjätteitten osalta sen, että Suomi ei ota vastaan ulkomaisia ydinjätteitä ja Suomessa syntynyt ydinjäte loppusijoitetaan Suomeen. Se, mikä muuttuu vanhaan lakiin nähden, on se, että ydinjätehuollon sääntely voidaan käsitellä erillään laitoksen luvasta modulaarisen mallin mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Uusi laki parantaa SMR-hankkeitten toteuttamisedellytyksiä selvästi. Lupaprosessit kevenevät ja nopeutuvat. STUKin sääntely muuttuu teknologianeutraalimmaksi ja sallivammaksi. Periaatepäätöksen keventäminen vähentää hankkeitten alkuvaiheen riskejä. Pienten reaktorien käsittely siirtyy lähemmäs toimialaa ja mahdollistaa monipuoliset toteutuspolut ja uusia käyttökohteita.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämä malli mahdollistaa hajautetun energiantuotannon. Ei tarvitse kaataa puita voimaloitten ja sähkölinjojen edestä sekä pilata ihmisten mökkimaisemaa. Energia voidaan tuottaa lähellä kulutusta, siis kaupunkien lähelle, ja pienydinvoimalat voivat olla yksi ratkaisu energiantuotannon haasteisiin tällä hetkellä Suomessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

19.17 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tarvitsemme riittävästi vakaata, edullista ja päästötöntä sähköntuotantokapasiteettia. Sähkönkulutus kasvaa jatkossa muun muassa liikenteenkin sähköistymisen seurauksena, ja siinä ehkä voisi vielä kirittää hallitusta, että sen eteen voisi vielä tehdä enemmän toimia, että myös sinne liikenteeseen saataisiin sähköistymistä edelleen.

Vihreä siirtymä ja siihen liittyvien investointien toteutuminen vaativat kasvavissa määrin päästötöntä sähköntuotantokapasiteettia. Me SDP:ssä olemme sitä mieltä, että modu... — tämä on vähän turhan vaikea sana — ...modulaaristen pienydinreaktoreiden kehittämisestä ja käyttöön ottamisesta tulee tehdä nopeaa ja kannattavaa turvallisuudesta tinkimättä. Tähän uudistettava ydinenergialaki antaa hyvät edellytykset. Eli suhtaudumme ydinenergian käyttöön myönteisesti, ja tässä ei nyt tosiaankaan pidä sekoittaa sitten tätä lain osaa ydinaseisiin.

Vihreä siirtymähän on iso mahdollisuus Suomen taloudelle myöskin. Valitettavasti, harmillisesti nyt ministeri ei ole täällä enää paikalla, mutta EU:stahan on kuulunut vähän huolestuttavaa viestiä siitä, että osa jäsenmaista kyseenalaistaisi päästökauppajärjestelmää. Päästökauppahan on tehokas järjestelmä ja eduksi myös suomalaisille vihreän siirtymän yrityksille ja suomalaiselle osaamiselle. Se tekee fossiilisesta sähköntuotannosta kalliimpaa, ja tämä parantaa myös pienydinvoimaloiden kilpailukykyä. Mitä korkeampi päästöoikeuden hinta on, sitä kannattavampaa on investoida päästöttömään tuotantoon. Siksi olisin halunnut varmistaa vielä ministeriltä, että EU:n suuntaankin hallitus tekee kaikkensa näissä ilmastotavoitteissa pysymiseksi ja myöskin päästökauppajärjestelmän turvaamisen puolesta. On täällä nyt yksi hallituksen edustaja, joka ehkä voi varmistaa, että teette kaikkenne sinne EU:n suuntaan, koska se on kyllä Suomelle myös yksi erittäin tärkeä kilpailukykytekijä, että siitä päästökauppajärjestelmästä pidetään systemaattisesti kiinni. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä vähän ydinvoiman muistelua, kun olin silloin paikalla, kun tämä ensimmäinen ydinvoimalaitos laitettiin. Olin 12 vuotta ydinvoimalaitoksessa töissä, ja tämä on lämmin aihe meikäläiselle, kun on saanut olla tekemässä Suomen sähköhuoltoa sielläkin päässä.

Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun ensimmäisiä ydinvoimalaitoksia rakennettiin Suomeen, niitä tehtiin 25 vuoden käyttöiälle, ja sille ne kustannukset laskettiin. Nyt on 49 vuotta mennyt, ja niitä samoja voimalaitoksia on vieläkin käytössä. Niitä laitteistoja on uusittu ja tehty sillä tavalla, että niitä voidaan käyttää. Ainut asia, joka siellä on se kriittisin asia, on paineaste, jossa se lämpö tuotetaan niissä sauvoissa ja muissa, mitkä siellä ovat uraania täynnä. Se tavallaan on se prosessi, joka on aika stabiili, mutta siellä kuitenkin tätä kammiota, jossa ne ovat, neutronit pommittavat, ja sitä pitää vähän uusia aina välillä. Se on

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

vähän niin kuin kuparia: koputettaessa se kovenee. Tässä on vähän sama ilmiö, ja sen takia sitä pitää aina uusia pikkasen.

Arvoisa rouva puhemies! Se, minkä takia pyysin puheenvuoron, liittyy tähän, että nyt kun täällä puhutaan paljon näistä pienydinvoimalaitoksista, niin ne ovat käytännössä lämmöntuotantoon tarkoitettuja voimalaitoksia kaupunkiseuduille ja asutuskeskuksiin, joissa kaukolämpöä tarvitaan. Se tavallaan tuottaa nyt sitten sen tilanteen, että kun meillä on tuotanto noin 35 terawattituntia ja siitä energiapuu ja teollisuuden puujäte kattavat noin 40 prosenttia, niin varmaa on, että tämä alue tulee pieneneään siinä, kun ydinenergialla tuotetaan tätä lämpöä, ja se poistaa kivihiilen ja öljyn ja maakaasun varmaan niistä valikoimista. Niitä ei tarvita, ja ollaan sillä lailla riippuvaisia vain omasta tuotannosta. Nämä Lähi-idän tilanteet, mitkä tässä ovat olleet hyvin esillä, näyttävät erittäin hyvin sen, miksi näin pitää olla.

Mitä tämä ydinenergia, tämä puhdas sähkö, Suomelle tarkoittaa, niin tietenkin se tarkoittaa sitä, että me saamme puhtaasta energiasta hyvinvointia, ja se pitäisi pystyä tässä näyttämään. Energia on kuitenkin keskeinen osa meidän teollisuusstrategiaa. Nämä kulkevat käsi kädessä. Mutta ennen kaikkea pitäisi myös huomioda, että suomalaisten kuluttajien ja yritysten on saatava tästä puhtaasta energiasta hyötyä. Tietyllä tavalla sekin kokonaisuus täällä on, koska kun niille asiakkaille tätä toimitetaan, niin me saadaan hinnaltaan ja sitten ympäristön kannalta puhtaampaa toimintaa ja halvempaa energiaa. Tämä on kannattavaa tästäkin syystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

19.23 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edellisessä keskustelussa puhuttiin koulusta, ja siinäpä kouluvuodet palautuivat mieleen. Koulussa opimme, että energia tarkoittaa kykyä tehdä työtä, ja työllä se on kansakunnan menestys tulevaisuudessakin rakennettava, joten oikeastaan paljon tämän tärkeämpää keskustelua kuin tämä energiapoliittinen keskustelu ei eduskunnassakaan voi käydä.

Energian osalta Suomi on aina joutunut tietysti täällä Pohjolan raukoilla rajoilla toimimaan sillä tavoin viisaasti ja ennakoluulottomasti, että olemme pitäneet oman energiantuotantomme monipuolisena, mutta samalla meille on ollut luontevaa toimia myös puhtaasti ja resurssiviisaasti. Tämän päivän Suomi todella voi ylpeillä sähköjärjestelmällä, jossa lähes kaikki käytetty sähkö on jo päästötöntä. Siitä iso kiitos kuuluu tietysti sille, että meillä halki vuosikymmenten on hyödynnetty myös ydinvoimaa sähköntuotannossa.

No nyt, arvoisa rouva puhemies, tämä ydinenergialain kokonaisuudistus tuottaa meille tietysti hyvät lähtökohdat lainsäädännön näkökulmasta myös tulevaisuudessa huolehtia siitä, että pystymme tuottamaan kotimaista päästötöntä ydinsähköä mutta ehkä ennen kaikkea myös tulevaisuudessa juuri päästötöntä lähilämpöä ydinvoimaa hyödyntäen. Tämä on iso ja tärkeä muutos sitten myös sen Suomen turvallisuuden kannalta, joka lienee se eduskunnan toinen erittäin tärkeä tehtävä. Oikeastaan turvallisuuden varaanhan sitä kaikkea muuta kansakunnan menestystä sitten työtä tekemällä rakennetaan. Eli on todella tärkeää, että tällaisessa kylmässä Pohjolan maassa on lämmönlähteitä paikallisesti emmekä ole keskitetyn sähkönjakelun varassa lämmön tuottamisessa vaan paikallisesti sähköä tuottamalla pystytään sitä lämpöä jakelemaan myös tilanteissa, joissa, esimerkiksi kriisitilanteessa, valtakunnallinen sähköverkko ei olisi käytettävissä. Eli siinä mielessä

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

tämä lainsäädäntöuudistus on todella tärkeä myös Suomen turvallisuuden kannalta ja sen pitkäjänteisen turvaamisen kannalta.

Aivan tähän lopuksi, rouva puhemies, haluan todeta, että tässä on esitetty järkeviä vetoamuksia oppositiopuolueitten puolelta, että hallitus Suomen EU-vaikuttamisessa huolehtii Suomen intressien toteutumisesta, ja näin taatusti tullaan tekemään. Mutta toki on hyvä muistaa, että Suomen äänenpaino neuvostossa, kun sitten määräenemmistöpäätöksiä tehdään, on vain 1,25 prosenttia äänistä, eli yksin emme voi sanella. Mutta Suomen on tärkeää huolehtia siitä, että olemme sellainen esimerkki, että tekemällä viisasta politiikkaa Suomessa näytämme mallia myös muille, [Puhemies koputtaa] että puhtaasta energiajärjestelmästä huolehtimalla voi kansakuntana muutenkin menestyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Pitää vielä tähän loppuun käyttää puheenvuoro siitä, miten meillä on tämän ydinenergian ympärille syntynyt aika paljon osaamista, niin käyttöosaamista kuin myöskin valvontaosaamista. Säteilyturvakeskus on ihan maailmanluokan valvoja ydinenergian käytön osalta, ja heidän ammattitaitoaan käytetään muuallakin maailmassa. Tämä on myöskin sillä tavalla pantava merkille, että me ollaan rakennettu tähän ympärille tämä koko klusteri — tai ekosysteemi, niin kuin nykyään sanotaan — joka liittyy tähän myöskin tältä osin, ja se on erittäin tärkeä asia.

Toinen kokonaisuus liittyy tähän loppusijoittamiseen: Meillä on Onkalo tuolla Olkiluodossa. Meillä on tiivis kallioperä, ja sitten meillä on osaamista sillä alueella. Maailmanluokasta me ollaan ensimmäisiä, jotka ovat saamassa sijoitettua jätteen tuonne kalliomaaperään hyvin ammattitaitoisesti ja sillä tavalla, että ne ovat siellä turvallisesti vuosisatoja, ja sillä tavalla estetään niitten käytettyjen polttoaineiden leviämistä. Meillä on tätä osaamista tullut ydinenergian ympärille aika paljon, ja minä luulen, että tästä voi myöskin tulla vientituote muullakin tavalla kuin sillä lailla, että me käytetään. Se on se kokonaisuus, jota pitää tässä yhteydessä huomioida tämän turvallisuuden ympärillä ja sitten myöskin tämän sijoittamisen ympärillä.

Sitten jos ajatellaan, että meillä on ollut venäläisiä voimalaitoksia Loviisassa ja sitten on ollut ranskalainen ja sitten ruotsalaisia voimalaitoksia tuolla Olkiluodossa, niin näitten kaikkien sijoittaminen tänne on tuonut sitä insinööriosaaamista, ja me ollaan se turvallisuus- ja suojausosaaminen rakennettu näihin kaikkiin, mikä on myös sellaista kokonaisuutta, jota ei tässä aikaisemmin ole oikein osattu nostaa riittävästi esiin. Luulen, että nämä tulevat olemaan isossa huudossa vielä maailmalla.

Arvoisa rouva puhemies! Nämä mahdollisuudet Suomen kilpailukyvyllä: Meillä on puhdasta energiaa, ja tämä on välttämätön edellytys, että me pystytään sitä tekemään. Tässä puhutaan lämpöenergiasta ja sitten isommissa ratkaisuissa myöskin sähköenergiasta laajassa mielessä. Kun me saadaan se perusenergia riittävälle tasolle, niin me uskallamme ottaa tänne datakeskuksia ja teollisuutta, ja he saavat puhdasta energiaa ja saavat siitä kilpailuetua myöskin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

5. Lakialoite laeiksi lukiolain 40 §:n ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 29/2025 vp Markku Siponen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.38 Markku Siponen kesk (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi lukiolain 40 §:ää ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:ää. Tässä lakialoitteessa esitetään, että lukiolakia ja lakia ammatillisesta koulutuksesta muutetaan siten, että mobiililaitteiden käyttökieltoa oppituntien aikana laajennetaan koskemaan myöskin toisen asteen oppilaitoksia.

Tämä kännykkäkielto peruskoulujen oppitunneilla astuu voimaan tämän vuoden elokuussa, ja sen mukaanhan oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppituntien aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon taikka 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä. Perusopetuslaissa edellytetään myös, että järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Kokemusten perusteella jo muutamassa kuukaudessa — itse asiassa nyt on jo muutama kuukausi lisää, kun syksyllä tämä aloite kirjoitettiin — on havaittu, että työrauha oppitunneilla on parantunut ja kännykällä tapahtuva kiusaaminen on perusopetuksessa vähentynyt.

Opetushallitus on ottanut kännykkäkieltoon lakia tiukemman kannan ja suosittelee koulukohtaisesti järjestyssäännöillä laajentamaan kieltoa ja kokeilemaan myös opetuksetonta kouluaikaa, esimerkiksi välitunteja ja ruokailuja. Osassa peruskouluja on toimittukin näin.

Arvoisa rouva puhemies! Näiden peruskoulun hyvien kokemusten perusteella on tarkoituksenmukaista ryhtyä valmistelemaan säädöksiä myös toisen asteen oppilaitoksiin. Työrauhan parantamiseksi tulisi kieltää mobiililaitteiden käyttö lukioissa, ammatillisissa opinnoissa ja tutkintoon johtavan koulutuksen oppitunneilla lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon.

Puhelimen näytön jatkuva tarkkailu vie kaiken huomioon ja heikentää oppilaan keskittymiskykyä. Koulussa tarkkaavaisuus siirtyy opeteltavan asian sijaan puhelimeen, ja koulutyössä on eduksi työrauhalle, keskittymiselle, opettamiselle ja oppimiselle se, että puhelimen käyttö kielletään oppituntien ajaksi, ellei siihen ole jotain erityistarvetta. Peruskoulun kännykkäkiellon tapaan mobiililaitteiden käyttö toisen asteen opinnoissa olisi

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

sallittua oppitunneilla rehtorin tai opettajan luvalla oppimistarkoitukseen tai terveydellisistä syistä, kuten esimerkiksi diabeetikoilla verensokerin seurantaan. Sallittua kännykän käyttö olisi myös silloin, jos pitkäaikaissairaus tai tilapäinen terveydentilan muutos sitä edellyttää hoidon seurannan vuoksi.

Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tiedetään, toisella asteella on käytössä ainakin tällä hetkellä runsaasti sähköisiä oppimateriaaleja, ja mikäli niiden käyttämiseen ei ole muuta välinettä, kuten tietokonetta, voidaan uuden lainkin mukaan näissä tilanteissa edelleen hyödyntää oppilaan omaa mobiililaitetta. Joissakin toisen asteen oppilaitoksissa on laadittu järjestyssääntöjä tai sovittu yhteisesti mobiililaitteiden käytöstä, mutta selkeä säädöspohja takaisi yhtenäiset käytännöt ja järjestyssäännöt kaikkiin oppilaitoksiin.

Mobiililaitteiden puoltaa myös niiden yleistynyt käyttö kiusaamisen välineenä. Kaikenlaisen kiusaamiseen pitää puuttua välittömästi, ja tällä hetkellä valitettavasti opettajien on vaikea havaita ja puuttua sosiaalisen median kautta tehtyyn kiusaamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten tiedetään, älypuhelimet ovat lisänneet erityisesti nuorten ja aikuisten ruutuaikaa, ja liiallisella ruutuajalla on runsaasti negatiivisia niin fyysisiä kuin psyykkisiä terveysvaikutuksia kaikenikäisille ihmisille. Se myös vaikuttaa ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja vähentää kasvokkaista kanssakäymistä. Ruutuaika myös voi vaikeuttaa nukahtamista, lyhentää unta, heikentää unen laatua, lisätä väsymystä, hankaloittaa painonhallintaa liikunnan ja arkiliikkumisen vähentyessä sekä aiheuttaa kipuja ja särkyjä epäergonomisten ja staattisten käyttöasentojen ja liiallisen paikallaanolon myötä. Ruutuaika voi myös heikentää mielen hyvinvointia ja lisätä ärtyneisyyttä ja stressiä. Liikakäyttö vaikuttaa myös lasten ja nuorten kielelliseen kehitykseen, estää aivoja palautumasta ja vaikuttaa siten keskittymiskykyyn ja muistiin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä aloite jätettiin yhdessä edustajakollegoiden kanssa jo viime syksynä, loppusyksystä. Sen jälkeen voin ilokseni todeta, että myös muun muassa Opettajien ammattijärjestö OAJ on tullut samoille linjoille ja puoltaa tällaista lakimuutosta, säädöspohjaa myös toisen asteen oppilaitoksiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Hänninen.

18.44 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! On muistettava kiittää silloin, kun siihen on aihetta — kiitos. Suomen Keskusta on tuonut meille käsiteltäväksi tärkeän lakialoitteen — kiitos siitä teille vielä kerran.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan, että mobiililaitteiden käyttökiellot tulisi laajentaa myös toiselle asteelle. Peruskoulujen kännykkäkiellosta on jo muutamassa kuukaudessa saatu selkeitä tuloksia: työrauha on parantunut, ja kiusaaminen on vähentynyt. Nämä ovat konkreettisia, mitattavia vaikutuksia, ja ne perustuvat kouluilta saatuihin havaintoihin. Oppimisturvallisuuden takaaminen on erittäin tärkeää. Tuo työ ei rajoitu vain peruskouluun vaan on yhtä tärkeää myös myöhemmissä opinnoissa. On totta, että toisen asteen opiskelijoilla on suurempi vastuu omasta oppimisestaan, mutta samalla he ovat aivan yhtä alttiita häiriöille. Kännykän näytön jatkuva vilkuilu vie huomion opetuksesta ja heikentää keskittymiskykyä. On vaikea puhua työrauhasta, jos opiskelijan huomio jatkuu tunnin aikana kymmeniin ilmoituksiin ja viesteihin.

Arvoisa puhemies! Minut tekee erittäin surulliseksi se, että tänä päivänä yhä useampi lapsi ja nuori kokee kiusaamista. Etenkin kännyköiden ja sosiaalisen median merkitys kiusaamisen välineenä on kasvanut. Opettajien on vaikea havaita ja estää sosiaalisen

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

median kautta tapahtuvaa loukkaavaa toimintaa, ja tähän toimintaan puuttuminen on entistään vaikeampaa, jos puhelimet ovat jatkuvasti esillä. Jos haluamme tukea opiskelijoiden hyvinvointia, keskittymiskykyä ja oppimistuloksia, on tämä oikeansuuntainen ja tarpeellinen askel. Kyse on järkevästä rajauksesta, joka palauttaa oppitunnille työrauhan ja takaa oppimismahdollisuuden. Siksi kannatan aloitteen lähettämistä eteenpäin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.47 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on todella tarpeen. Se olisi ehkä voitu tehdä jo aikaisemminkin. Tästä on erittäin hyviä kokemuksia nyt perusasteen kännykkäkiellon osalta oppituntien aikana. Toki välitunneillakin voisi tämä sama kännykkäkielto olla ihan siellä laissa, niin jokaisen koulun ei tarvitsisi sitten erikseen sitä kieltä omilla järjestyssäännöillä.

Tämä toisen asteen kännykkäkielto oppitunneilla on jo joissakin kouluissa, oppilaitoksissa toiminnassa, mutta me haluamme tällä lakiin kirjoitettavalla kännykkäkiellolla saada yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille, kaikissa oppilaitoksissa opiskeleville nuorille häiriöttömään opiskeluun tunneilla.

Tässä edustaja Siponen tosi hyvin luetteli niitä hyviä piirteitä, mitä kännykkättömyys voi tuoda. Se, että siellä tunneilla on vähemmän häiriöitä, vähentää stressiä ja parantaa oppimistuloksia. Englannissa on tehty nimenomaan lukioasteella tutkimusta kännykkäkiellosta, kuinka siellä on toiminut, ja tuloksena on ollut, että se on parantanut erityisesti heikompien oppilaiden tuloksia.

Tämä tulee tuomaan myös vähemmän kurinpidollisia tilanteita, kun säännöt ovat selkeät, että sitä kännykkää ei käytetä kuin oppimistilanteissa rehtorin tai opettajan luvalla, ja siten opettajille jää aikaa enemmän opetukseen ja näille opiskelijoille enemmän aikaa oppimiseen.

Toivotaan tälle hyvää menestystä siellä meidän sivistysvaliokunnassa ihan senkin takia, että meidän kaikkien ruutuaika on aikamoinen myös täällä eduskunnassa, ja varmasti vähemmälläkin jokainen pärjäisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.49 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Siposta ja keskustaa tästä lakialoitteesta. Itselläni sen allekirjoitus oli mennyt ohi. En tiedä, oliko se yleisesti allekirjoitettavana, mutta tässä nyt annan kyllä tukeni tälle aloitteelle. Olisin hyvin sen voinut allekirjoittaa. Oli myös mukava kuulla tässä nyt, että OAJ on kannattanut tätä. Juuri ensi maanantaina tapaan Pirkanmaan OAJ:ta, niin voimme tästäkin aiheesta heidän kanssaan keskustella.

Me tulevaisuusvaliokunnassa julkaisimme viime syksynä teoksen nimeltä ”Sosiaalinen media ja digitaalinen arki — Lapset, nuoret ja perheet muutoksen keskellä”. Suosittelen teille erittäin paljon tätä julkaisua. Sieltä myös löytyy paljon perusteluja, mitä varmasti tässäkin lakialoitteessa hyvin on tuotu perusteluissa esille. Se käsittelee toki tätä aihetta vielä vähän laajemmin kuin pelkästään kännykkäkieltoa.

Mutta lapsilla ja nuorilla on siis kyllä tätä digiähköä jo ihan tarpeeksi. Tapasin myös Lukiolaisten Liittoa viime syksynä, ja hekin kertoivat, kuinka monta erilaista sovellusta

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

heidän tarvitsee koulupäivän aikana tai koulun jälkeen, kun tekevät läksyjä tai lukevat kokeisiin, avata, jotta he pystyvät kaikkeen siihen oppimateriaaliin pääsemään, mitä heillä on. En sinänsä vastusta digitalisaatiota, mutta jopa Lukiolaisten Liitto oli sitä mieltä, että he toivoisivat näitä ihan perinteisiä oppimateriaaleja enemmän. Joten vaikka digitalisaatiota sinänsä kannatankin, en ajattele, että kännykkää nyt juuri siellä oppitunnilla tarvitsisi, joten sitä digiä ehtii kyllä oppia myöhemminkin tai muuallakin kuin siellä oppitunneilla.

Olemme myöskin juuri kuulleet, tai mediastakin saaneet lukea Ylen ja Helsingin Sanomienkin jutuissa, miten tekoälyn avulla pystytään tekemään deepfake-kuvia ja muuta. Turvallisuus digitaalisessa ympäristössä vaatii meiltä päättäjiltä kyllä lainsäädäntöä. Onneksi tästäkin aiheesta on tulossa itse asiassa lakialoite — edustaja Perholehto on siitä juuri tehnyt aloitteen, joka on allekirjoitettavana — eli siihenkin olemme puuttumassa. Mutta palatakseni tähän kyseiseen lakialoitteeseen, näen sille kyllä vahvat perusteet. Tosi harmi, että joudumme näitä lainsäädännön kautta tuomaan, mutta tässä varmaan nyt punnitaan kuitenkin myöskin tällaisista tasapainoa ja sitä, että suojelemme lasten ja nuorten oppimisrauhaa. Tarvitsemme myös alustojen vastuuta ja paljon, paljon muitakin toimia, mutta tälle annan kyllä tukeni.

Sitten vielä mainitsen nopeasti tähän loppuun, että huomennahan on täällä nuorten parlamentti, joten ehkä pääsemme nuortenkin kanssa tästä keskustelemaan. He varmaankin vastustavat tätä, mutta katsotaan, sielläkin on varmaan erilaisia näkemyksiä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

18.52 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on sukupolvi, jonka osalta emme ole osanneet toimia ja joka on jäänyt ikään kuin heitteille digilaitteiden käytön osalta, kun aikuiset eivät ole osanneet antaa rajoituksia — eivät itselleen eivätkä nuorillekaan. On hyvä, että asiaan on nyt vihdoinkin herätty. Laaja tutkimusnäyttö myöskin puoltaa sitä, että älypuhelimien liiallinen käyttö heikentää keskittymistä ja lisää nuorten kuormitusta. Nuoret ovat itse tuoneet tämän esiin myös tuoreessa nuorisobarometrissa. Sosiaalisen median paineet oli yksi nuoria kuormittavista asioista, jonka he vahvasti nostivat esiin.

Nämä algoritmit ja muut laitteet on tietysti suunniteltu parhaalla mahdollisella tavalla koukuttamaan meitä kaikkia. Siellä on parhaat tutkijat taustalla testaamassa, mikä saa meidät viettämään kaikkein eniten aikaa kyseisen palvelun parissa. Itsesäätely on todella vaikeaa, ja erityisesti se on vaikeaa nuorille. Tämä me tiedetään. Nämä rajoitukset parantavat oppimistuloksia, ja erityisesti vaikutukset nähdään niillä oppilailla, jotka ovat suoriutuneet heikommin. Tämä on tietysti keskeinen asia, kun me pohditaan, miten oppimiseroja voidaan kaventaa. Kyse ei ole pelkästään yksilön valinnasta eikä yksilövaikutuksista, vaan kyse on semmoisesta ympäristöstä, joka me luodaan, myös kulttuurisesta ja sosiaalisesta ympäristöstä, jonka perusteella me kaikki tietysti toimimme asettamalla, ja tietysti nuoret elävät vahvasti siinä ympäristössä siten kuin muutkin nuoret tekevät. Ja kyse ei ole myöskään edes yksilöhaitoista vaan haitoista meidän koko yhteiskunnalle, jos me emme pysty toimimaan riittävästi ja asettamaan niitä järkeviä reunaehtoja digilaitteiden liialliselle käytölle. Mehän tiedetään, että monessa maassa käyttö on aivan erilaista. Nuorille ei edes hankita kännyköitä monessa Euroopan maassa

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

ennen kuin he ovat todellakin esimerkiksi yläasteikäisiä. Suomessa on ollut aivan erilainen kulttuuri kännykkämaana. Nyt tämä on muuttumassa, ekaluokkalaisille hankitaan esimerkiksi älykelloja hyvin laajasti, mutta kuten puheen alussa totesin, meillä on kyllä tietyllä tavalla tämän osalta myös semmoinen sukupolvi, jolle me ei olla osattu olla aikuisia.

Me ollaan tuettu kännykkärajoituksia myös kunnissa. Me ollaan tehty paljon ja laajasti töitä poliittisesti sen eteen, että me ollaan saatu tämä nykyinen lainsäädäntö. Siinä valitettavasti on ihan selkeitä aukkoja. Siellä ei ole välituntien osalta riittävää selkänokkaa, ja nämä käytännöt ovat erilaisia kouluissa. Tätähän myös vastalauseessa, kun tämä lainsäädäntö oli käsittelyssä, muun muassa vihreät kannattivat, elikkä oltaisiin haluttu laajentaa kännykkärajoitukset myös välitunneille, mutta se ei silloin menestynyt.

Näen tämän edustaja Siposen esityksen erittäin hyvänä, ja toivon, että se etenee, kun me sitä päästään käsittelemään. On tärkeätä, että me luodaan niitä pelisääntöjä ja digirauhaa myös toiselle asteelle. Tätä ovat opiskelijat itsekkin toivoneet. Meillä Helsingissä on paljon nuoria ja lapsia, ja esimerkiksi lukiolaiset ovat esittäneet huolensa siitä, että meillä on aivan liian paljon digimateriaalia lukioissa käytössä. Me toivotaan ja ollaan tehty töitä sen eteen jo, että saadaan sinne lisää oppikirjoja, koska nimenomaan nuoret ovat myös itse tätä toivoneet. On myös niin, että nyt kun tälle esitykselle laajentaa kännykkäkieltoa toiselle asteelle on yhä enemmän tukea, niin on aivan selvää, että se palaute koskee myös ammatillista oppimista, ja siellä myöskin nämä keskittymisongelmat, somekuormitus ja unhäiriöt, näkyvät.

Toivon todella — koska tälle asialle on ollut laaja poliittinen yhteisymmärrys ja näkemys siitä, että me tarvitaan digirauhaa nuorille — että tämä lakialoite etenee, ja ainakin itse aion tehdä töitä sen eteen. Me pystytään tarjoamaan parempaa arkea nuorille ja lapsille. Me nähdään se jo nyt kouluissa. Välitunneilla on enemmän vuorovaikutusta: siellä pelataan, siellä urheillaan enemmän sen sijaan, että kaikki ovat tämän laitteen äärellä, vaikkakin vierekkäin. Mutta kuten vastalauseessa hyvin todettiin tämän lain käsittelyssä kännykkärajoituksista, niin kyseessä on kyllä valitettavasti usein myös epäsosiaalinen media. Meillä aikuisilla on vastuu tehdä tutkittuun tietoon pohjautuvia päätöksiä, jotka antavat lapsille ja nuorille aikaa tehdä muutakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaleva.

18.58 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan ensiksi haluan kiittää edustaja Siposta tästä hyvästä lakialoitteesta. On hienoa, että tällainen tehdään. Minä luulen, että varmasti Orpon hallituksen kaikkein pidetyin ja laajimmin kannatettu laki, joka on saatu voimaan, on tämä kännykkäkielto peruskouluissa. Minä olen itse kuullut siitä pelkästään positiivista palautetta, ei mitään negatiivista ole sanottu.

Silloin kun itse olin varusmieskouluttaja — palvelin siis upseerina Puolustusvoimissa — niin käskin alokkaita, kun he tulivat sinne palvelukseen, tekemään niin, että palveluksessa ei pidetä kännyköitä mukana. No, tämä käsky oli näitten alokkaitten mielestä ihan kammottava, ihmisoikeuksien ja perustuslain vastainen, ja oli heidän mielestään ikävää, että joutui tällä tavalla tekemään. Mutta itse asiassa sitten sen alokaskauden jälkeen — sen kahden kuukauden jälkeen, kun he lähtivät sieltä kuka mihinkin jatkokoulutukseen — hyvin moni tuli kiittämään minua siitä ja sanomaan, että sen takia, että kännykät eivät olleet heillä mukana palveluksessa, heidän piti tutustua

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

toisiin, saada uusia kavereita, ryhmäytyä hyvin nopeasti. Kaikki tämä olisi ollut hankalampaa, jos olisi katsonut kännykkää nenä kiinni siinä.

Nyt sehän, että tämä sama ollaan tuomassa tässä tämän lakialoitteen kautta myös sinne toiselle asteelle — ihan niin kuin täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja tässä salissa — on hyvä juttu. Täytyy kiittää silloin, kun sen aika on. Ja nyt se aika kyllä on tässä, koska tämä on sellainen tietyllä tavalla vitsaus, joka ei koske vain meidän nuoria, siis toisen asteen opiskelijoita, eikä lapsia, niitä peruskouluopiskelijoita, vaan se koskee kyllä meitä ihan kaikkia. Minkälainen kuva me annetaan omille lapsillemme, omille nuorillemme, jos itsekin on koko ajan siellä kännykällä? Millä siinä sitten kiellät sitä muilta? Ei, vaan kyllä täytyy elää niin kuin opettaa. Siksi ne ajatukset täällä siitä, että pyritään siihen, että ollaan enemmän fyysisesti, ihan oikeasti naamatusten kanssakäymisessä toinen toisemme kanssa, ovat kyllä läpi yhteiskunnan erittäin kannatettavia ajatuksia.

Sen takia tämä edustaja Siposen lakialoite, jossa pyritään tuomaan tämä hyvä idea sinne toiselle asteelle, on kyllä kannatettava. Tässä haluan sen kannatuksen antaa, vaikka minullekin kävi niin kuin edustaja Hamarille tässä, että se allekirjoitus meni ohi, kun se linkki tulee niin nopeasti, että jos ei siihen heti reagoi, niin sitten sitä ei huomaa. Tässä kannatan tätä kyllä lämpimästi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.00 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitokset kaikille erittäin hyvistä puheenvuoroista. — Täällä on nostettu Holopaisen puheenvuorossa perusopetuslaki ja siellä nämä välitunnit. Kuulun itsekin samaan ryhmään, ja meidän porukalla olisi ollut valmiutta viedä tämä koskemaan myöskin niitä välitunteja siellä perusopetuksen puolella. Tietenkin itse, liikunnanopettajana varsinkin, ajattelen, että välituntien olisi hyvä olla myöskin sitä liikkumista varten, ja kännyköitten kanssa yleensä vähemmän liikutaan. Toki siellä on sitten perusteita myöskin sille, miksi olisi hyvä joissakin tilanteissa päästä puhelimelle, mutta yhtä kaikki mielelläni olisin kyllä perusopetuksen puolella valmis laajentamaan sitä koskemaan koko koulupäivää, myös ruokailuja ja välitunteja.

Sitten käytiin keskustelua siitä, mistä tämä aloite lähti liikkeelle, ja oikeastaan omakohtaisesti tietysti opettajana oli aika tärkeä se viesti, mikä tuli opettajilta. Tietenkin siihen vaikuttaa yhtenä, niin kuin muun muassa Kaleva nosti esille aivan oikein, perusopetuksen kännykkäkielto, mikä on ollut erittäin hyvä säädös ja mikä taisi saada kannatuksen kaikilta ryhmiltä myöskin täällä eduskunnassa. Sen jälkeen on oikeastaan voimistunut keskustelu tästä toisesta asteesta. Ehkä siinä aluksi oli vähän epävarmuutta ja arkailua sen suhteen, onko järkevää lähteä laajentamaan toiselle asteelle. Siellä on jo vähän vanhempia oppilaita, joitten pitäisi ottaa itse vastuuta, mikä on ihan totta, mutta kuitenkin sielläkin puhutaan edelleen 16-vuotiaista ja siitä ylöspäin, nuorista. Kyllä me aikuisinakin tietenkin jokainen omakohtaisesti tiedetään se, että ei meistä varmaan kenellekään olisi pahitteeksi, että sitä kännykän käyttöä vähän rajoitettaisiin, varsinkin silloin, jos ollaan oppimassa, oppimistilanteessa, oppitunneilla. Kyllä opettajilta on tullut se... [Välihuuto] — Aivan, eduskunnassa varmaan jokainen meistä edustajista saa paljon viestiä tästä aiheesta. — Se opettajien viesti on ollut se, että kyllä tätä kannattaisi myöskin toiselle asteelle laajentaa, ja todellakin myöskin OAJ on tullut samaan loppupäätelmään.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

Näitä perusteluja vielä, miksi tätä aloitetta lähdettiin tekemään: Tietenkin se häiritsevä käyttö siellä oppitunneilla. Tämä nettikiusaaminen — kiusaaminen voi kuulostaa siltä, että se on enemmän alakoulujen ja perusopetuksen juttu, mutta kyllä sitä tapahtuu vanhempienkin keskuudessa nimenomaan siellä sosiaalisessa mediassa. Sitten ehkä tämäkin hyvä perustelu vielä, että tietyllä tavalla tulee nuorille myöskin selväksi se selkeä ero siinä, milloin ollaan kouluajalla, milloin ollaan vapaa-ajalla, milloin se kännykän käyttö on suotavaa, milloin se ei ole, kun päästään erottelemaan, että oppitunnilla kun ollaan, niin se on oppimista varten. Silloin jos sitä puhelinta ei käytetä oppimistarkoitukseen, niin sen on parempi olla sitten poissa käytöstä [Puhemies koputtaa] oppituntien aikana. Ja vielä tähän ammatilliseen koulutukseen liittyen, että kyllähän tämä on siellä monesti myöskin turvallisuuskysymys: jos siellä opitaan jotakin ammatillista taitoa, niin harvemmin niiden taitojen opetteluun kännykkää tarvitaan. Se myöskin vielä perusteena. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

19.04 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! On kiva kuulla, että täällä on näin paljon tälle meidän lakialoitteelle kannatusta. Olisin vielä tähän keskusteluun, jota ei ehkä tullut esille, nostanut täysi-ikäisyyden, josta olen kuullut joitakin nurinoita tai kysymyksiä, että voiko se olla voimassa myös täysi-ikäisillä, joita nyt sitten lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa myös on mukana. Mutta itse en kyllä näe hirmu suurta oikeudellista ongelmaa, onko täysi-ikäinen vai nuorempi, kun onhan meillä nyt muitakin lakeja ja sääntöjä ihmisten toiminnalle. Ihan täysi-ikäisillä myöskin, nuorilla, lapsilla, kaikilla on samat säännöt olemassa. Tässä ei pitäisi olla iällä väliä, vaan tietysti sillä, millä tavalla siellä oppilaitoksissa sitten tullaan toimimaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaleva.

19.05 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Nimenomaan armeijassa nämä varusmiehet ovat täysi-ikäisiä. Silloin aikanaan oli niin, että saattoi hakea jo ennen 18 vuoden täyttämistä eli 17-vuotiaana varusmiespalvelukseen, mutta tästähän katsottiin, että he ovat lapsisotilaita, ja me jouduttiin sitä siirtämään niin, että vasta 18 vuotta täyttäneet voivat sinne tulla. Heillä oli ihan tämä sama juttu, niin kuin sanoin aikaisemmassa puheenvuorossa, että sitä kovasti kritisoitiin, ja minuakin syytettiin natsiksi ja ties miksi siellä, kun tällaisia kauheita kieltoja asetettiin. No, armeijassa se on helppoa, koska voi antaa sotilaskäskyn ja kieltää, että palveluksessa ei ole kännykät mukana. Mutta sen kahden kuukauden jälkeen, sen alokasajan jälkeen, kaikki tulivat kiittämään, ketkä tulivat sanomaan. Sanoivat, että kiitoksia, tämä oli erittäin hyvä juttu, koska he eivät itse pystyneet siihen, mutta sitten kun se käskettiin ja kenelläkään ei ollut niitä, niin eivät he sitten niitä kauheasti kaivanneetkaan. Eli en näe, että tämä täysi-ikäisyys tässäkin tulisi olemaan mikään sen isompi ongelma. Kyllä uskon, että tämä lakialoite voi silti mennä läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

19.06 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on niin mielenkiintoinen aihe, kun tästä on lähipiirissä kokemuksia. Lapsenlapset ovat tämän ikäisiä, ja nyt kun on ollut tuolla perusopetuksessa kännykkäkielto olemassa, niin siitä on vain hyviä kokemuksia, ja siitä palautteesta, mitä siitä saadaan. Tämähän on vain hyvä jatkumo siihen, mitä siellä on tehty. Itse näen kaikkein tärkeimmäksi asiaksi sen, että oppimisympäristö rauhoittuu myös tältä osin. Se on se ydinkysymys tässä, että ne ihmiset ja lapset siellä oppisivat ja kuuntelisivat opetusta ja osallistuisivat siihen vuorovaikutteiseen opiskeluun. Sitten ehkä ne sosiaaliset taidotkin siinä samalla kasvavat, kun joutuu kasvotusten käymään niitä kysymyksiä läpi, ja se on sitten myöhemmässä elämässä erittäin tärkeä asia. Siinä mielessä tämä lakiesitys, joka nyt tässä on, on ihan kannatettava ja sitä kannattaa viedä eteenpäin. Toivottavasti tämä saa myönteisen päätöksen sitten jatkossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa loppua tähän käytettävissä oleva aika, mutta vielä edustaja Siponen, ja sen jälkeen jos tulee puheenvuoroja, keskeytetään keskustelu ja siirrytään toiseen asiaan.

19.07 **Markku Siponen kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyt puheenvuoro siitä, mistä en äsken vielä tuossa muistanut mainita: Tässä tuli muutamissa puheenvuoroissa tämä jatkumo, ja oikeastaan tätä haluan vielä itsekkin tässä alleviivata. Kuulostaa, että tälle on aika laajaa tukea eri ryhmissä, voisin olettaa. Tietenkin nyt on Orpon hallitusohjelman viimeinen vuosi käynnissä, ja onko realismia enää lakimuutosta saada tällä aikataululla eteenpäin, mutta kun kuuntelee keskustelua täällä, niin voisi hyvin olettaa, että tällä olisi sitten jatkossa hyvät mahdollisuudet edetä, kun meillä on vielä enemmän tietoa tästä perusopetuksen muutoksesta ja sitä kautta kuulostaa, että koko ajan tuki myöskin näitä toisen asteen rajoituksia kohtaan kasvaa. — Haluan vielä kiittää kaikkia erittäin hyvästä ja rakentavasta keskustelusta tämän aloitteen osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.08.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.29.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Holopainen.

19.29 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen tärkeää ja hienoa, että on laaja poliittinen yhteisymmärrys siitä, että digirajoituksia tarvitaan meidän nuortemme ja myös aikuisten tueksi.

Yksi näkökulma, josta emme ole täällä vielä laajasti keskustelleet tänään, on se, että algoritmeilla, puhelinten käytöllä, sillä, että nuoret viettävät erittäin paljon aikaa somessa keskimäärin ja hakevat sieltä myös uutisia, on myös laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia ajatteluun. Me nähdään jo nyt ja ollaan nähty jonkin aikaa, että nuorten asenteet ja arvot

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

eriytyvät niin, että nuoret naiset ovat arvoiltaan yhä enemmän liberaaleja ja nuoret miehet yhä konservatiivisempia, ei pelkästään Suomessa vaan laajemminkin. On tietysti hienoa, että nuoret pääsevät erilaisen tiedon äärelle ja he pystyvät itsekin tuottamaan tietoa — tämä on tervetullut muutos — mutta taustalla on kuitenkin tunnistettava se, että nämä somejätit, teknologiayhtiöt, hyvin epäavoimesti ohjaavat hyvin laajasti sitä, miten ja millaista sisältöä me nähdään. Tällä on eittämättä vaikutus myös nuorten ajatteluun.

Tämä ei ole pelkästään hyvä ilmiö, että arvot eriytyvät niin vahvasti, vaan me tarvitaan niiden sosiaalisten kuplien lisäksi myös sellaista yhteistä keskustelukulttuuria, jossa nämä ajatukset kohtaavat ilman, että sinne tuodaan myöskin väärää tietoa, ihan selvästi myös disinformaatiota. Ja ennen kaikkea on tunnistettava, että me ei olla itse vastuussa siitä käyttäjinä vaan meitä ohjaillaan ja meidän ajankäyttöä ja sitä sisältöä ohjaillaan jostain muualta hyvin vahvasti somen kautta.

Tämä ongelma me toki tiedetään, mutta me tarvitaan siihen myös ratkaisuja. Ruutuajan rajoitukset ovat tietysti yksi, samoin se, että nuoret käyttäisivät enemmän aikaa erilaisten lähteiden ääressä, eivät pelkästään siellä somessa ja niiden algoritmien ohjaamina. Mutta kyllä me tarvitaan myös enemmän omavaraisuutta ja enemmän niitä eurooppalaisia pelisääntöjä meille digiajankäyttöön, jotta me emme ole sitten jonkun muun ohjattavissa.

Ihan loppuun haluaisin vielä tuoda esiin sen, että kun olen itsekin puhunut paljon kännykkärajoituksista ja siitä, että me niitä tarvitaan enemmän, niin aina tulee palaute joltain nuorelta, joka sanoo, että me tarvitaan näitä puhelimia, minä olen yksin, me ollaan yksinäisiä, ja se puhelin ja se some ja sinne uppoutuminen on keino paeta siitä yksinäisyydestä koulupäivän tai välitunnin aikana. Minun mielestäni tämä hätä pitää kuulla. Se ratkaisu ei varmasti ole kestävä, että tälle nuorelle tarjotaan mahdollisuus paeta sinne someen eikä mitään muuta apua. [Puhemies koputtaa] Myös tämä meidän täytyy huomioida ja auttaa nuoria saamaan ystäviä ja olla osa yhteisöä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

19.33 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Niin sanottu kännykkäkielto astui voimaan peruskoulussa viime vuoden elokuussa, ja ainakin minun kuulemani palautteet kiellon vaikutuksista ovat olleet erittäin positiivisia erittäin laajalti. Kielto on nähty hyvänä. Siksin allekirjoitin tämän edustaja Siposen lakialoitteen, jossa esitetään perusopetuksen hyvien tulosten kannustamana samankaltaisen kännykkäkiellon laajentamista koskemaan myös toisen asteen oppilaitoksia.

Peruskoulun kännykkäkiellon tapaan mobiililaitteiden käyttö toisen asteen opinnoissa olisi sallittua oppitunneilla opettajan tai rehtorin luvalla tai erityisistä terveydellisistä syistä. Joissakin toisen asteen oppilaitoksissa on jo sovittu eritasoisesti tämänkaltaisista kännykkäkielloista, mutta tämä edustaja Siposen lakialoitteen idea on saada tämä säädöspohja vakaammalle pohjalle. Se tulisi koskemaan kaikkia oppilaitoksia, yhtenäistäisi käytäntöjä ja huomattavasti selkeyttäisi toisten asteen oppilaitosten toimintaa ja pelikenttää.

Toivon todella, että tämä edustaja Siposen lakialoite johtaa toimenpiteisiin. Tänäänkin täällä keskustelussa on puoluekentän eri laidoilta kuultu vain kannustavia puheita, puheenvuoroja, joissa aloitetta on kehuttu ja toivottu, että se johtaa käytännön toimenpiteisiin. Kannustusta on tullut niin hallituspuolueiden kuin oppositiopuolueidenkin riveistä. Kaikki näkevät tämän asian äärimmäisen tärkeänä. Kuten edustaja Siponen itse

Pöytäkirja PTK 26/2026 vp

viimeisessä puheenvuorossaan totesi, niin toivottavasti tässä asiassa ehditään vielä toimia tällä vaalikaudella ja asia saataisiin eteenpäin, ettei se jäisi lepäämään yli vuoden päässä olevien eduskuntavaalien, kun sitten taas alkaisi koko tämän asian valmistelu alusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle lemmikkieläinten siirtoja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 192/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 24.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 24.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 24.3.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi: